

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 293

**Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve Giresun
Milletvekili Nazım Elmas ile 120 Milletvekilinin
Yabancı Dijital Konaklama Platformları
Kanunu Teklifi (2/3803) ve Bayındırlık, İmar,
Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **2/3803 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Genel Gerekçesi 7
- Madde Gerekçeleri 7

- **Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu 9**

- **Muhalefet Şerhleri.....20**

- **Teklif Metni.....62**

- **Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin.....62**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır. Gereğini arz ederiz.

<i>Harun Mertoğlu</i> Rize	<i>Nazım Elmas</i> Giresun	<i>Kadem Mete</i> Muğla
<i>Atay Uslu</i> Antalya	<i>Büşra Paker</i> İstanbul	<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i> Şanlıurfa
<i>Orhan Ateş</i> Bayburt	<i>Sadettin Hülagü</i> Kocaeli	<i>Faruk Aytık</i> Adana
<i>Emel Gözükkara Durmaz</i> Bursa	<i>Haluk İpek</i> Amasya	<i>Hulusi Şentürk</i> İstanbul
<i>Durmuş Ali Keskinkılıç</i> Karabük	<i>Yusuf Ahlatcı</i> Çorum	<i>Selman Oğuzhan Eser</i> Karaman
<i>Ali İnci</i> Sakarya	<i>Celalettin Köse</i> Gümüşhane	<i>Selami Altınok</i> Erzurum
<i>Seda Sarıbaş</i> Aydın	<i>Mehmet Emin Öz</i> Erzurum	<i>İbrahim Eyyüpoğlu</i> Şanlıurfa
<i>İhsan Koca</i> Malatya	<i>Ayşe Keşir</i> Düzce	<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli
<i>Faruk Kılıç</i> Mardin	<i>Orhan Erdem</i> Konya	<i>Hakan Aksu</i> Sivas
<i>Osman Gökçek</i> Ankara	<i>Yüksel Coşkunyürek</i> Bolu	<i>Abdürrahim Dusak</i> Şanlıurfa
<i>Adil Biçer</i> Kütahya	<i>Yücel Arzen Hacıoğulları</i> İstanbul	<i>Yıldız Konal Süslü</i> İstanbul
<i>Rabia İlhan</i> İstanbul	<i>Ruken Kilerci</i> Ağrı	<i>Hasan Çilez</i> Amasya
<i>Halis Dalkılıç</i> İstanbul	<i>Emre Çalışkan</i> Nevşehir	<i>Mustafa Hamarat</i> Ordu
<i>Ömer Oruç Bilal Debgici</i> Kahramanmaraş	<i>Mustafa Nedim Yamalı</i> Ankara	<i>Hasan Arslan</i> Afyonkarahisar

<i>Ümmügülşen Öztürk</i> İstanbul	<i>Adem Yıldırım</i> İstanbul	<i>Osman Sağlam</i> Karaman
<i>Halil Uluay</i> Kastamonu	<i>Murat Cahid Cıngı</i> Kayseri	<i>Şahin Tin</i> Denizli
<i>Mustafa Oğuz</i> Burdur	<i>Ercan Öztürk</i> Düzce	<i>Yakup Otgöz</i> Muğla
<i>Veysel Tipioğlu</i> Kocaeli	<i>Cüneyt Yüksel</i> İstanbul	<i>Fatma Aksal</i> Edirne
<i>Osman Zabun</i> Isparta	<i>Resul Kurt</i> Adıyaman	<i>İbrahim Ufuk Kaynak</i> Ordu
<i>Seydi Gülsoy</i> Osmaniye	<i>Süleyman Özgün</i> Nevşehir	<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar
<i>Kemal Çelik</i> Antalya	<i>Ferhat Nasıroğlu</i> Batman	<i>Sevan Sivacıoğlu</i> İstanbul
<i>Burhan Kayatürk</i> Van	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i> Isparta	<i>Mustafa Köse</i> Antalya
<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa	<i>Seyithan İzsis</i> İstanbul	<i>Sami Çakır</i> Kocaeli
<i>Mehmet Emin Şimşek</i> Muş	<i>Mustafa Yavuz</i> Bursa	<i>Sayın Bayar Özsoy</i> Kayseri
<i>Rukiye Toy</i> Sivas	<i>Çiğdem Koncagül</i> Tekirdağ	<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i> Bartın
<i>İsmail Ok</i> Balıkesir	<i>Murat Kaya</i> Sakarya	<i>Derya Ayaydın</i> İstanbul
<i>Mestan Özcan</i> Tekirdağ	<i>Ayhan Salman</i> Bursa	<i>Fatma Serap Ekmekci</i> Kastamonu
<i>Abdulkadir Özel</i> Hatay	<i>Abdullah Ağralı</i> Konya	<i>Zeki Korkutata</i> Bingöl
<i>Ali Kıratlı</i> Mersin	<i>Arslan Tatar</i> Şırnak	<i>Mustafa Hakan Özer</i> Konya

<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Mustafa Kaplan</i> Kırıkkale	<i>Mehmet Demir</i> Kütahya
<i>Kaan Koç</i> Ardahan	<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i> Gaziantep	<i>Mustafa Arslan</i> Tokat
<i>Kayhan Türkmenoğlu</i> Van	<i>Şebnem Bursalı Aksoy</i> İzmir	<i>Serkan Bayram</i> İstanbul
<i>Ayşe Böhürler</i> Kayseri	<i>Derya Bakbak</i> Gaziantep	<i>Ahmet Salih Dal</i> Kilis
<i>Ali Şahin</i> Gaziantep	<i>Fehmi Alpay Özalan</i> İzmir	<i>Erol Keleş</i> Elâzığ
<i>Cevahir Uz Kurt</i> Niğde	<i>Yahya Çelik</i> İstanbul	<i>Mehmet Sait Yaz</i> Diyarbakır
<i>İbrahim Ethem Taş</i> Antalya	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul	<i>Mehmet Akif Yılmaz</i> Kocaeli
<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i> Elâzığ	<i>Mevlüt Kurt</i> Kahramanmaraş	<i>Zehranur Aydemir</i> Ankara
<i>İshak Şan</i> Adıyaman	<i>Adem Çalkın</i> Kars	<i>Ali Temür</i> Giresun
<i>Mehmet Ali Cevheri</i> Şanlıurfa	<i>Abdulkadir Akgül</i> Yozgat	<i>Mehmet Baykan</i> Konya
<i>Mehmet Faruk Pınarbaşı</i> Şanlıurfa	<i>Ertuğrul Kocacık</i> Sakarya	<i>Hikmet Başak</i> Şanlıurfa
<i>Hasan Turan</i> İstanbul	<i>Osman Mesten</i> Bursa	

GENEL GEREKÇE

Turizm sektörü, ülkemizin ekonomik kalkınması, istihdam kapasitesi, uluslararası tanıtımı ve hizmet ihracatı bakımından stratejik öneme sahip sektörlerin başında gelmektedir. Küresel ölçekte dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte turizm faaliyetlerinin planlanması, pazarlanması ve sunulmasında elektronik ticaret ortamlarının rolü önemli ölçüde artmış; konaklama hizmetleri başta olmak üzere seyahat, ulaşım ve turizm hizmetlerinin büyük bölümü dijital platformlar aracılığıyla sunulmaya başlanmıştır. Özellikle yabancı dijital konaklama platformları, küresel ölçekte milyonlarca kullanıcıya erişim sağlayarak turizm sektörünün en önemli aktörlerinden biri hâline gelmiştir.

Ancak mevcut durumda, yabancı dijital konaklama platformlarının ülkemizde elektronik ortamda yürüttükleri faaliyetlere ilişkin özel bir kanuni düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum, faaliyetlerin denetimi, tüketicilerin korunması, vergi ve mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi, sektörde adil rekabet ortamının sağlanması ve kamu otoriteleriyle ilişkilerin yürütülmesi bakımından uygulamada çeşitli hukuki ve idari sorunlara yol açmaktadır. Özellikle yurt dışında yerleşik platformların ülke içerisinde temsilcilik bulundurmaksızın faaliyet göstermeleri, uyumsuzluklarda uygulanacak hukuk ve yetkili mahkeme bakımından belirsizlik oluşturmakta; kayıt dışılıkla mücadele, tüketici haklarının korunması ve kamu denetimi süreçlerini zorlaştırmaktadır.

Bu çerçevede hazırlanan Kanun Teklifi ile yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ortam üzerinden yurt içinde gerçekleştirdikleri faaliyetlerin hukuki zemine kavuşturulması, faaliyet alanlarının belirlenmesi, izin ve denetim mekanizmasının oluşturulması, tüketici haklarının güvence altına alınması ve sektörde adil rekabet koşullarının tesis edilmesi amaçlanmaktadır. Teklif kapsamında, yabancı dijital konaklama platformlarına Bakanlık tarafından izin belgesi verilmesi, Türkiye’de temsilci bulundurma yükümlülüğü getirilmesi, faaliyet alanlarının belirlenmesi ve yükümlülükler aykırılık hâlinde uygulanması öngörülen idari yaptırımlar düzenlenmektedir. Ayrıca Türk hukukunun uygulanması ve Türk mahkemelerinin yetkili olması hüküm altına alınarak hukuki güvenlik güçlendirilmektedir.

Bunun yanında, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının gelir yapısının güçlendirilmesi amacıyla yabancı dijital konaklama platformlarının da turizm payı yükümlülükleri arasına dahil edilmesi öngörülmektedir. Böylece ülke turizminin uluslararası alanda tanıtımına yönelik faaliyetlerin sürdürülebilir finansmanı desteklenmekte ve sektörde mali yük paylaşımında adalet sağlanmaktadır.

Teklif ile; dijitalleşen turizm sektörünün etkin biçimde düzenlenmesi, tüketicilerin korunması, turizm gelirlerinin artırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile Kanunun amacı ve kapsamı düzenlenmektedir.

Madde 2- Madde ile Kanunda geçen temel kavramların tanımları yapılmaktadır.

Madde 3- Madde ile yabancı dijital konaklama platformlarının yurt içinde faaliyette bulunabilmeleri için Bakanlıktan izin belgesi alma zorunluluğu getirilerek, belge ücreti, belgenin geçerlilik süresi ve temsilci bulundurma zorunluluğu ile diğer şartlara yer verilerek platformların hukuki ve idari yükümlülükler tabi şekilde faaliyet göstermesi, tüketici haklarının korunması, kamu denetiminin sağlanması ve sektörde kayıtlı ve şeffaf bir yapının oluşturulması amaçlanmaktadır.

Madde 4- Madde ile yabancı dijital konaklama platformlarının izin belgesi kapsamında doğrudan gerçekleştirebileceği faaliyetlere ilişkin düzenleme yapılarak bu faaliyetlerin sınırı belirlenmektedir. Ayrıca yabancı dijital konaklama platformlarının doğrudan gerçekleştirme hakkına sahip oldukları faaliyetler dışında münhasıran seyahat acentaları tarafından sunulan hizmetlerin ticaretini ancak 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu kapsamında işletme belgesini haiz seyahat

acentaları aracılığı ile yapabilecekleri yönündeki düzenleme ile seyahat acentalarının münhasır faaliyet alanlarının korunması amaçlanmaktadır.

Yabancı dijital konaklama platformlarının merkezlerinin yurtdışında olması ve birden fazla ülkede faaliyet yürütmeleri nedeniyle hem hizmet aldıkları hem de hizmet verdikleri kişilerle aralarındaki sözleşmelerde uyumsuzlukların yabancı ülke hukukuna tabi olduğuna ilişkin düzenlemelere yer verildiği görülmektedir. İzin belgesi kapsamındaki faaliyetlerden kaynaklanan uyumsuzluklarda Türk hukukunun uygulanacağı ve Türk mahkemelerinin yetkili olacağı hüküm altına alınarak hukuki güvenlik sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 5- Madde ile yabancı dijital platformlarının yükümlülükleri düzenlemektedir. Yapılan düzenleme ile hem Bakanlığa karşı sorumlulukları hüküm altına alınmakta hem de sektörde adil rekabet ortamının sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 6- Madde ile yabancı dijital konaklama platformlarına, kendilerine getirilen yükümlülüklere uymadığı hallerde Bakanlık tarafından uygulanacak cezalara ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, izin belgesi olmaksızın faaliyette bulunanlara ilişkin erişimin engellenmesi kararının alınmasına, belgesiz konaklama tesisleri ile izin belgesi bulunmayan konutların elektronik ortamlarda pazarlama ve satışı yapan yabancı dijital konaklama platformlarına ise uyarma, idari para cezası ve içeriğin çıkartılmasına ve/veya erişimin engellenmesine yönelik yaptırımların uygulanması amaçlanmaktadır.

Madde 7- Madde ile Kanunun uygulanmasında ihtiyaç duyulacak ikincil düzenlemelerin yapılması ile usul ve esasların belirlenmesi hususunda Bakanlık yetkili kılınmaktadır.

Madde 8- Madde ile 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun kapsamında alınan turizm payına ilişkin düzenleme yapılarak, ülkemizde faaliyet gösteren yabancı dijital konaklama platformlarının da turizm payı yükümlülükleri arasına dahil edilmesi amaçlanmaktadır.

Geçici Madde 1- Madde ile halihazırda faaliyette bulunan yabancı dijital konaklama platformlarına izin belgesi olarak Kanuna uygun faaliyette bulunmalarına yönelik geçiş hükmü getirilmektedir. Düzenleme ile mevcut faaliyetlerin aksamasının önüne geçilerek uygulamada uyum sürecinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 9- Yürürlük maddesidir.

Madde 10- Yürütme maddesidir.

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3803)	
ESAS	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
TALİ	Dijital Mecralar Komisyonu
	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve
Turizm Komisyonu
Esas No: 2/3803
Karar No: 12

09/10/2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3803 esas numaralı Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifi Komisyonumuzun 06/10/2026 tarihinde yapılan toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Rize Milletvekili Harun MERTOĞLU ve Giresun Milletvekili Nazım ELMAS ile 120 Milletvekili tarafından 10/8/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/3803 esas numaralı “Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifi” Komisyonumuzun 6/10/2026 tarihli toplantısında; Kanun Teklifi’nin ilk imza sahibi, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Rekabet Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Seyahat Acentaları Birliği, Türkiye Otelciler Federasyonu, Türkiye Otelciler Birliği, Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği, Erişim Sağlayıcıları Birliği, Kişisel Verileri Korumu Kurumu, Airbnb, Booking, Expédia ve Agoda temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Kanun Teklifi, Dijital Mecralar Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna tali komisyon olarak havale edilmiştir. İki komisyon da teklifi İçtüzük’te öngörülen süre içinde görüşmemişlerdir.

Komisyonumuzun söz konusu Teklif ile ilgili görüşmeleri 6 Ekim 2026 Salı günü 15.12’de başlamış, 2 saat 28 dakika sürmüştür; müzakereler tutanağa bağlanmış ve toplamda 25 sayfa tam tutanak tutulmuştur.

2. Kanun Teklifi ile Öngörülen Düzenlemeler

Teklif, kod kanun niteliğinde olup yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde faaliyette bulunabilmesine ilişkin koşulları, yükümlülükleri ve uygulanacak yaptırımları düzenlemektedir. Bunun dışında sadece 11/7/2019 tarihli ve 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanunda değişiklik öngörmektedir.

Teklif, yürürlük ve yürütme maddelerinin yanı sıra bir geçici madde dahil toplam 11 maddeden oluşmaktadır.

Teklif’in gerekçesi ve metni incelendiğinde Teklif ile;

Yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde gerçekleştirdikleri faaliyetlerin hukuki bir zemine kavuşturulması ve bu faaliyetlere ilişkin usul ve esasların belirlenmesi,

Yabancı dijital konaklama platformlarının yurt içinde faaliyette bulunabilmelerinin Kültür ve Turizm Bakanlığından izin belgesi alınması şartına bağlanması; izin belgesinin süresi, belge ücreti ve belge alınabilmesi için gerekli şartların düzenlenmesi,

Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’de temsilci bulundurmalarının zorunlu hâle getirilmesi ve adli ve idari makamlar ile kişiler tarafından yapılacak başvuru ve bildirimlerin etkin şekilde sonuçlandırılmasının sağlanması,

Yabancı dijital konaklama platformlarının izin belgesi kapsamında doğrudan gerçekleştirebilecekleri faaliyetlerin belirlenmesi; münhasıran seyahat acentaları tarafından sunulabilecek hizmetler ile araç kiralama faaliyetlerinin yetkili işletmeler aracılığıyla gerçekleştirilmesine yönelik esasların düzenlenmesi,

Kanunda öngörülen şartlar çerçevesinde gerçekleştirilen bazı ulaştırma, konaklama ve diğer hizmet satışlarının paket tur kapsamında değerlendirilmemesi,

İzin belgesi kapsamındaki faaliyetlerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda münhasıran Türk hukukunun uygulanmasının ve Türk mahkemelerinin yetkili olmasının hüküm altına alınması,

Yabancı dijital konaklama platformlarının faaliyet alanları, bilgi ve belge sunma yükümlülükleri, konaklama işletmeleri ile turizm amaçlı kiralanın konutlara ilişkin belge numaralarının doğrulanması ve gösterilmesi ile aracılık sözleşmelerine ilişkin yükümlülüklerinin belirlenmesi,

Hizmet verenlerin sıralama ve tavsiye sistemlerinde nesnel olmayan ölçütlerle dezavantajlı hâle getirilmesinin, alternatif satış ve reklam kanallarının kısıtlanmasının ve kampanyalı satışa zorlanmasının önlenmesi suretiyle sektörde adil rekabet ortamının güçlendirilmesi,

Yabancı dijital konaklama platformlarının yurt içinden yurt içine yapılan satışlarda hizmete konu satış bedeli üzerinden her ne ad altında olursa olsun alabilecekleri tutarın yüzde on yedi ile sınırlandırılması ve bu tutarın vergiler hariç bedel üzerinden hesaplanması,

Kanunda öngörülen yükümlülüklerle aykırılık hâllerinde uygulanacak idari para cezaları, izin belgesinin iptali ve erişimin engellenmesi dâhil olmak üzere idari yaptırımların düzenlenmesi,

Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme, uygulamada ortaya çıkabilecek tereddüt ve aksaklıkları giderme ve uygulama birliğini sağlama konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığına düzenleme yetkisi verilmesi,

Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı kapsamında turizm payı yükümlülükleri arasına dâhil edilmesi,

Hâlihazırda yurt içinde faaliyette bulunan yabancı dijital konaklama platformlarının Kanuna uyum sağlayabilmeleri amacıyla geçiş süreci öngörülmesi amaçlanmaktadır.

3. Komisyonunda Teklif Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Komisyon Başkanlığına, görüşülmekte olan kanun teklifinin 6 ncı maddesinin Anayasanın 13 ve 40 ıncı maddelerine aykırı olduğuna ve teklifin Anayasa uygunluk açısından Adalet Komisyonu Başkanlığına tevdi edilmesi gerektiğine dair bir önerge verilmiş, söz konusu önerge oya sunulmuş ve kabul edilmemiştir.

Rize Milletvekili Harun MERTOĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Turizm sektörünün ülkemiz açısından stratejik öneme sahip olduğu, görüşülmekte olan Teklif'in yerli ve millî sermayenin haklarının korunması ile dijital alandaki hukuki egemenliğin sağlanması bakımından önem taşıdığı,

➤ Dijitalleşen dünyada hukukun görevinin teknolojik gelişmeleri engellemek değil; teknolojik gelişmelere rehberlik etmek, dijitalleşmeyi kamu yararıyla buluşturmak, vergi adaletini sağlamak ve haksız rekabeti ortadan kaldırmak olduğu,

➤ Yabancı merkezli dijital konaklama platformlarının Türkiye'deki faaliyetlerinin uzun süredir yargı mercilerinin gündeminde bulunduğu; söz konusu platformların Türkiye'de resmî bir temsilci bulundurmaksızın faaliyet göstermelerinin idari ve hukuki denetimin etkin biçimde yürütülmesini güçleştirdiği,

➤ Yargı kararlarının münferit uyuşmazlıkları çözüme kavuşturabileceği ancak kanun koyucunun yerini alamayacağı, bu nedenle mevcut hukuki boşluğun yasama organı tarafından genel ve bağlayıcı kurallarla giderilmesi gerektiği,

➤ Teklif ile serbest piyasanın yasaklanmasının değil, kurallara bağlanmasının amaçlandığı; yabancı dijital konaklama platformları için Kültür ve Turizm Bakanlığından izin belgesi alma ve Türkiye'de temsilci bulundurma zorunluluğu getirilerek bu platformların idari ve hukuki bakımdan ulaşılabilir bir muhataba kavuşturulacağı,

➤ İzin belgesi alınabilmesi için dijital hizmet vergisine ilişkin mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi ile turizm payının ödenmesinin öngörüldüğü; mali yükümlülüklerini yerine getirmeyen platformlara izin belgesinin iptali ve erişimin engellenmesi dâhil yaptırımlar uygulanabileceği,

➤ Platformların, aracılık hizmeti sundukları işletmeleri nesnel bir gerekçe bulunmaksızın sıralama ve tavsiye sistemlerinde geriye düşürmelerinin önlenmesinin ve bu tür uygulamaların idari yaptırıma bağlanmasının amaçlandığı,

➤ Türkiye’de sunulan hizmetlerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda yabancı hukuk veya tahkim uygulamaları yerine Türk hukukunun uygulanmasının ve Türk mahkemelerinin münhasıran yetkili olmasının öngörüldüğü,

➤ Yabancı dijital platformların hukuki belirsizlikten çıkarılarak açık ve öngörülebilir kurallara tabi bir faaliyet rejimine kavuşturulmasının hem platformlar hem de sektör açısından hukuki güvenliği artıracığı,

➤ Dijitalleşmenin veya yabancı platformların faaliyetlerinin tümüyle engellenmesinin doğru olmayacağı; esas amacın söz konusu platformların Türk hukukuna, Türk vergi sistemine ve Türk yargısına tabi tutulması olduğu,

➤ Teklif ile yabancı platformlara herhangi bir imtiyaz tanınmadığı, aksine yerli işletmelerle birlikte mali ve hukuki yükümlülüklere tabi tutularak daha adil bir rekabet ortamının oluşturulmasının hedeflendiği,

➤ Düzenlemenin, yerli otel ve seyahat acentelerinin haklarının korunması bakımından rekabet adaletini, devletin mali haklarının korunması bakımından dijital egemenliği ve tüketicilerin korunması bakımından hukuki güvenceyi güçlendireceği

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’deki faaliyetlerinin hukuki ve idari bir çerçeveye kavuşturulmasının, söz konusu platformların kayıt ve denetim altına alınmasının, vergisel yükümlülüklerini yerine getirmelerinin ve Türkiye’de ulaşılabilir bir muhatap bulundurmalarının gerekli olduğu,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarına yeni bir faaliyet rejimi oluşturulurken Türkiye’de yatırım yapan, vergi ödeyen, istihdam sağlayan ve çeşitli hukuki ve mali yükümlülüklere tabi olan seyahat acenteleri ile diğer yerli turizm işletmelerinin rekabet açısından dezavantajlı hâle getirilmemesi gerektiği; yerli işletmeler ile yabancı dijital platformlar arasında adil rekabet koşullarının sağlanmasının önem taşıdığı,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’de faaliyette bulunmasına imkân tanınmasının; yerli seyahat acenteleri, küçük ve orta ölçekli turizm işletmeleri, istihdam, tüketici fiyatları ve turizm gelirlerinin ülke içinde kalması üzerindeki muhtemel etkilerinin kapsamlı bir etki analiziyle ortaya konulması gerektiği,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının Kültür ve Turizm Bakanlığından izin belgesi almasının öngörülmesinin yerinde olduğu, ancak beş milyon Türk lirası olarak belirlenen izin belgesi ücretinin hangi ekonomik ölçütlere göre tespit edildiğinin açıklığa kavuşturulması, farklı büyüklük ve işlem hacmine sahip platformların aynı tutara tabi tutulmasının yeniden değerlendirilmesi gerektiği,

➤ İzin belgesi ücretini iki katına kadar artırma veya yarısına kadar indirme konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesinin kanunilik, belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından değerlendirilmesi gerektiği; mali sonuç doğuran bu tür yükümlülüklerin kapsam ve sınırlarının kanunda açık şekilde belirlenmesinin önem taşıdığı,

➤ İzin belgesi almak üzere gerekli şartları yerine getirerek başvuruda bulunan platformların başvurularının Bakanlık tarafından hangi azami süre içerisinde sonuçlandırılacağına Kanunda açıkça düzenlenmesinin, idari süreçlerin öngörülebilirliği ve hukuki güvenlik bakımından gerekli olduğu,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’de temsilci bulundurmasının tüketici ve kamu otoriteleri bakımından ulaşılabilir bir muhatap oluşturması yönüyle olumlu olduğu; ancak temsilcinin hukuki ve mali sorumluluklarının, yetkilerinin ve tüketicilerin temsilci aracılığıyla hak arama usullerinin daha açık biçimde düzenlenmesi gerektiği,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki bazı yükümlülüklerin dışında tutulmasının gerekçesinin açıklığa kavuşturulması ve bu platformlar ile diğer elektronik ticaret hizmet sağlayıcıları arasında oluşabilecek farklılıkların adil rekabet bakımından değerlendirilmesi gerektiği,

➤ Yabancı dijital konaklama platformları üzerinden ulaştırma, konaklama ve diğer hizmetlerin birlikte sunulduğu bazı satışların paket tur kapsamı dışında bırakılmasının tüketicilerin mevcut hukuki güvencelerinde gerilemeye yol açabileceği, bu nedenle paket tur istisnasının yeniden değerlendirilmesi gerektiği,

➤ Tüketicilerin rezervasyonun iptali, hizmetin eksik veya hiç sunulmaması, ilan edilen hizmet ile fiilen sunulan hizmetin farklı olması, sahte ilan ve yorumlar ile ücret iadeleri gibi durumlarda hangi usullerle ve ne kadar süre içerisinde haklarını kullanabileceklerinin Kanunda daha açık şekilde düzenlenmesi ve tüketici alacakları bakımından etkili bir iade, tazminat ve mali güvence mekanizmasının oluşturulması gerektiği,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının hizmete konu satış bedeli üzerinden alabilecekleri tutara üst sınır getirilmesinin olumlu olduğu, ancak yüzde 17 olarak belirlenen oranın ekonomik ve sektörel dayanağının ortaya konulması gerektiği; bazı milletvekilleri tarafından bu oranın özellikle küçük ve orta ölçekli konaklama işletmelerinin üzerindeki komisyon yükünü azaltmak amacıyla daha düşük belirlenmesinin önerildiği,

➤ Platformların sıralama ve tavsiye sistemlerinde hizmet sağlayan işletmeleri nesnel bir gerekçe olmaksızın geriye düşürmelerinin veya hizmetlerini kısıtlamalarının önlenmesinin gerekli olduğu; bununla birlikte algoritmik sıralama ve görünürlük kararlarının hangi yöntemlerle denetleneceğinin, ticari sır niteliğindeki bilgiler karşısında Bakanlığın denetim yetkisinin kapsamının ve sınırlarının açıkça belirlenmesi gerektiği,

➤ İzin belgesinin iptaline gerekçe oluşturan “ülke yararına aykırı”, “kamu güvenini sarsıcı” ve “ülke turizmini baltalayıcı” faaliyetlere ilişkin ifadelerin kapsamlarının yeterince açık ve öngörülebilir olmadığı, ağır bir yaptırım olan izin belgesi iptalinin somut ve objektif kriterlere bağlanması ve hangi fiillerin bu yaptırımı gerektireceğinin Kanunda açık şekilde gösterilmesi gerektiği,

➤ Erişimin engellenmesi yaptırımının yalnızca platformları değil, bu platformlar üzerinden rezervasyon yapan tüketicileri, turistleri ve hizmet sunan turizm işletmelerini de etkileyebileceği; bu nedenle erişimin engellenmesinin ölçülü, kademeli ve son çare niteliğinde uygulanması, mümkün olduğu ölçüde ihlale konu içerik veya faaliyetle sınırlandırılması ve mevcut rezervasyonlar ile tüketici haklarının korunmasına yönelik tedbirler alınması gerektiği,

➤ İdari makamlarca verilen erişimin engellenmesi kararlarının temel hak ve özgürlükler, etkili başvuru hakkı ve yargısal denetim bakımından yeterli güvencelere sahip olması gerektiği; erişimin engellenmesi gibi ağır müdahalelerde ölçülülük, hukuki belirlilik ve etkili yargısal denetim ilkelerinin gözetilmesinin önem taşıdığı,

➤ Kanunda öngörülen idari para cezalarının platformların büyüklüğü, işlem hacmi, ihlalin ağırlığı ve tüketici bakımından ortaya çıkan zararlar orantılı ve caydırıcı olması gerektiği; küresel ölçekte faaliyet gösteren büyük platformlarla daha küçük ölçekli işletmelere aynı tutarda yaptırım uygulanmasının caydırıcılık bakımından farklı sonuçlar doğurabileceği,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarından elde edilecek izin belgesi bedelleri ve turizm payı gelirlerinin kullanımında şeffaflık ve hesap verebilirliğin sağlanmasının önem taşıdığı; turizm sezonunda nüfusu önemli ölçüde artan ve ulaşım, su, kanalizasyon, temizlik ve diğer altyapı hizmetlerinde ilave yük üstlenen yerel yönetimlere de söz konusu gelirlerden pay ayrılmasının değerlendirilmesi gerektiği,

➤ Dijitalleşmenin turizm sektörünün gelişimi açısından kaçınılmaz olduğu ve özellikle küçük konaklama işletmelerinin uluslararası müşterilere erişimine katkı sağlayabileceği; bununla birlikte dijital dönüşümün yerli seyahat acentelerinin hakları, tüketicinin korunması, hukuk güvenliği ve adil rekabet ilkeleriyle dengeli biçimde yürütülmesi gerektiği,

➤ Turizm politikasının yalnızca yabancı dijital platformların faaliyetlerinin düzenlenmesiyle sınırlı tutulmaması; küçük işletmelerin korunması, tüketici hakları, istihdam, kişisel verilerin korunması, yerel yönetimlerin ihtiyaçları, bölgesel kalkınma ile doğal ve kültürel değerlerin korunması gibi unsurların da bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerektiği,

➤ Teklif'in uygulanmasında seyahat acenteleri, konaklama işletmeleri, yabancı dijital platformlar ve tüketiciler arasındaki menfaat dengesinin gözetilmesi; dijitalleşmenin sağladığı imkânlardan yararlanılırken yerli işletmelerin rekabet gücünün ve tüketicilerin mevcut haklarının korunmasının temel esas olması gerektiği

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde Kültür ve Turizm Bakanlığı Bakan Yardımcısı Nadir ALPASLAN tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Türkiye’de yaklaşık 21 bin konaklama tesisi bulunduğu, bunların denetimlerinin belirli periyotlar ile Bakanlığa ulaşan şikâyetler doğrultusunda gerçekleştirildiği; Teklif kapsamında izin belgesine tabi olacak yabancı dijital konaklama platformlarının sayısının ise sınırlı olması nedeniyle söz konusu platformların etkin ve sürekli biçimde denetlenmesinin mümkün olacağı,

➤ Teklif'in öncelikle turizm tüketicilerinin menfaatlerinin korunmasına yönelik olduğu; yabancı dijital konaklama platformlarının hukuki bir çerçeveye kavuşturulmasının tüketicilerin daha konforlu, nitelikli ve uygun koşullarda turizm hizmetlerine erişmesine katkı sağlayacağı,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının hâlihazırda fiilen faaliyet gösterdikleri ve uygulamada yüksek oranlarda komisyon alabildikleri, Teklif ile getirilen komisyon üst sınırının platformların keyfi şekilde yüksek komisyon oranları uygulamalarının önüne geçmeyi ve konaklama işletmelerinin maliyetlerini sınırlandırmayı amaçladığı,

➤ Komisyon oranına ilişkin sınırlamanın özellikle ülke içinde gerçekleştirilen satışlar bakımından uygulanmasının uygun olduğu; platformların küresel ölçekte faaliyet göstermeleri ve Türkiye’deki bazı zincir konaklama işletmelerinin uluslararası anlaşmalarının bulunması nedeniyle yurt dışından Türkiye’ye yönelik satışlarda aynı sınırlamanın uygulanmasının Türkiye turizminin uluslararası rekabet gücü bakımından olumsuz sonuçlar doğurabileceğinin değerlendirilmesi gerektiği,

➤ Yüzde 17 olarak belirlenen üst sınırın, yabancı dijital konaklama platformlarının fiilen uyguladıkları komisyon oranlarının altında bulunduğu; bu oranın konaklama işletmeleri bakımından uygulanabilir olması ile dijital platformların faaliyetlerini sürdürebilmeleri arasında makul bir denge gözetilerek belirlendiği,

➤ 2017 yılında Booking.com hakkında verilen mahkeme kararının münferit bir platforma ilişkin olduğu, diğer yabancı dijital platformların faaliyetlerini sürdürdüğü; daha sonra Türkiye Seyahat Acentaları Birliği tarafından diğer platformların faaliyetlerine yönelik hukuki süreçlerin başlatılmasıyla konunun tüm platformları kapsayacak şekilde kanuni bir düzenlemeye kavuşturulmasının daha acil hâle geldiği,

➤ Türkiye'nin turizm gelirlerinin 2017 yılındaki yaklaşık 30 milyar dolar seviyesinden 65 milyar dolar seviyesine yükseldiği ve Türkiye'nin dünyanın en fazla turist ağırlayan ülkelerinden biri hâline geldiği; küresel turizm sektöründeki teknolojik gelişmeler ve uluslararası rekabet koşulları dikkate alındığında Türkiye'nin de bu gelişmelere uygun bir hukuki ve idari yapıya sahip olması gerektiği,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye'de yasal olarak turizm sektörünün bir aktörü hâline gelmeleriyle birlikte diğer turizm işletmelerinde olduğu gibi Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansına turizm payı ödemelerinin öngörüldüğü; söz konusu kaynağın Türkiye'nin uluslararası turizm tanıtımına ve pazar çeşitliliğinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı,

➤ Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının faaliyet ve harcamalarının bağımsız denetime ve Sayıştay denetimine tabi olduğu, denetim sonuçlarının Komisyona sunulduğu; Ajansın Türkiye turizminin son yıllardaki gelişiminde ve uluslararası tanıtım faaliyetlerinde önemli rol üstlendiği,

➤ Beş milyon Türk lirası tutarındaki izin belgesi ücretinin yalnızca yabancı dijital konaklama platformları için öngörüldüğü; söz konusu tutarın platformların küresel ölçekteki büyüklükleri, faaliyet hacimleri, dijital hizmet vergisi kapsamında ödedikleri tutarlar ve Türkiye turizm pazarının büyüklüğü dikkate alınarak belirlendiği,

➤ İzin belgesi ücretinin ekonomik koşullara ve konjonktüre uyarlanabilmesi amacıyla Cumhurbaşkanına söz konusu tutarı iki katına kadar artırma veya yarısına kadar indirme yetkisi verilmesinin, diğer mali mevzuatta yer alan benzer düzenlemelerle uyumlu olduğu ve değişen koşullara kanun değişikliğine ihtiyaç duyulmaksızın hızlı şekilde uyum sağlanmasını amaçladığı,

➤ İzin belgesi başvurularının sonuçlandırılmasına ilişkin hususların, genel idare hukuku hükümleri çerçevesinde ve ihtiyaç duyulması hâlinde çıkarılacak ikincil mevzuatla daha ayrıntılı şekilde düzenlenebileceği, bu nedenle başvuruların sonuçlandırılmasına ilişkin özel bir sürenin Kanunda ayrıca düzenlenmesinin zorunlu olmadığı,

➤ İzin belgesinin iptaline ilişkin olarak Teklif'te yer alan "ülke yararına aykırı, kamu güvenliğini sarsıcı ve ülke turizmini baltalayıcı" faaliyetlere yönelik düzenlemeye benzer bir hükmün 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu'nda seyahat acentaları bakımından da bulunduğu; uluslararası nitelikte turizm faaliyeti yürüten platformların ülke yararına zarar verebilecek faaliyetlerine karşı kamu otoritesinin müdahale imkânına sahip olması gerektiği,

➤ Teklif'in bir mahkeme kararını etkisiz hâle getirmeyi değil, yabancı dijital konaklama platformlarının faaliyetlerine ilişkin mevcut hukuki boşluğu gidermeyi amaçladığı; söz konusu faaliyetlerin Türk hukuku, Türk mevzuatı, Türk mahkemeleri ve Türkiye'deki kamu otoritelerinin denetimine tabi kılınarak hukuki bir düzen ve disiplin oluşturulmasının hedeflendiği,

➤ Bakanlığa ikincil düzenleme yapma konusunda verilen yetkinin başka kurum ve kuruluşlara kanunla verilmiş yetkileri devralmak anlamına gelmediği; bu yetkinin Teklif kapsamındaki faaliyetlerin tamamlayıcısı niteliğindeki hususların değişen ihtiyaçlara göre düzenlenebilmesine yönelik olduğu,

➤ Bakanlığın temel amacının Türkiye'de turizm faaliyetlerini 81 ile ve yılın tamamına yaymak olduğu; İl Tanıtım Programı, turizm master planları ve dijital tanıtım faaliyetleri aracılığıyla Anadolu'nun turizm potansiyelinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yürütüldüğü,

➤ Küresel turizm sektöründe yaşanan dijital dönüşüm ve rekabet koşulları dikkate alındığında, yabancı dijital konaklama platformlarının faaliyetlerinin yasaklanması yerine Türk hukukuna, vergisel yükümlülüklerle ve kamu denetimine tabi bir faaliyet rejimine kavuşturulmasının; tüketicilerin korunması, Türkiye turizminin rekabet gücünün artırılması ve turizm gelirlerinin geliştirilmesi bakımından gerekli olduğu

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde sektör temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan açıklamalarda;

Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) tarafından;

➤ Teklif'in, 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu kapsamında faaliyet gösteren seyahat acentelerinin faaliyet alanını daraltabilecek ve bazı alanlarda bu işletmelerin faaliyetlerini ortadan kaldıracabilecek sonuçlar doğurabileceği,

➤ Teklif'te “yabancı dijital konaklama platformu” olarak tanımlanan kuruluşların uluslararası uygulamada çevrim içi seyahat acentesi (OTA) niteliğinde olduğu, bu nedenle söz konusu platformların faaliyetlerinin seyahat acentelerine uygulanan kurallardan tamamen farklı bir rejime tabi tutulmasının yerli ve yabancı işletmeler arasında rekabet eşitsizliği yaratabileceği,

➤ Birlikte sunulan turizm hizmetlerinin paket tur kapsamında değerlendirilmesine yönelik düzenlemenin, tüketicilerin paket turlara ilişkin zorunlu sigorta, sözleşme, iptal ve bedel iadesi gibi mevcut hukuki güvencelerden yararlanamamasına neden olabileceği; bu yönüyle düzenlemenin 6502 ve 1618 sayılı Kanunlarla oluşturulan tüketici koruma sistemini zayıflatılabileceği,

➤ Konaklama platformlarına uçak bileti satış imkânı verilmesinin, sivil havacılık ve seyahat acenteliğine ilişkin mevcut düzenlemeler karşısında yeniden değerlendirilmesi gerektiği; ayrıca Türkiye’de yerleşik olmayan ve yeterli ölçüde yatırım ve istihdam oluşturmayan şirketlere bu faaliyetin tanınmasının yerli seyahat acentelerine rekabet açısından bir dezavantaj oluşturabileceği,

➤ Türkiye’de sunulan turizm hizmetlerinin yabancı dijital platformlar aracılığıyla Türk tüketicilerine satılması sonucunda elde edilen komisyon gelirlerinin yurt dışına aktarılacağı, dolayısıyla düzenlemenin Türkiye’nin turizm gelirlerini artırmak yerine turizm ekonomisi içerisinde yaratılan katma değerın bir bölümünün yurt dışına çıkmasına yol açabileceği,

➤ Yabancı dijital platformların Türkiye’de şirket kurmaları, istihdam sağlamaları ve faaliyetlerini Türkiye’de yerleşik işletmelerle benzer hukuki ve mali yükümlülükler altında sürdürmelerinin daha adil bir rekabet ortamı oluşturacağı,

➤ Bakanlığa, platformların gerçekleştirebileceği bağlantılı ve tamamlayıcı turizm faaliyetlerini belirleme konusunda verilen yetkinin kapsamının geniş olduğu; bu yetkinin transfer ve benzeri seyahat acenteliği faaliyetlerini de kapsayacak biçimde kullanılmasının seyahat acentelerinin mevcut faaliyet alanlarının daha da daralmasına yol açabileceği,

➤ Yabancı dijital platformların dijital hizmet vergisine tabi olmasının, Türkiye’de kurulu ve kurumlar vergisi, istihdam ve diğer mali yükümlülükleri yerine getiren yerli işletmelerle aynı düzeyde bir yükümlülük oluşturmadığı; bu nedenle yerli ve yabancı işletmeler arasında farklı yükümlülük rejimlerinin oluşabileceği

ifade edilmiştir.

Türkiye Otelciler Birliği (TÜROB) tarafından;

➤ Turizm sektörünün ülkeye döviz kazandıran, istihdam oluşturan, bölgesel kalkınmayı destekleyen ve çok sayıda farklı sektöre ekonomik katkı sağlayan stratejik bir sektör olduğu; dijital

rezervasyon platformlarının ise günümüzde turizm işletmelerinin satış ve pazarlama faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçası hâline geldiği,

➤ Teknolojik gelişmeler ve dijital ticaretteki büyüme dikkate alındığında dijital rezervasyon platformlarının faaliyetlerinin açık ve öngörülebilir bir hukuki çerçeveye kavuşturulmasının sektörün ihtiyaçlarına uygun ve zamanlı bir düzenleme olduğu,

➤ Dijital platformların satış bedeli içerisinde yer alan vergiler üzerinden de komisyon almalarının önlenmesine yönelik düzenlemenin konaklama işletmeleri bakımından önemli olduğu,

➤ Platformlar tarafından alınabilecek komisyonlara üst sınır getirilmesinin, belirsiz ve yüksek oranlı komisyon uygulamalarını sınırlandıracağı, işletmelerin maliyetlerini daha öngörülebilir hâle getireceği ve özellikle vergilerin komisyon hesabına dâhil edilmemesinin turizm işletmelerinin üzerindeki maliyet baskısını azaltacağı,

➤ Komisyonlara ilişkin getirilen sınırlamaların konaklama işletmelerinin kârlılığını ve rekabet gücünü destekleyebileceği ve turizmden elde edilen gelirin daha büyük bölümünün ülke ekonomisi içerisinde kalmasına katkıda bulunabileceği,

➤ Dijital satış kanallarının sağlıklı, şeffaf, öngörülebilir ve adil rekabet koşulları içerisinde faaliyet göstermesinin hem turizm sektörü hem de ülke ekonomisi bakımından gerekli olduğu ve bu çerçevede Teklif'in yasalaşmasının desteklendiği

ifade edilmiştir.

Türkiye Otelciler Federasyonu (TÜROFED) tarafından;

➤ Konaklama işletmelerinin yatırım yapan, istihdam sağlayan ve turizm ürününü üreten asli aktörler olduğu; bu nedenle işletmelerin ürünlerini dijital ortamda farklı satış kanalları üzerinden serbestçe pazarlayabilmesi gerektiği ve satışın zorunlu olarak belirli araçlar üzerinden yapılmasını gerektiren bir yapının doğru olmadığı,

➤ Yabancı şirketler ve markalarla çalışmanın Türk turizm sektörünü zayıflatmadığı; aksine rekabetin sektörün gelişimine, hizmet kalitesinin yükselmesine ve yerli işletmelerin uluslararası ölçekte güçlenmesine katkı sağlayabildiği,

➤ Küreselleşme ve dijitalleşmenin turizm sektörünün kaçınmayacağı gelişmeler olduğu; bu nedenle geleneksel seyahat acenteleri ile çevrim içi seyahat platformlarının birbirinin alternatifi olarak değil, rekabet eden ve tüketiciye farklı seçenekler sunan satış kanalları olarak değerlendirilmesi gerektiği,

➤ Seyahat acentelerinin sektörde varlığını sürdürmesinin önemli olduğu ancak konaklama işletmelerinin belirli bir satış kanalını kullanmaya zorlanmaması gerektiği; geleneksel acentelerin yanı sıra çevrim içi platformların da faaliyet gösterebilmesi, devletin gerekli vergileri tahsil etmesi ve sektörde rekabet ortamının korunması gerektiği,

➤ Düzenlemenin devletin düzenleyici ve denetleyici rolünü güçlendirdiği, tüm aktörlerin belirlenen kurallara tabi olarak rekabet etmesine imkân sağladığı; otelcinin ve tüketicinin tercih yapabilmesinin esas olduğu,

➤ Federasyonun aracılığa karşı olmadığı ancak zorunlu aracılığa karşı olduğu, değer yaratan işletmelerin rekabet edebilmesi ve tüketicinin alternatifler arasından seçim yapabilmesi gerektiği ve bu nedenlerle Teklif'in genel olarak desteklendiği

ifade edilmiştir.

Booking.com temsilcisi tarafından;

➤ Booking.com'un uzun yıllardır Türkiye'de bir ofis ve çalışan ekiple faaliyet gösterdiği, Türkiye'deki konaklama tesislerine platformun kullanımına ilişkin destek sunduğu ve Türk

tüketicilerinin uyumsuzluklarının çözümünde şirketin yurt dışındaki merkezi ile tüketiciler arasında iletişim sağlandığı,

➤ Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’deki faaliyetlerini düzenleyen Teklif’in tüketicieye, rekabete ve Türkiye turizmüne katkı sağlayacağı değerlendirilerek düzenlemenin genel yaklaşımının desteklendiği,

➤ Düzenlemenin Türkiye’yi uluslararası dijital platformlar bakımından daha öngörülebilir ve güvenilir bir pazar hâline getirebileceği ve sektörde belirli bir standart ve kalite oluşmasına katkı sağlayabileceği,

➤ Kanunun kabul edilmesi durumunda Booking.com’un izin belgesi almak üzere başvuruda bulunmayı planladığı,

➤ Teklif’in temel düzenleyici yapısının ve getirilen yükümlülüklerin korunması yanında, düzenlemenin kapsamının açık biçimde belirlenmesinin, izin sürecinin öngörülebilir şekilde yürütülmesinin ve platformların mevcut iş modelleriyle uyum sağlayabilmelerine imkân tanınmasının önem taşıdığı,

➤ Kanunun hangi faaliyetlere uygulanacağını tereddüde yer bırakmayacak şekilde ortaya konulması gerektiği; özellikle platformların alabileceği komisyonlara ilişkin sınırlamanın Türkiye’den Türkiye’ye yapılan rezervasyonlarla sınırlandırılmasının uygun olacağı,

➤ Yurt dışından Türkiye’deki konaklama tesislerine yapılan rezervasyonların da aynı komisyon sınırlamasına tabi tutulmasının Türkiye’nin diğer turizm destinasyonlarıyla rekabet gücünü olumsuz etkileyebileceği, bu nedenle düzenlemenin coğrafi kapsamının açık şekilde belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

4. Komisyonun Maddeler Hakkındaki Kararı

Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasının ardından, maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmesi oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 1, 2, 3, 4 üncü maddeler oyçokluğuyla aynen kabul edilmiştir.

➤ Çerçeve 5 inci madde önergeyle değiştirilerek oyçokluğuyla kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle yabancı dijital konaklama platformları tarafından hizmete konu satış bedeli üzerinden alınacak tutar, düzenlemenin kapsamına uygun olarak yurtiçinden yurtiçine yapılan satışlarda yüzde on yedi ile sınırlandırılmaktadır. Ayrıca hem yurtiçinden hem yurtdışından yurtiçine yönelik her türlü hizmette yabancı dijital konaklama platformlarının hizmete konu satış bedeli üzerinden aldıkları tutarın vergiler hariç tutar üzerinden hesaplanacağı yönünde yapılan düzenleme ile söz konusu tutarın gerek platformlar gerekse hizmeti sunanlar yönünden hem öngörülebilir olması hem de platformlar tarafından hizmeti sunanların aleyhine olacak şekilde vergiler (katma değer vergisi, konaklama vergisi dahil) üzerinden de komisyon alınmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

➤ Çerçeve 6, 7, 8 ve Geçici Madde 1 oyçokluğuyla aynen kabul edilmiştir.

➤ 9 uncu madde önergeyle değiştirilerek oyçokluğuyla kabul edilmiştir. Yapılan değişiklikle Kanunun yürürlük tarihi 1/1/2027 olarak belirlenerek Kanun kapsamında faaliyette bulunacak platformlara yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için süre tanınması amaçlanmaktadır.

➤ 10 uncu madde oyçokluğuyla aynen kabul edilmiştir.

➤ 2, 3, 6 ve Geçici Madde 1 maddelerinde Komisyondan alınan yetki çerçevesinde, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca, Kanun Teklifi'nin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere; Siirt Milletvekili Mervan GÜL, Trabzon Milletvekili Vehbi KOÇ, Ardahan Milletvekili Kaan KOÇ, Burdur Milletvekili Mustafa OĞUZ özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Adil Karaismailoğlu</i>	<i>Halil Eldemir</i>	<i>Hulusi Şentürk</i>
Trabzon	Bilecik	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Mervan Gül</i>	<i>Aykut Kaya</i>	<i>Kaan Koç</i>
Siirt	Antalya	Ardahan
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Hüseyin Yıldız</i>	<i>Ferhat Nasıroğlu</i>	<i>Mustafa Oğuz</i>
Aydın	Batman	Burdur
(Muhalefet şerhimiz vardır)		(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Atmaca</i>	<i>Yasin Öztürk</i>	<i>Semih Işıkver</i>
Bursa	Denizli	Elâzığ
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Son oylamada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Ertuğrul Gazi Konal</i>	<i>Vezir Coşkun Parlak</i>	<i>Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu</i>
Giresun	Hakkâri	İstanbul
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>George Aslan</i>	<i>Ali İnci</i>	<i>Ulaş Karasu</i>
Mardin	Sakarya	Sivas
(Muhalefet şerhimiz vardır)		(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i>	<i>Yavuz Aydın</i>	<i>Vehbi Koç</i>
Şanlıurfa	Trabzon	Trabzon
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)

MUHALEFET ŞERHİ

10.08.2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve 06.10.2026 tarihinde Bayındırlık, İmar, Turizm ve Ulaştırma Komisyonunda görüşülen 2/3803 esas numaralı **Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifi**'ne karşı olmamızın nedenleri ve muhalefet şerhimizin gerekçeleri aşağıda belirtilmiştir.

I. GENEL DEĞERLENDİRME

Kanun teklifi, yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye'deki faaliyetlerine hukuki çerçeve getirilmesi, Bakanlıktan izin belgesi alınması, bu platformların yükümlülükleri, yapabileceği faaliyetler, Türkiye'de temsilci bulundurmalarının sağlanması ve belirli mali yükümlülüklerle tabi tutulmaları amacıyla hazırlanmıştır.

Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye'deki faaliyetlerinin yasal çerçeveye alınması, denetlenmesi, vergilendirilmesi ve Türkiye'de muhatap bulundurması hiç şüphesiz gereklidir. Ancak, komisyondaki değerlendirmelerimizde de belirttiğimiz üzere, temel itirazımız düzenlemenin amacına değil, mevcut haliyle taşıdığı eksiklikleredir.

Teklifin gerekçesinde temel olarak hukuki boşluğun giderilmesi, tüketicinin korunması, adil rekabetin sağlanması ve kamu gelirlerinin artırılması hedefleri ortaya konulmaktadır. Ne var ki bu kanun teklifi, yabancı dijital platformların yerli seyahat acenteleri ve konaklama işletmelerimiz karşısında avantajlı duruma getirmekle birlikte, özellikle e-ticaret lisans bedeli muafiyetinin yerli işletmeler açısından oluşturabileceği rekabet eşitsizliği sorunlar yaratabilecek niteliktedir.

Mevcut durumda yıllara yayıldığı halde çözülmeyen yabancı turizm firmalarının e-ticaret yoluyla satış faaliyetlerinin hukuksal açıdan düzenlenmesini amaçladığı öne sürülen bu teklif, özelde 2017 yılından itibaren Türkiye'de faaliyet göstermeyen booking.com gibi uluslararası rezervasyon platformlarının (teklifte “yabancı dijital konaklama platformları olarak tanımlanıyor) ülkemizde yeniden ticaret yürütebilmesine yasal zemin hazırlamaktadır.

Türkiye turizmi, 1980'lerden bu yana sürdürülen otel ve havalimanı ziyaretinden başka durağı olmayan “kitle turizmi” çerçevesinde hizmet vermeye çalışmaktadır. Bu durum, turizm ekonomisinin kent ekonomisine sağlıklı şekilde yansımamasına ve üretilen değerın adilane şekilde paylaşılmasına neden olmaktadır. Yine son yıllarda derinleşen ekonomik kriz, hukukun üstünlüğü ilkesinin hiçe sayıldığı demokratik gerilemeler ve kurumsal sorunlar neticesinde Türkiye; keyfi kararların gölgesinde cazibesini koruyamamakta; iktidarın yanlış politikaları sebebiyle küresel ölçekte güvenilirliğini yitiren bir destinasyon haline gelmektedir. Adaletin tesis edilemediği, liyakatsizliğin ve denetimsizliğin egemen olduğu bir ülkede; hukuki güvenceden mahrum, temel insan haklarının ihlal edildiği ve toplumsal huzurun zedelendiği bir atmosferde hiçbir yabancı ziyaretçinin huzur bulamayacağı açıktır.

Turizm dünyası bugün küresel gelişmelere bağlı olarak değişmekte, yenilenmekte ve dijitalleşmektedir ancak Türkiye bu değişimi yakalamakta geç kalmaktadır. Söz konusu kanun teklifinin dijital konaklama platformlarına hukuki bir zemin hazırlamasına rağmen, bu platformlardan birer turizm veri bankası olarak faydalanılmasını ve iş birliğini sağlamaması bu geri kalmışlığın en somut göstergesi ve büyük bir eksiğidir.

Uluslararası turizm talebinin doğru dağıtımı açısından, bahsi geçen firmaların müşteri potansiyellerini Türkiye’ye yansıtmak olmalarının önemli olduğunun altını çizmek gerekmektedir. Türkiye’nin dijitalleşme çağında dünyanın tamamına hizmet veren turizm şirketleriyle entegre biçimde çalışması kaçınılmazdır. Bu noktada Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın bu firmalarla ortaklığını büyütmesi ve iş birliği yapması gerekmektedir. Adı geçen şirketler, yalnızca rezervasyon yapmanın ötesinde, ellerinde ciddi turizm verisi barındıran adeta birer banka görevi görmektedir. Türkiye’de hükümet tarafından açıklanan ve sektör temsilcileri tarafından sıklıkla eleştirilen turizm rakamlarının sahihliği konusunda, bu firmalar rakamsal sağlama yapabilirler. Ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı, özellikle turizm rakamlarının karşılaştırılması ihtimaline karşı uluslararası entegrasyon ve iş birliği konularına olumlu yaklaşmamaktadır.

Türkiye bugün dünya turizm listelerinde üst basamaklarda yer almaktadır. 2025 rakamlarına göre yaklaşık 64 milyon ziyaretçi den 65 milyar dolar gelir elde edilmiştir. Ortalama olarak bu rakam, kişi başına düşen ziyaretçi gelirinin bin dolar seyrinde gerçekleştiğini göstermektedir. Ortaya çıkan bu sayılarla Türkiye, dünyada en çok ziyaretçi ağırlayan 4’üncü ülke konumundayken, ziyaretçi gelirlerinde ise dünyada 7’nci sırada yer almaktadır. Bu durum, asıl bakılması gereken taraf olan turizm gelirleri konusunda Türkiye’nin rakiplerine kıyasla geride olduğunu göstermektedir. Yine de Türkiye’nin ziyaretçi sayısı ve ziyaretçi gelirleri içerisinde dünyada ilk 10 ülke arasında olması, görece bir başarı olarak sayılabilir.

Ancak bu yıl Dünya Ekonomik Forumu tarafından açıklanan Turizm Yetkinliği Endeksi’ne göre Türkiye, tüm gelirlerine ve nüfusunun 3’te 2’sinden fazlasını oluşturan bir ziyaretçi kitlesini ağırlamasına rağmen bu listede ilk 10 ülke içerisinde yer almamaktadır. Endeks; ülkeleri yalnızca yatak kapasitesi ve deniz-güneş-kum hizmetlerine göre değil, ulaşım ve altyapı yeterliliğine, dijital altyapısına, çevresel sürdürülebilirliğine, güvenliğine ve kamu-özel iş birliklerine kadar birçok pencereden izlemektedir. Her yılın başında hükümet tarafından atılan “turizmde rekor” manşetlerine karşılık, dünyada turizmin geldiği noktanın ve turizmin katkılarının izlenmesi hususunda Türkiye’nin bu alandan ne kadar uzak kaldığı anlaşılmaktadır. Bu noktada kanun teklifiyle birlikte Türkiye’nin turizmdeki dijital altyapı eksikliğine karşı bir adım atılmak istenmişse de düzenlemenin turizmdeki köklü sorunlara tek başına çare olmasını beklemek akılcı olmayacaktır.

Yukarıda belirtildiği üzere ziyaretçi rakamları açısından olumlu görünen tablonun Türkiye’nin dünya turizm camiası içerisindeki imajına doğrudan pozitif katkısı bulunmamaktadır. Bu yüzden kanun koyucuların Türk turizmindeki başlıca sorunlar olan deneyim turizmi, alt yapı ve ulaşım ve merkezi–yerel yönetim politika ayrılıkları eksikliklerine ivedilikle eğilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, teklifin bütününe bakıldığında, yerli ve yabancı ekonomik aktörler arasında eşit rekabet koşullarının oluşturulmadığı; aksine, küresel ölçekte faaliyet gösteren ve ciddi ekonomik güce sahip dünya ölçekli dijital platformların, Türkiye’de kurulu seyahat acentaları ve diğer turizm işletmelerinden farklı ve daha avantajlı bir hukuki rejime tabi tutulduğu görülmektedir. Teklif bu haliyle; oluşturulan mevcut sistemin bütünlüğünü bozmakta; yabancı dijital konaklama platformları için özel ve ayrı bir hukuk alanı meydana getirmektedir.

Bu nedenle teklifin mevcut haliyle kabulü, yalnızca Airbnb veya Booking.com gibi öne çıkan birkaç (Komisyon görüşmelerinde 15 civarında olduğu açıklanmıştır) platformun Türkiye’de faaliyet göstermesinin düzenlenmesi anlamına gelmeyecek; Türkiye’nin turizm dağıtım, satış ve pazarlama sisteminin gelecekte nasıl şekilleneceğini belirleyecek yapısal bir dönüşüm

yaratacaktır. Bu dönüşümün merkezinde ise yerli seyahat acentaları ile küresel dijital platformlar arasındaki rekabet bulunmaktadır.

Nitekim Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), teklifin yerli acentaları ve istihdamı korumadığını, yabancı platformlara avantaj sağladığını ve uzun vadede Türk turizm sektörünün yabancı dijital tekellerin kontrolüne girmesi riskini taşıdığını açık biçimde ifade etmektedir.

Komisyon görüşmelerinde 7464 sayılı “Konutların Turizm Amaçlı Kiralanması”, 2634 sayılı “Turizm Teşvik Kanunu”, 1618 sayılı “Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu” ve 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile tüketici mevzuatının halihazırda ilgili alanları düzenlediği ifade edilmiştir. Ancak, yeni kanunun bu mevzuatla nasıl uyumlaştırılacağı açık bir etki ve ihtiyaç analiziyle ortaya konulmamıştır.

Komisyon görüşmelerinde, 2017 yılında Booking.com hakkında verilen yargı kararı sonrasında yaklaşık dokuz yıllık bir dönemin geçtiği ve bu süre içerisinde yabancı dijital platformların önemli bölümünün fiilen faaliyet göstermeye devam ettiği ifade edilmiştir. Bakanlık temsilcisi ise düzenlemenin 2026 yılının başında TÜRSAB tarafından açılan yeni davalar sonrasında daha acil hale geldiğini söylemekle yetinmiştir. Bu durum, düzenlemenin neden dokuz yıl boyunca kapsamlı bir kanunla ele alınmadığının ve bugün ortaya çıkan somut ihtiyacın hangi verilerle belirlendiğinin de ortaya konulmasını zorunlu kılmaktadır.

Ayrıca, yabancı platformların faaliyet hacimleri gözetilerek yıllık elektronik ticaret lisans bedeli ödemekle yükümlü olmamalarından hareketle, tahsil edilen bedellerin, turizm bölgelerimizdeki altyapı ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla turistik nüfus ve yatak kapasitesi oranında ilgili yerel yönetimlere (belediyeler ve il özel idareleri) aktarılması sağlanması yerinde olacaktır.

Önem taşıyan noktalardan konu başlıklarından biri de yabancı platformlar üzerinden yapılan rezervasyonlarda tüketicilerin iptal, iade, şikâyet ve uyuşmazlık süreçlerinde haklarını kolaylıkla arayabilmelerini sağlayacak açık ve uygulanabilir düzenlemelere olan ihtiyaçtır. Teklifin, tüketiciler lehine olacak şekilde iptal, iade, şikâyet, uyuşmazlık vb. süreçlerin kanunda açık ve net bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

ANAYASAYA AYKIRILIK

Teklifin İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmadığı görülmektedir.

Zira Kanun teklifinin 6 ncı maddesinin sekizinci fıkrasında erişim engeli kararının idari makam tarafından verilmesi, hakim denetiminin ise karardan sonra gerçekleşmesi öngörülmektedir.

İnternet içeriklerine yönelik erişim engeli, her durumda bilgiye erişim hakkına doğrudan müdahale niteliğindedir. Anayasa Mahkemesi çeşitli tarihlerde verdiği kararlardan da net olarak görüleceği üzere, internet ortamındaki haber ve/veya içeriklere idari makamlar eliyle getirilen erişim engellerinin Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri, ifade ve basın özgürlüğünü ağır bir şekilde zedelediğini ortaya koymuştur.

Bir internet içeriğine toptan ve en ağır tedbir olan erişim engeli getirilmesi, kamu yararı ile temel haklar arasındaki hassas dengede, ceza hukukunda devletin cezalandırma yetkisine yalnızca diğer tüm hukuki ve toplumsal çareler yetersiz kaldığında başvurulması gerektiğini belirten “son çare” (ultima ratio) kuralı çiğnenerek yapıyorsa açık bir ölçülülük ihlalidir. Yüksek mahkeme içtihatlarında da vurgulandığı üzere; daha hafif müdahale yöntemleriyle aynı amaca ulaşılabilcekken doğrudan engelleme yoluna gidilmesi, özgürlüklere vurulan orantısız bir darbe olacaktır. Adil dengeyi kurmayan her müdahale hukuki, değil keyfidir.

Ayrıca erişim engeli kararıyla karşı karşıya kalan kişi ve kurumların da bu kararlara karşı etkili hukuki başvuru imkânlarına sahip olması gerekir. Anayasa’nın 40. maddesiyle güvence altına alınan etkili başvuru hakkı, kağıt üzerinde kalan şekli bir itiraz mekanizmasından ibaret değildir; aksine bu hak, getirilen engellenmenin hukuka ve hakkaniyete uygunluğunun yargı makamlarınca gerçeğe uygun, derinlemesine ve hakkı koruyan gerçek bir denetimden geçirilmesini zorunlu kılar.

Bu nedenle, teklifin 6. ncı maddesinin sekizinci fıkrası ölçülülük, etkili yargısal denetim ve etkili başvuru hakkına ilişkin yeterli güvenceleri içermemesi, nedeniyle Anayasa’nın 2. nci, 13. üncü ve 40. ncı maddelerine aykırıdır.

Ayrıca, teklifin 8. inci maddesi uyarınca 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun kapsamına alınan turizm payına ilişkin düzenleme yapılarak, ülkemizde faaliyet gösteren yabancı dijital konaklama platformlarının da yükümlülükleri arasına dahil edilmesi amaçlanmaktadır.

Yabancı platformlar e-ticaret sitesi oldukları halde, bu kanunla turizm/ulaşım/konaklama faaliyetini doğrudan satan ya da aracılık eden bir internet sitesi olarak gösterilecek ve dijital hizmet vergisi, Bakanlık izin belgesi ödemelerinin yanında “e-ticaret lisans bedeli” yerine, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı’na yıllık olarak Türkiye’deki diğer seyahat acentaları gibi on binde 7,5 oranında pay vermeleri gerekecektir.

7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun’daki ilk hali “Sayıştay, münhasıran kendisine sunulan bağımsız denetim raporlarını esas alarak hazırlayacağı raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar” şeklindedir. Söz konusu cümlede yer alan “münhasıran kendisine sunulan bağımsız denetim raporlarını esas alarak” ibaresi, CHP’nin başvurusu üzerine; Anayasa Mahkemesi’nin 04.05.2023 tarihli ve 2019/93 E.; 2023/87 K. sayılı Kararıyla Anayasa’nın 2. nci maddesine aykırı olduğundan bahisle iptal edilmiştir.

Anılan iptal kararının akabinde kanun koyucu tarafından 7464 sayılı Kanun’un 28. inci maddesiyle 7183 sayılı Kanun’un 7. nci maddesinin ikinci fıkrasına ikinci cümlesinde yer alan “Sayıştay,” ibaresinden sonra gelmek üzere **“bağımsız denetim raporunu, Ajansın mali rapor ve tablolarının güvenilirliği ve doğruluğu bakımından ve Ajansın kontrol sistemleri, yöntem ve süreçleri ile birlikte inceleyip”** ibaresi eklenmiştir.

Bu kapsamda cümlelerin değişik son hali;

“Sayıştay, bağımsız denetim raporunu, Ajansın mali rapor ve tablolarının güvenilirliği ve doğruluğu bakımından ve Ajansın kontrol sistemleri, yöntem ve süreçleri ile birlikte inceleyip hazırlayacağı raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar” şeklindedir.

Ancak, Sayıştay’ın yetkilerinin budanması ve bunun da muğlak bir Kanun hükmüne dayanarak yapılması sorunludur. Hazırlanan raporun da TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu yerine komisyonumuzda görüşülmesi de, gerek yasama yetkisi ve gerekse Anayasa’nın başlangıç metni ile 2, 6, 153 ve 160 ıncı maddeleri açısından da açıkça sorunludur. Hal böyle iken, bu yönde Anayasa Mahkemesi’ne iptal davası açılmıştır ve fakat henüz dava sonuçlanmamıştır.

Dolayısıyla bütçe yönetimi ve harcama şeffaflığı konularında ciddi sorunları bulunan Ajans, bu yönüyle eleştirdiğimiz bir kurumdur ve bu bakımdan bakanlığın harcamaları için bir arka kapı gibi kullanılmaktadır, verimliliği tartışmalıdır.

Anayasa Mahkemesinde henüz sonuçlanmayan davanın dayanak olduğu ve denetim açısından son derece önem taşıyan kanun maddesine ilişkin kararın çıkmadığı bir ortamda, sorunlu ve verimsiz bir kuruma ödeme yapılmasını sağlamak doğru olmayacaktır. Ajansa pay aktarmak yerine, yerel yönetimlere turistik nüfusu karşılayacak altyapı yatırımları için kaynak ayrılması yerinde olacaktır.

Bu nedenle teklifin mevcut haliyle Anayasa’nın kurduğu normatif düzene, AYM içtihatlarına ve hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil ettiği sonucuna varılmaktadır.

Teklifin bu yönleri dikkate alınarak, müzakerelere geçilmeksizin maddelerin reddedilmesi anayasal bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

II. MADDELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİMİZ

MADDE 2- Teklifin ikinci maddesinde geçen “aracı hizmet sağlayıcı” yani ilgili e-ticaret sitesi ve “hizmet sağlayıcı” yani evi, odası, otelini turizm amaçlı kiralamak için bu siteye kaydolananlarla ilgili tanımlar, mevcut E ticaret Kanunundaki tanımlarla uyumlu olmakla birlikte, teklif yabancı platformları e-ticaretle ilgili temel kanun olan 6563 sayılı yasadaki “e-ticaret aracı hizmet sağlayıcı” tanımından muaf tutmaktadır. Bu yolla platformlar için lisans bedeli hesaplanmayacaktır. Oysa, resmi e-ticaret verilerinde “turizm ve seyahat”, “konaklama”, taşımacılık, depolama”, “havayolları” harcamaları ana tematik gruptadır ve yüksek potansiyel taşımaktadır. Buradaki sorun, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın bir Turizm Ajansı ve “izin belgesi” geliri uğruna Ticaret Bakanlığı’nın e-ticaret sitelerini sorumlu tuttuğu “yıllık e-ticaret lisans ücreti” hesaplamışından vazgeçmesidir.

MADDE 3- Madde ile yabancı dijital konaklama platformlarının yurt içinde faaliyette bulunabilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığından izin belgesi alma zorunluluğu düzenlenmektedir. Başvuruda aranacak şartlar, belge ücreti, belgenin geçerlilik süresi ve temsilci bulundurma yükümlülüğü belirlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasının son cümlesinde Cumhurbaşkanına 5 milyon TL olarak belirlenmiş ve belge ücretini 2 katına kadar artırma veya yarısına kadar indirme yetkisi verilmiştir. Komisyon görüşmelerinde, Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Nadir Alpaslan tarafından yapılan açıklamada dünya ölçeğinde, global düzeyde olan firmalardan Türkiye’de çalışabileceklerin sayısının 15 civarında olduğu ve belirlenen rakamın (ve diğer rakamların) bunların ölçeklerinin dijital hizmet vergisindeki verdikleri miktarlar dikkate alınarak belirlendiği ifade edilmiş, süreç ve konjonktüre bağlı olarak kanunla bu rakamları değiştirmek yerine Cumhurbaşkanına yetki verildiği savunulmuştur. Oysa mali sonuç doğuran bir yükümlülüğün hangi ölçütlerle artırılıp azaltılacağına açıkça belirlenmesi hukuk devleti,

kanunilik, belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle yalnızca tutarın belirlenmesi değil, yeniden değerlendirme, yenileme, süre ve ücretin değiştirilmesine ilişkin kriterlerin de kanunda açıkça düzenlenmesi gerekir. Ayrıca, maddede izin belgesi başvurusunun Bakanlık tarafından hangi süre içinde inceleneceği ve karara bağlanacağına ilişkin herhangi bir süre öngörülmemektedir. Teklifte yabancı dijital konaklama platformlarına izin belgesine esas bilgi ve belgelerdeki değişikliklere on beş gün içinde bildirme ve Bakanlıkça istenen bilgi ve belgeleri on beş gün içinde sunma yükümlülüğü getirilmişken idarenin izin başvurusunu sonuçlandırmasına ilişkin bir süre sınırı bulunmaması taraflar arasındaki usul yükümlülükleri bakımından dengesizlik yaratmaktadır. Özellikle izin belgesinin iki yıl süreyle geçerli olduğu ve belgenin ücrete bağlandığı dikkate alındığında başvurunun belirsiz bir süre bekletilebilmesi hukuki güvenlik, belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından sakınca doğurabilecektir.

Yine yabancı platform, bildirim ve talepler için zorunlu temsilci atayacak, başvuruların cevaplanması için bu kişi Türkiye’de olacaktır (Madde 3/5). Bu kişinin bilgilerine doğrudan erişilebilecektir ancak başvuru yoğunluğu düşünüldüğünde fıkra ayrıntıdan uzaktır ve 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanundaki ayrıntılı hak arama yollarına, müşterinin talebinin karşılanmaması halindeki yaptırımlara atıf yapılmaksızın yazılmıştır. Bu düzenlemenin ikincil mevzuata bırakılması doğru olmayacaktır. Teklif gerekçesinde, **tüketicilerin korunacağı, turizm gelirlerinin artırılmasına katkı sağlanacağı** ifade edilmesine karşın yabancı platformlara karşı müşterinin uygulamadaki muhatabının kim olacağı, talebin nasıl ve ne sürede çözüleceği ve firmayı zorlayıcı hükümler belirsizdir. Teklif, sayıları 15’i bulacağı belirtilen platformların bakanlıkla ilişkisini ayrıntılı olarak düzenlemekte; ancak vatandaşın platformla yaşadığı sorun karşısında hakkını nasıl ve ne kadar hızlı alacağını düzenlememektedir.

MADDE 4-5 ve 6 ise “Şartlar ve cezalar” bakımından 4 ve 5 inci maddelerdeki yükümlülükler ile 6 ncı maddedeki cezalar birbirini izlemektedir.

4 üncü madde ile platformların izin belgesi kapsamında doğrudan gerçekleştirebileceği faaliyetlere ilişkin düzenlemeler yapılarak bu faaliyetlerin sınırı belirlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında dijital platformlara bakanlıktan turizm belgeli konaklama işletmeleri ile bakanlıktan izin belgeli turizm amaçlı kiralanan konutların elektronik ticaretini ve elektronik yolla gerçekleştirilen uçak bilet satışlarını doğrudan gerçekleştirilmesine olanak tanınmaktadır. Platformlara her türlü konaklama hizmetinin ticareti ve rezervasyon işlemlerinin yanı sıra, uçak bileti satışlarını gerçekleştirme imkânını tanıyacak bu düzenleme, ülkemizde faaliyet gösteren ve mevcut mevzuatlar çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getiren seyahat acenteleri aleyhine bir durum oluşturacaktır. Bu durum özellikle küçük ve orta ölçekli seyahat acentelerinin rekabet gücünü zayıflatacak, acentelerin kapanmasına ve istihdam kayıplarının yaşanmasına yol açabilecektir.

Üçüncü fıkradaki düzenlemeyle yabancı sitenin Türkiye’de “paket tur” satması sınırlandırılacaktır. Türkiye’de otel ve ulaşımı birlikte satması ya da bunlardan herhangi birini alarak bir başka tamamlayıcı ürünü otele/ulaşıma ekleyip bunu “paket tur” olarak satması yasak olacaktır. Anayasamızın 135 inci maddesinde tanımlanan nitelikleri haiz, kamu kurumu niteliğindeki Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), metne itirazında “paket tur” tanımının değiştirilmesini “Türk tüketicisinin sigortalı seyahat etme, iptal hakları, otuz gün içinde iptal ettiği takdirde on dört gün içinde parasını alma hakkı gibi haklardan mahrum

kalması sonucunu doğuracağı” gerekçesiyle sorunlu bulmakta ve acentalara zarar vereceğini düşünmektedir.

Yabancı dijital platformların denetlenmesini, tüketici haklarının korunmasını ve sektörde adil rekabetin sağlanmasını amaçladığını öne süren bir kanunda yabancı platformların aynı nitelikteki satışların yerli seyahat acentelerine uygulanan koruyucu rejimin dışında bırakılması teklifin amacıyla bağdaşmamaktadır.

*Dördüncü fıkra*da yapılan düzenleme ile platformların faaliyet alanlarıyla bağlantılı ve tamamlayıcısı niteliğindeki turizm faaliyetlerinden izin verilecekleri belirlemenin bakanlığa sınırları belirsiz yetki verilmesi de sorunlu görülmektedir. Komisyon görüşmeleri sırasında TURSAB Hukuk Başdanışmanı düzenlemeye yönelik eleştirilerini “*Bakanlık yarın tüm transferleri yani bütün taksi faaliyetlerinden seyahat acentenin transfer faaliyetlerine kadar tüm faaliyetleri bu kanun kapsamında yabancı dijital platformlara verebilir. Bu kadar geniş yetkinin Bakanlığa verilmesi aslında bu kanunla getirilmek istenen sınırlamayla da mantıken gerçekten çelişiyor. Peki ne olur? Bu kanunla olacakları şimdiden söylemek fal bakmak değil. Bu kanun gerçekleştikten sonra en çok beş yıl içinde birçok seyahat acentesi, özellikle uçak bileti satanlar derhâl kapanacak, bunların hepsi küçük, orta boy işletmeler, Türkiye’de büyük ölçekte faaliyet gösteren yerli işletmeler yurt dışındaki kurdukları şirketler aracılığıyla gelip bu izni alacaklar, onlar da 2027’de yüzde 2,5 olan dijital hizmet vergisini ödeyerek bütün bu yükümlülükten kurtulacaklar ve Türkiye’de faaliyet gösterenler de yabancı dijital platformların taşeronu olacak; kaçınılmaz, kaçınılmaz son bu, bu bir fal değil, bu bir gerçek. O nedenle, gerçekten bu kanunun bütünüyle ilgili sorun, 4’üncü maddede uçak biletinin varlığı son derece tehlikeli ve gerekli olmayan, adı “konaklama” olan bir kanunda uçak biletini oraya koymak, Bakanlığa bu hizmetleri genişletme yetkisini vermek, kanunda sınır sayılan şeylerin aslında Meclisin yetkisinin Bakanlığa devredilmesi anlamına da gelecektir. Yüzde 2,5 dijital hizmet vergisi verecekler, evet, doğru ama yüzde 2,5 dijital hizmet vergisi onların beyanlarına göre verilecek çünkü ticari defterleri yurt dışında olan yapıların ne beyannamelerini ne defterlerini kontrol etme hak ve yetkisi var Türk hukuk sisteminin, beyanlarına tabi olacağız; bir tarafta bu duruyor. Dijital hizmet vergisi özü itibarıyla Maliye Bakanlığının düzenlemesinde aslında reklamla ilgili elde edilen gelirlerin Google, YouTube ve diğerlerinin Türkiye’de reklamdan kaynaklı gelirlerinin vergilendirilmesi için getirilmiş. Hâlbuki biz burada Türkiye’de üretilen bir hizmetin -bu dijital platformlar hiçbir hizmet üretmeyecekler, bunu da burada tutalım- Türkiye’de Türklerin ürettiği hizmetin Türklere satışından elde edilecek gelirin yüzde 2,5’le vergilendirilmesi sonucunu doğuracaktır. O nedenle, dijital hizmet vergisinin ana konusunun da dışında bir vergilendirme modeli var. Niçin seyahat acentesi yüzde 20’den yüzde 45’e kadar artan oranlarda kurumlar vergisine tabi olacak da ve paket turda sigorta yapacak, parayı iade edecek” diyerek sıralamıştır.*

*Beşinci fıkra*daki izin belgesi kapsamında yer alan faaliyetlerden kaynaklı uyuşmazlıklarda münhasıran Türk hukuku uygulanması ve Türk mahkemeleri münhasıran yetkili olması olumlu ancak eksiktir. İzin belgesi kapsamında yer alan faaliyetlerden kaynaklı uyuşmazlıklarda tüketicinin yerleşim yeri mahkemelerinin yetkili olması, tüketicilerin lehine bir düzenleme olacaktır.

5 inci madde görüşmeleri sırasında verilen önerge ile yabancı dijital konaklama platformları tarafından hizmete konu satış bedeli üzerinden alınacak tutarın yurt içinden yurt içine yapılan satışlarda yüzde 17’yle sınırlandırılması düzenlemesi yapılmıştır. Üst sınır getirilmesi olumlu olmakla birlikte, yüzde 17’nin de yüksek olduğu da dikkate alınmalıdır. Zira, bu oranın daha aşağı makul seviyeye çekilmesi, özellikle küçük ve orta ölçekli konaklama işletmelerimizin

üzerindeki komisyon yükünü de azaltacaktır. Ayrıca, hem yurt içinden hem yurt dışından yurt içine yönelik her türlü hizmette yabancı dijital konaklama platformlarının hizmete konu satış bedeli üzerinden aldıkları tutarın vergiler hariç tutar üzerinden hesaplanacağı yönünde yapılan düzenlemeyle söz konusu tutarın gerek platformlar gerekse hizmeti sunanlar yönünden hem öngörülebilir olması hem de platformlar tarafından hizmeti sunanların aleyhine olacak şekilde vergiler (katma değer vergisi, konaklama vergisi dâhil) üzerinden de komisyon alınmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

6 ncı madde ile yabancı platformlara, kendilerine getirilen yükümlülüklerle uymadığı hallerde bakanlık tarafından uygulanacak cezalara ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Ancak, bu düzenlemeler ceza bakımından yerli-yabancı siteler arasında herhangi bir ayırım öngörmemekte, adil ve ölçülü bir ceza uygulamasını esas almamaktadır. Küresel bir site ile küçük ölçekli bir başka yerli sitenin aynı ihlale karşı ödeyeceği eşit cezanın caydırıcılığı olmayacaktır.

6 ncı maddenin altıncı ve sekizinci fıkraları ise daha önce belirtildiği üzere anayasal olarak sorunludur. Altıncı fıkrada geçen “ülke yararına aykırı”, “kamu güvenliğini sarsıcı” ve “ülke turizmini baltalayıcı faaliyetlerde bulunulması” gibi muğlak, kişiye ve duruma göre değişebilecek subjektif kavramlar ile izin belgesinin iptali öngörülmektedir. Bu ifadeler somutlaştırılmalıdır. “Ülke yararı” nedir? “Kamu güvenliğini sarsıcı” faaliyetler nelerdir? “Turizmi baltalayıcı” davranış nedir? Tüm bunlara kim, hangi ölçütlerle karar verecektir? Gazetecilerin, basın yayın kuruluşlarının, siyasilerin, akademisyenlerin, bilim insanlarının sosyal medya hesaplarına “milli güvenlik, kamu düzeni ve dezenformasyon” gerekçeleriyle karartma uygulandığı günümüzde, izin belgesinin iptaline gerekçe olarak somut fiil ve ölçütlerle tanımlanmamış kavramlar ile bu kavramların hangi davranışları kapsadığı kanunda açıkça belirtilmemiş olduğundan idareye geniş ve öngörülemez bir takdir alanı bırakılmaktadır. Kanun metninde yer alan kavramların farklı anlaşılmalara yer bırakmayacak şekilde net ve anlaşılır olması gerekir. Aksi halde, kanun metnindeki muğlak ifadeler uygulama esnasında ciddi hukuksuzlukların ortaya çıkmasına neden olacaktır.

6 ncı maddenin sekizinci fıkrasında erişim engeli kararı idari makam tarafından verilmekte, hakim denetimi ise ancak karardan sonra gerçekleşmektedir. Serbest ticarete olduğu kadar ifade özgürlüğüne de müdahale niteliğini taşıyan bu uygulamanın, yargı denetiminden önce uygulanması hak arama özgürlüğü bakımından ciddi bir zayıflık yaratacağı açıktır. Fıkra da ayrıca, platforma önceden bildirim yapılması ve/veya süre verilmesi de öngörülmemiştir. Dolayısıyla, aniden verilecek erişim engeli kararı ile ilgili platform üzerinden rezervasyon yapmış yerli ve yabancı turisti mağdur edecek, esnaf ve küçük otel işletmesinde de gelir kaybına neden olabilecektir. Ayrıca, rezervasyon verileri ne zamana kadar, kim tarafından tutulacaktır? Kişisel Verileri Koruma Kanunu açısından hangi güvenlik protokolleri uygulanacaktır? Yurtdışında yerleşik bu platformlar, Türk vatandaşlarının kişisel ve finansal verilerini yurt dışına aktarırken KVKK Madde 9 (Aydınlatma ve Açık Rıza/Aktarım Şartları) standartlarına uyacak mıdır? Bu yükümlülükler platformlarda nasıl denetlenecektir? Dolayısıyla, ihlalin niteliği ve kapsamıyla orantılı, kademeli ve son çare niteliğinde bir mekanizma kurulmalı, önceden bildirim mekanizmaları oluşturulmalı, platformun tamamına yönelik engelleme en son başvurulacak yöntem olarak uygulanmalıdır.

Ayrıca, Kültür ve Turizm Bakanlığı Bakan Yardımcısı iken 31 Ağustos 2026’da, fon vurgunu sürecinde görevden alınan ve bu kanunun doğrudan ilgilendirdiği BTK üyeliğine atanan kişi Batuhan Mumcu olduğu da dikkatlerden kaçırılmaması gereken bir diğer konudur. Yani,

erişim engeli kararını onun kısa süre önce yardımcılığını yaptığı bakanlık verecek, Erişim Sağlayıcıları Birliği uygulayacaktır. Birliğin çalışma usul ve esaslarını doğrudan belirleyen tüzüğü hazırlayan kurum ise BTK’dır.

Tüm bunlar çerçevesinde yaptırımlar kademeli, ölçülü ve denetlenebilir olmalı; savunma ve itiraz hakları, kişisel veriler ve ticari sırlar güvence altına alınmalıdır.

MADDE 7- Kanunun uygulanmasında ihtiyaç duyulacak ikincil düzenlemelerin yapılması ile usul esasların belirlenmesi hususunda bakanlığa geniş bir düzenleme yetkisi verilmektedir. Kanun koyucu olarak yetkilerin, bu kadar geniş bir şekilde bakanlığa devredilmiş olması izaha muhtaç bir konudur.

MADDE 8- Madde ile yabancı dijital konaklama platformlarını Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı’nın turizm payı sistemine dahil ediyor. TGA’nın on binde 7,5 oranında turizm payı ödenmesi öngörülmektedir ancak burada önemli bir kamu maliyesi sorunu bulunmaktadır. Yabancı dijital platformların Türkiye’de yarattığı ekonomik faaliyet; belediyelerin altyapı yükünü, trafik yoğunluğunu, atık yönetimini, su tüketimini, enerji tüketimini, çevresel ve karbon maliyetlerini artırmaktadır. Dolayısıyla, özellikle turizm bölgelerinde nüfusun mevsimsel olarak katlanması, yerel yönetimlerin giderlerini ciddi biçimde yükseltmektedir.

Buna karşılık teklif, bu ekonomik faaliyetlerden elde edilecek gelirlerin yerel yönetimlere aktarılmasını öngörmemektedir. Bu nedenle 5 milyon TL’lik izin bedeli ile turizm payından elde edilecek gelirlerin yalnızca merkezi idare bünyesinde toplanması yerine; turizm yoğunluğu nedeniyle altyapı maliyeti artan belediyelere kaynak aktaracak bir Turizm Altyapı Fonu oluşturulması değerlendirilmelidir. Komisyon görüşmeleri sırasında verdiğimiz önerge ile tahsil edilecek gelirlerin doğrudan turizm bölgelerindeki altyapı yatırımlarında kullanılmasını öngörmüş olmamıza karşın, bu yöndeki talebimiz kabul edilmemiştir. Oysa, turizm sezonlarında nüfusu katlanarak artan yerel yönetimlerin arıtma, kanalizasyon, temiz su ve ulaşım gibi altyapı hizmetlerine binen yük oldukça ağırdır. Toplanan lisans bedellerinin turistik nüfus ve yatak kapasitesi oranında doğrudan bölgedeki yerel yönetimlere aktarılması turizm destinasyonlarımızın fiziksel altyapısını güçlendirecek ve elde edilen kamu gelirlerinin yerinden yönetim ilkesiyle doğrudan hizmete dönüşmesini sağlayacaktır.

MADDE 9- Komisyonadaki değişiklik; Kanunun yürürlük tarihi 1/1/2027 olarak belirlenerek Kanun kapsamında faaliyette bulunacak platformlara yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için süre tanınması için yürürlük tarihi 2027 yılının ilk gününe ertelenmiştir.

SONUÇ

Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’deki faaliyetlerinin denetlenmesi ve tüketicilerin korunması ihtiyacı açıktır. Ancak, teklifin mevcut haliyle yerli işletmelerin korunması, adil rekabet, tüketici hakları ve yerel yönetimlerin finansmanı açısından eksiklikler taşıdığı gibi temel unsurlar yukarıda özetlenmiştir.

2017 yılında Türkiye’deki konaklama tesislerinin pazarlanmasına aracılık faaliyetleri haksız rekabet gerekçesiyle mahkeme kararıyla durdurulmuş ve aradan geçen dokuz yıl içinde herhangi bir adım atılmamıştır. Bu durumun gerekçesi olarak Kültür ve Turizm Bakan Yardımcısı Nadir Alpaslan’ın “*Diğer platformlar, (Bunların sayısı 15’e kadar çıkarabiliriz), özellikle 7-8 tane büyük olanları faaliyette bulunabiliyordu. Bunların faaliyetlerini 2026*

yılının başlarında TÜRSAB tarafından faaliyette bulunmamalarına yönelik ve 'Booking.com'daki mahkeme kararı da emsal göstererek dava açıldığı için, bunların tamamının ortadan kalkması söz konusu olduğu için bu biraz daha aciliyet kesbetti" sözleriyle açıklanması en hafif deyişle devlet yönetiminde liyakatin, akıl ve stratejik öngörünün yerine krizlerin ve mahkeme baskılarının sürükleyici bir unsur olarak kabul edilmesinin itirafıdır. Aradan geçen dokuz yıl boyunca piyasada varlığını sürdüren ve yıllarca haksız rekabetle vergisiz, denetimsiz ticari faaliyet yürüten platformlara göz yumulduğunun; ancak tekellerin tamamen kapanma riskiyle karşı karşıya kalması (mahkeme kararları ve TÜRSAB'ın hukuki mücadelesi) sonrasında apar topar yasama faaliyetine sarılınmasının temel saiki kamu yararı değildir. Bu itiraf; yıllardır "yerli ve milli" söylemleriyle piyasayı manipüle eden iktidarın, konu hukuki boşlukların yarattığı fiili duruma geldiğinde nasıl hazırlıksız yakalandığının, sorunları çözmek yerine ancak bıçak kemiğe dayandığında hareket geçebildiğinin ve hukukun üstünlüğü ilkesinin nasıl gecikmeli işletildiğinin bir belgesidir.

Ayrıca iktidar tarafından "dijitalleşme, vergi adaleti ve kayıt altına alma" gerekçeleriyle savunulan bu teklifin içeriğindeki muğlak, subjektif ifadeler, denetimsizlik alanları, tüketicilerin ve yerli seyahat acenteler ile küçük işletmeleri tasfiye edebilecek uygulamalar nedeniyle turizm sektörünü küresel tekelin insafına terk eden bir nitelik taşımaktadır.

Yabancı platformlar elbette Türkiye'de faaliyet gösterebilir; ancak Türkiye'de faaliyet gösteren yerli işletmeler hangi hukuki, mali ve mesleki yükümlülöklere tabi ise yabancı platformlar da aynı rekabet koşullarına tabi olmalıdır.

Muhalefet şerhimizin temel esası; mutlak eşitlik, tüketici haklarında tavizsiz güvence ve yerel yönetimler lehine kaynak paylaşımı sağlanacak şekilde bütünüyle yeniden ele alınmasıdır. Bu nedenlerle **2/3803 esas numaralı Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifi'nin mevcut haliyle kabul edilmemesi; teklifin geri çekilerek yukarıda belirtilen hususlar doğrultusunda yeniden hazırlanması gerektiği kanaatindeyiz.**

Ulaş Karasu
Sivas

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu
İstanbul

Aykut Kaya
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

I. GENEL DEĞERLENDİRME

1. Türkiye’de Turizm Politikası: Kamusal Yarardan Çok Rant

Türkiye’de turizm, ülkenin doğal ve kültürel zenginliklerine dayanan, milyonlarca insanın emeğiyle ayakta duran bir alandır. Bu zenginliğin korunması, adil paylaşılması ve gelecek kuşaklara aktarılması, turizm politikasının temel ölçütü olmalıdır. Oysa Türkiye’de turizmin hem yerel hem uluslararası ölçekte gelişmeye başladığı 1980’lerden beri uygulanan politika, turizmi çoğunlukla bir imar, rant ve hızlı gelir alanı olarak görmüştür.

Kıyılar, ormanlar, meralar ve doğal sit alanları, turizm yatırımı adıyla yapılaşmaya açılmış; kıyıların kamu yararına kullanımı ilkesi, çıkarılan düzenlemeler ve verilen istisnalarla aşındırılmıştır. Sahillerin büyük bölümü, Anayasal güvenceye rağmen halkın ortak malı olma niteliğini yitirmiş; buralara erişim ise ancak belli bir ücret ödeme karşılığında mümkün hâle gelmiştir. Bölge halkı, balıkçılar ve çiftçiler geçim alanlarından uzaklaşırken, kıyıdaki yapılaşmanın ekolojik bedeli (su kaynaklarının tükenmesi, denizlere bırakılan atıklar, denizlerdeki canlı ekosistemine verilen zarar vb.) toplumun tamamının sırtına yüklenmiştir. Turizm teşvikleri, kamu arazilerinin tahsisi ve imar değişiklikleri, yerel yönetimlerin ve meslek odalarının denetimi ve katılımı dışında, merkezi kararlarla yürütülmektedir.

2. Turizm Emekçileri: Güvencesizliğin Zirvesi

Turizm, mevsimlik, güvencesiz ve düşük ücretle çalışmanın en yaygın olduğu sektörlerden biridir. Otel, pansiyon, restoran ve temizlik hizmetlerinde çalışanlar; uzun ve düzensiz mesai, asgari ücret düzeyindeki ücretler, kayıt dışı veya eksik primli çalışma, barınma ve beslenme koşullarındaki yetersizlik ve sendikal örgütlenmenin önündeki engellerle karşı karşıyadır. Bu ağırlığı en çok gençler taşımaktadır. Sezon bittiğinde işsizliğe terk edilen emekçiler için kalıcı bir sosyal güvence mekanizması yoktur. Turizm gelirleri övünç kaynağı olarak sunulurken, bu gelirin yaratılmasındaki asıl pay sahiplerinin, yani emekçilerin yaşam koşulları siyasetin gündeminde yeterince yer bulmamaktadır.

3. Pahalılık ve Tatil Hakkı

Tatil, sıradan bir tüketim kalemi olmaktan öte, dinlenme ve sosyal yaşama katılma hakkının bir parçasıdır. Yıl boyu çalışan insanların yılın belli bir bölümünde dinlenebilmeleri temel bir insan hakkıdır. Ancak yaşanan derin geçim krizi, ücretlilerin, emeklilerin, gençlerin ve dar gelirli ailelerin tatil yapma imkânını fiilen ortadan kaldırmıştır. Konaklama, ulaşım ve gıda fiyatlarındaki artış karşısında ücretler eriyip gitmiş; milyonlarca yurttaş için tatil, yıllık bir hak olmaktan çıkıp ulaşılamaz bir lüks hâline gelmiştir. Kamusal sosyal tesislerin sınırlılığı, sosyal turizm uygulamalarının yaygınlaştırılmaması ve yurt içi turizmin giderek yüksek gelir gruplarına hitap eder hâle gelmesi, tatil hakkındaki eşitsizliği derinleştirmektedir. Turizmi bir “hizmet ihracatı” olarak ele alan anlayış, yurttaşın kendi ülkesini gezme ve dinlenme hakkını ikinci plana itmektedir. Kısmen de olsa tatil yapma imkânlarına sahip olan insanlar ise yurt içindeki fiyatların yüksekliğinden dolayı başta Türkiye’ye yakın olan Yunanistan adaları olmak üzere tatil için başka ülkeleri tercih etmektedirler.

4. Kürtlerin Yoğun Olarak Yaşadığı Kentlerde Plansız Turizm

Hakkâri, Van, Mardin, Diyarbakır ve Dersim gibi kentlerimiz; dağları, nehirleri, gölleri, yaylaları ve kadim yerleşimleriyle eşsiz bir mirasa sahiptir. Bu bölgelerde yıllarca uygulanan güvenlik politikaları, yerleşimlerin boşaltılması, yaylalara ve ormanlara erişimin yasaklanması ve doğal alanların tahribi gibi sonuçlar doğurmuş; halkın doğayla ve kendi coğrafyasıyla bağı kesintiye uğramıştır. Bugün ise aynı coğrafyalar, bölge halkının katılımı alınmadan, ekolojik ve kültürel taşıma kapasitesi hesaplanmadan, hızla turizme açılmaktadır.

Baraj ve enerji projelerinin ardından doğal ve tarihî alanların ticari kullanıma sokulması, telafisi mümkün olmayan kayıplara yol açabilmektedir. Hasankeyf bunun en çarpıcı örneğidir: Ilısu Barajı nedeniyle 2020 yılında büyük bölümü sular altında kalan 12 bin yıllık kentte binlerce kişi evlerini, bahçelerini ve geçim kaynaklarını bırakarak yeni yerleşim alanına taşınmak zorunda kalmış; kentin tarihî dokusuyla birlikte halkın bu mekânla kurduğu yaşam bağı da koparılmıştır. Sular altında kalan alan ise bugün tekne turlarıyla turizme sunulmaktadır.

Benzer bir tablo Hakkâri’de de yaşanmaktadır. 2020 yılında millî park ilan edilen Cilo ve Sat Dağlarındaki on binlerce yıllık buzul gölleri, bölge halkının uzun yıllar güvenlik gerekçesiyle girişinin kısıtlandığı bir alan iken, valilik eliyle düzenlenen festivallerle kontrolsüz biçimde kitlesel ziyarete açılmıştır. Yalnızca 2023 yılındaki festivale iki günde 15 bin kişinin katıldığı bildirilmiş; ekoloji örgütleri, hassas buzul ekosisteminde geri dönüşsüz tahribat yaşandığı uyarısında bulunmuştur.

Turizm gelirlerinin bölge halkına ve yerel ekonomiye nasıl döneceği, doğal ve kültürel değerlerin kim tarafından, hangi ilkelerle korunacağı sorusu yanıtızsız kalmaktadır. Bölgenin kalkınması, yerel iradenin, belediyelerin, meslek örgütlerinin ve halkın karar süreçlerine katılımıyla mümkündür.

5. Teklif Ne Getiriyor?

Teklif, Booking ve Airbnb gibi yurt dışında yerleşik dijital konaklama platformlarının Türkiye’deki faaliyetlerini ayrı bir kanunla düzenlemektedir. Buna göre platformlar, Türkiye’de faaliyet gösterebilmek için Kültür ve Turizm Bakanlığından iki yıl geçerli ve beş milyon Türk lirası bedelli bir izin belgesi alacak, dijital hizmet vergisi mükellefi olacak ve Türkiye’de temsilci bulunduracaktır.

Platformlar, Bakanlıktan belgeli konaklama tesisleri ile turizm amaçlı kiralanan izinli konutların satışını ve uçak bileti satışını doğrudan yapabilecek; diğer seyahat acentası hizmetlerini yetkili seyahat acentaları, araç kiralamayı ise Ticaret Bakanlığınca yetkilendirilmiş işletmeler aracılığıyla sunabilecektir. Platformların doğrudan yaptığı birleşik satışlar paket tur sayılmayacak; platformlar 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında aracı hizmet sağlayıcı kabul edilmeyecektir. Uyuşmazlıklarda münhasıran Türk hukuku uygulanacak ve Türk mahkemeleri yetkili olacaktır.

Platformların tesislerden alabileceği komisyona katma değer vergisi hariç yüzde 17 üst sınır getirilmekte; tesislerin başka kanallardan farklı fiyatla satış yapmasının ve reklam vermesinin kısıtlanması, kampanyalı satışa zorlanmaları ve nesnel bir ölçüt olmaksızın sıralamada geriye düşürülmeleri yasaklanmaktadır. Platformlar ayrıca Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansına turizm payı ödeyecektir.

Yükümlülüklerle aykırılık hâlinde iki yüz bin ile beş yüz bin Türk lirası arasında idari para cezaları, haksız alınan bedelin on katına varan cezalar, izin belgesinin iptali ve erişimin engellenmesi öngörülmektedir. Hâlihazırda faaliyet gösteren platformlar üç ay içinde izin başvurusu yapmak zorunda olup başvurmayan veya başvurusu kabul edilmeyen platformlara erişim engeli uygulanacaktır.

Yabancı platformların denetime tabi kılınması, komisyon tavanı ve tesislere tanınan satış kanalı ile reklam serbestisi, yerinde düzenlemelerdir. Ancak teklif, bu olumlu hükümlerin yanında, aşağıda ele alınan ve hak güvencelerini zayıflatan düzenlemeler de içermektedir.

6. Teklifin Sorunlu Yanları

Yukarıda değinilen yapısal sorunlar doğrudan bu teklifin konusu olmasa da aynı zihniyetin başka bir vechesini yansıtmaktadır. Teklifin yaklaşımı, kamusal yararı ve katılımı değil, idari kontrolü merkeze alan bir anlayışın devamıdır. Teklifin başlıca sorunlu yanları şunlardır:

- **Mali yükümlülüğün yürütme kararına bırakılması (m. 3/2):** Kanunla belirlenen belge ücreti Cumhurbaşkanı kararıyla iki katına çıkarılabiliyor; sabit ücret ise küresel bir platform ile pazara yeni giren küçük bir platformu aynı yükün altına sokuyor.
- **Kesinleşmemiş borcun izne engel olması (m. 3/4-b):** “Vergi dairelerine borcunun bulunmaması” şartı; kesinleşmemiş, dava konusu edilmiş ya da yapılandırılarak taksitleri düzenli ödenen borçla kesinleşmiş borcu aynı sayıyor ve bu durum mağduriyet yaratabilir. Bu yüzden ölçüt “kesinleşmiş ve vadesi geçmiş vergi borcunun bulunmaması” olmalıdır.
- **Tüketicinin paket tur güvencesinden mahrum bırakılması (m. 4/3):** Düzenleme, yabancı platformların doğrudan yaptığı birleşik satışları paket tur kapsamı dışında bırakarak tüketicilerin ön bilgilendirme, sözleşmeden dönme, bedel iadesi ve tazminat haklarını ortadan kaldırıyor. Oysa tüketicinin etkili bir başvuru ve tazmin mekanizmasına sahip olması gerekir.
- **Faaliyet alanının Bakanlık kararıyla genişletilebilmesi (m. 4/4):** Platformların hangi faaliyetleri yürütebileceği kanunla sınırlanmışken, bu sınır Bakanlığa tanınan yetkiyle Meclis dışında genişletilebiliyor.
- **Küçük işletmelerin pazar dışına itilmesi (m. 5/4):** Belge numarası zorunluluğu, belge alma maliyetini karşılayamayan ev pansiyonlarını ve aile işletmelerini platformlardan çıkaracak; buna karşılık hiçbir destek veya uyum mekanizması öngörülüyor.
- **Kişisel veri güvencesinin bulunmaması (m. 6/5):** Platformlara Bakanlıkça belirlenen yazılımları kullanma zorunluluğu getiriliyor, ancak bu sistemlerin hangi verileri toplayacağı ve verilerin nasıl korunacağı belirsiz bırakılıyor.
- **Belirsiz iptal gerekçesi (m. 6/6):** “Ülke yararına aykırı, kamu güvenini sarsıcı ve ülke turizmini baltalayıcı faaliyetler” ifadesi, belirlilik ilkesine aykırıdır ve idareye geniş bir takdir alanı tanımaktadır.

- **Yargı denetimini sonraya bırakan erişim engelleme (m. 6/8):** Karar Bakanlık tarafından verilmekte, hâkim onayı sonradan aranmaktadır. Platformlara erişimin idari kararla kesilmesi, ifade ve ticaret özgürlüğü ile hukuki güvence bakımından sakıncalıdır. Üstelik bu usul, Anayasa Mahkemesinin yapısal sorun olarak tespit ettiği ve iptal ettiği erişim engelleme modelini yeniden kurmaktadır.
- **Turizm gelirinin merkezde toplanması (m. 8):** Platformlardan alınacak turizm payı tümüyle merkezî bir yapıya aktarılıyor; turizmin altyapı yükünü taşıyan yerel yönetimlere ve bölgelere hiçbir pay ayrılmıyor.
- **Emekçilerin yok sayılması:** Teklif, platformlar ile tesisler arasındaki ilişkiyi ayrıntılı biçimde düzenlerken turizm gelirinin asıl yaratıcısı olan emekçilere ilişkin tek bir hüküm içermiyor. Komisyon tavanı gibi düzenlemelerle tesislere sağlanan kazanımın ücretlere ve çalışma koşullarına yansıtılacağına dair hiçbir güvence bulunmuyor.

7. Sonuç

Dijital platformların vergi ve tüketici hukuku bakımından hesap verebilir kılınması gerektiği konusunda şüphe yoktur. Ancak bu hedef; yetkiyi tek merkezde toplayan, belirsiz ölçütlerle yaptırım öngören ve hak güvencelerini zayıflatan bir yöntemle değil, şeffaf, ölçülü ve yargı denetimine açık bir çerçeveye gerçekleştirilmelidir. Turizm politikasının bütününde ise kırıların ve doğanın kamusal niteliğinin korunması, emekçilerin güvenceli çalışması, tatil hakkının herkes için erişilebilir kılınması ve yerel halkın karar süreçlerine katılımı esas alınmalıdır. Bu nedenle teklifin mevcut hâliyle kabul edilmemesi gerektiği kanaatindeyiz.

II. MADDELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Madde 3'ün İkinci Fıkrası Hakkında

Teklifin 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında izin belgesi ücreti beş milyon Türk lirası olarak belirlenmekte, ancak Cumhurbaşkanına bu tutarı iki katına kadar artırma veya yarısına kadar indirme yetkisi tanınmaktadır. Böylece kanunla belirlenen bir mali yükümlülük, Meclis iradesi dışında yürütme kararıyla değiştirilebilecektir.

Ayrıca ücretin sabit olması, küresel ölçekte faaliyet gösteren büyük bir platform ile pazara yeni giren küçük bir platformun aynı bedeli ödemesi sonucunu doğurmaktadır. Bu durum, pazarın

büyük şirketlere terk edilmesine ve rekabetin daralmasına yol açabilecektir. Belge ücretinin platformların Türkiye’deki cirosu esas alınarak kademeli biçimde belirlenmesi ve tutarın yalnızca kanunla değiştirilebilmesi gerekmektedir.

Madde 3’ün Dördüncü Fıkrasının (b) Bendi Hakkında

Teklifin 3’üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinde, yabancı dijital konaklama platformlarının izin belgesi alabilmesi için “vergi dairelerine borcunun bulunmaması” şartı getirilmektedir.

“Vergi dairelerine borcunun bulunmaması” ifadesi; borcun kesinleşmiş olup olmadığı, dava konusu edilip edilmediği, idari veya yargısal başvuru yollarının devam edip etmediği ya da tecil ve taksitlendirilmiş olup olmadığı yönlerinden herhangi bir ayırım yapmamaktadır. Bu durum, henüz kesinleşmemiş bir kamu alacağı ile kesinleşmiş ve vadesinde ödenmemiş vergi borcunun aynı hukuki sonuca tabi tutulmasına neden olacaktır.

Bir platformun vergi borcuna karşı kanuni süresi içinde yargı yoluna başvurusu hâlinde, borcun hukuken kesinleşip kesinleşmediği değerlendirilmeden yalnızca sistemde “borç” olarak görünmesi nedeniyle izin belgesinin verilmemesi mağduriyete neden olacaktır. Aynı şekilde borcunu yasal imkânlarla yapılandırıp taksitlerini düzenli ödeyen bir platform da izin alamayacaktır.

Bu nedenle “borcu bulunmaması” şeklindeki mutlak yaklaşım yerine, kesinleşmiş ve vadesi geçmiş vergi borcunun bulunmaması esas alınmalıdır. Böylece kamu alacağı korunurken süren uyumsuzluklar ve yapılandırılmış borçlar izne otomatik bir engel oluşturmayacaktır.

Madde 4’ün Üçüncü Fıkrası Hakkında

Türkiye’de turizm şirketlerinin çıkarlarını gözetken piyasa koşullarında, dar gelirli yurttaşlar için seyahat etmek bir lükse dönüşmüştür. Dijital rezervasyon platformları üzerinden seyahat organizasyonu yapan yurttaşlar ise uçak biletlerinin iptal edilmesi, konaklama tesislerinde vaat edilen koşulların sağlanmaması, hizmetlerin eksik sunulması gibi çok sayıda mağduriyetle karşı karşıya kalmaktadır. Teklifin 4’üncü maddesinin üçüncü fıkrasıyla getirilen düzenleme ise yurttaşların yaşadığı bu mağduriyetleri gidermek yerine daha da artırabilecek niteliktedir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 51’inci maddesinde paket tur sözleşmesi; ulaştırma, konaklama ve bunlara bağlı olmayan diğer turizm hizmetlerinden en az ikisinin birlikte, her şeyin dâhil olduğu fiyatla satıldığı veya satınının vaat edildiği ve hizmetin yirmi dört saatten uzun bir süreyi kapsadığı veya gecelik konaklamayı içerdiği sözleşmeler

olarak tanımlanmıştır. Bu düzenlemenin temel amacı, farklı hizmetlerin tek bir satış ilişkisi içerisinde tüketiciye sunulduğu durumlarda, tüketicinin karşılaşılabileceği risklere karşı özel ve kapsamlı bir hukuki koruma sağlamaktır.

Ancak teklifin 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasıyla, yabancı dijital konaklama platformları tarafından doğrudan yapılan ve ulaştırma, konaklama ve bunlara bağlı olmayan hizmetlerden en az ikisinin birlikte sunulduğu satışlar paket tur kapsamı dışında bırakılmaktadır. Bu da tüketicilerin sözleşme öncesinde bilgilendirilme, sözleşmeden dönme, bedel iadesi ve hizmetlerin yerine getirilmediği durumlarda tazminat talep etme haklarından mahrum kalmasına yol açacaktır. Sonuçta aynı hizmeti bir yerli seyahat acentasından satın alan tüketici korunurken, yabancı bir platformdan satın alan tüketici bu güvencelerden yararlanamayacaktır.

Bir yurttaşın aynı platform üzerinden uçak bileti ve konaklama hizmetini birlikte satın aldığı bir durumda, seyahatin iptal edilmesi, konaklama hizmetinin sunulmaması ya da hizmetlerden herhangi birinde sorun yaşanması hâlinde tüketicinin haklarının güvence altına alınması gerekmektedir.

Tüketici, hizmetleri aynı platform üzerinden ve birbirini tamamlayan bir seyahat organizasyonunun parçası olarak satın alıyorsa, karşılaştığı mağduriyet karşısında etkili bir başvuru ve tazmin mekanizmasına sahip olmalıdır. Bu nedenle söz konusu satışların 6502 sayılı Kanunun paket tur hükümleri kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Teklifin gerekçesinde tüketicinin korunması amaç olarak gösterilirken bu güvencenin kaldırılması, teklifin kendi amacıyla da çelişmektedir.

Madde 4'ün Dördüncü Fıkrası Hakkında

Teklifin 4'üncü maddesinin birinci fıkrası, platformların doğrudan yürütebileceği faaliyetleri belgeli konaklama tesisleri ile izinli konutların satışı ve uçak bileti satışıyla sınırlamaktadır. Ancak dördüncü fıkra, bunlarla bağlantılı ve tamamlayıcı nitelikteki turizm faaliyetlerinden hangilerine izin verileceğini belirleme yetkisini Bakanlığa bırakmaktadır.

Böylece platformların faaliyet alanı, Meclisin iradesiyle değil Bakanlık kararıyla genişletilebilecektir. Örneğin transfer, müze veya etkinlik bileti satışı gibi faaliyetler, kanunda herhangi bir değişiklik yapılmaksızın platformların kapsamına alınabilecektir. Ekonomik faaliyetleri ve rekabet koşullarını doğrudan etkileyen bir alanın sınırlarının kanunla çizilmesi, kanunilik ilkesinin gereğidir. Bu nedenle izin verilebilecek faaliyetlerin kanunda sayılması ya da en azından sınırlarının kanunla belirlenmesi gerekmektedir.

Madde 5’in Dördüncü Fıkrası ve Küçük İşletmeler Hakkında

Teklifin 5’inci maddesinin dördüncü fıkrası, platformları konaklama işletmelerinin ve turizm amaçlı kiralanın konutların Bakanlıkça verilen belge numaralarını doğrulamak ve ilanlarda bu numaralara yer vermekle yükümlü kılmaktadır. Belgesiz işletmelerin denetim dışı kalmasının önlenmesi savunulabilir bir amaçtır.

Ancak bu düzenlemeden ilk etapta ev pansiyonu işleten aileler ve küçük işletmeler etkilenecektir. Özellikle turizmin yeni gelişmeye başladığı Hakkâri, Van ve Dersim gibi kentlerde ve kırsal alanlarda turizm geliri bölge halkına çoğu zaman aile işletmeleri ve ev pansiyonları aracılığıyla ulaşmaktadır. Belge alma sürecindeki maliyet ve bürokrasiyle baş edemeyen bu işletmeler platformlardan çıkarılarak fiilen pazarın dışına itilecek; turizm gelirinden bölge halkının alabileceği pay daha da küçülecektir.

Bu nedenle küçük işletmeler ve ev pansiyonları için belgelendirme desteği, rehberlik, maliyetlerin azaltılması ve makul bir uyum süresi öngörülmelidir.

Madde 6’nın Beşinci Fıkrası Hakkında

Teklifin 6’ncı maddesinin beşinci fıkrası, platformları Bakanlıkça belirlenen donanım, program ve yazılımları kullanmakla yükümlü kılmakta, aykırılık hâlinde beş yüz bin Türk lirası idari para cezası öngörmektedir. Ancak bu sistemlerin hangi amaçla kullanılacağı, hangi verileri toplayacağı, bu verilere kimlerin erişeceği ve verilerin ne kadar süreyle saklanacağı belirsizdir.

Platformlar, milyonlarca kullanıcının kimlik, iletişim, seyahat ve ödeme bilgilerini işlemektedir. Bu verilerin Bakanlığın belirleyeceği sistemlere aktarılması, kişisel verilerin korunması hakkına ciddi bir müdahale niteliği taşıyabilir. Anayasa’nın 20’nci maddesi uyarınca kişisel veriler ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Bu nedenle fıkra amaç sınırlaması, yalnızca gerekli verinin işlenmesi ilkesi ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu güvencelerinin açıkça düzenlenmesi gerekmektedir.

Madde 6’nın Altıncı Fıkrası Hakkında

Teklifin 6’ncı maddesinin altıncı fıkrasında şu cümle yer almaktadır: “Ülke yararına aykırı, kamu güvenini sarsıcı ve ülke turizmini baltalayıcı faaliyetlerde bulunulması halinde izin belgesi iptal edilir.”

Bu fıkra yer alan kavramlar muğlaktır. “Ülke yararı”, “kamu güveni” ve “turizmi baltalama” gibi kavramlar, kişiye ve duruma göre değişebilecek subjektif kavramlardır. Örneğin bir

işletmenin yaptığı ticari bir açıklama, bir yetkili tarafından “kamu güvenini sarsıcı” bulunurken, bir başkası tarafından meşru bir ifade özgürlüğü kullanımı olarak değerlendirilebilecektir. Oysa bir kanun metninde yer alan kavramların, farklı anlaşılmalara yer bırakmayacak şekilde net ve anlaşılır olması gerekir. Kanun metnindeki muğlak ifadeler, uygulama esnasında ciddi hukuksuzlukların ortaya çıkmasına neden olabilir.

Bu fıkradaki muğlaklık, idareye çok geniş bir yorum alanı bırakmakta ve mahkeme kararıyla tespit edilmesi gereken durumları idarenin uhdesine bırakmaktadır. Hangi davranışın izin belgesinin iptalini gerektireceği önceden bilinemeyeceğinden, işletmeler hangi faaliyetin yaptırımı konu olacağını öngöremeyeceklerdir. Kaldı ki ciddi ihlaller, maddenin diğer fıkralarında somut ve kademeli yaptırımlarla zaten düzenlenmiştir.

Muğlaklığın ortadan kaldırılması ve hukuki belirliliğin sağlanabilmesi için söz konusu fıkranın madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

Madde 6’nın Sekizinci Fıkrası Hakkında

Teklifin 6’ncı maddesinin sekizinci fıkrasına göre erişimin engellenmesi kararını Bakanlık vermekte ve karar uygulanmak üzere doğrudan Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilmektedir. Karar ancak yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulmakta, hâkim kırk sekiz saat içinde karar vermektedir. Hâkim kararına karşı ise yalnızca 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilmektedir. Böylece hâkim denetimi, engel uygulandıktan sonra gerçekleşmektedir. Ticaret ve ifade özgürlüğüne müdahale niteliği taşıyan bir tedbirin yargı denetiminden önce uygulanması, hak arama özgürlüğü bakımından ciddi bir zayıflık yaratmaktadır.

a) Bildirim, süre ve engelin kaldırılması bakımından

Fıkarda platforma önceden bildirim yapılması ve süre verilmesi öngörülmemiştir. Aykırılığın giderilmesi hâlinde engelin nasıl kaldırılacağı da düzenlenmemiştir. Bu durum, ihlali gideren platformun dahi süresiz engelle karşı karşıya kalmasına yol açabilecektir.

Engel, platform üzerinden faaliyet gösteren işletmeleri ve kullanıcıları da doğrudan etkilemektedir. Kural ihlali bulunmayan yüzlerce konaklama tesisi, ana platformun ihmali nedeniyle gelir kaybına uğrayabilecektir. Bu nedenle ihlalin niteliği ve kapsamıyla orantılı, kademeli ve son çare niteliğinde bir mekanizma kurulmalı, önceden bildirim mekanizmaları oluşturulmalı, platformun tamamına engel ise en son başvurulacak yol olmalıdır.

b) Anayasaya aykırılık bakımından

İnternet içeriklerine yönelik erişim engelleri, her durumda bilgiye erişim hakkına doğrudan müdahale niteliğindedir. Bu nedenle böyle bir müdahalenin uygulanmasından önce etkili bir yargısal denetim mekanizmasının bulunması büyük önem taşımaktadır.

İnternet içeriğine erişimin engellenmesi kararı verilebilmesi için gecikmesinde sakınca bulunan bir durumun varlığı, idari ve yargısal makamlar tarafından somut biçimde ortaya konmalıdır. Yalnızca soyut bir “kamu yararı” kavramı veya genel bir sakınca gerekçesi yeterli değildir. Müdahalenin neden derhâl uygulanması gerektiğinin somut verilerle ve denetlenebilir gerekçelerle açıklanması gerekir. Anayasa’nın 13’üncü maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere yönelik müdahalelerin kanunilik, demokratik toplum düzeni ve ölçülülük ilkelerine uygun olması zorunludur.

Anayasa Mahkemesinin çeşitli tarihlerde verdiği kararlarda, erişim engelleme veya içeriğin çıkarılması gibi müdahalelerin ancak son çare olarak uygulanması gerektiği hatırlatılmıştır. Bir internet içeriğine doğrudan erişimin engellenmesi, daha hafif ve etkili alternatif yöntemler değerlendirilmeden uygulanıyorsa ölçülülük ilkesine aykırılık oluşturabilir. Nitekim Anayasa Mahkemesi, erişim engelleme kararlarında çatışan hak ve özgürlükler arasında adil bir denge kurulması ve müdahalenin zorunlu olup olmadığının somut biçimde ortaya konulması gerektiğini belirtmiştir.

Erişim engeli kararıyla karşı karşıya kalan kişi ve kurumların bu kararlara karşı etkili hukuki başvuru imkânlarına sahip olması gerekir. Etkili başvuru hakkı Anayasa’nın 40’ıncı maddesinde güvence altına alınmıştır. Bu hakkın yalnızca şekli bir itiraz imkânı sağlamaktan ibaret olmadığı, müdahalenin hukuka uygunluğunun etkili biçimde incelenmesini gerektirdiği Anayasa Mahkemesi kararlarında ortaya konulmuştur. Nitekim Anayasa Mahkemesinin 27/10/2021 tarihli “Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve Diğerleri” kararında, Sulh Ceza Hâkimliklerine yapılan itirazların etkili başvuru hakkını yeterince güvence altına almadığı ve erişim engelleme sisteminin önemli Anayasal güvenceler bakımından sorunlar taşıdığı tespit edilmiştir.

Teklifin 6’ncı maddesinin sekizinci fıkrasıyla öngörülen usul, 5651 sayılı Kanundaki erişim engelleme sistemine benzer şekilde, kararın sulh ceza hâkiminin onayına sunulmasını ve bu karara karşı yalnızca Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca yine sulh ceza hâkimliğine itiraz edilebilmesini esas almaktadır. Anayasa Mahkemesi, Keskin Kalem kararında bu itiraz sisteminin etkili bir başvuru yolu olmadığını ve sorunun yapısal nitelik taşıdığını tespit ederek

pilot karar usulünü uygulamış; ardından 11/10/2023 tarihli ve E.2020/76, K.2023/172 sayılı kararıyla 5651 sayılı Kanunun 9’uncu maddesini Anayasa’ya aykırı bularak iptal etmiştir. Anayasa’nın 153’üncü maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi kararları yasama organını da bağlar. Anayasa Mahkemesinin yapısal sorun olarak tespit ettiği bir modelin yeni bir kanunla yeniden kurulması kabul edilemez.

Bu nedenle, idari makam tarafından verilen erişim engeli kararının uygulanmasından sonra gerçekleştirilecek hâkim denetiminin, özellikle ağır ve geniş kapsamlı müdahaleler bakımından tek başına yeterli bir Anayasal güvence oluşturduğu söylenemez. Teklifin 6’ncı maddesinin sekizinci fıkrası; ölçülülük, etkili yargısal denetim ve etkili başvuru hakkına ilişkin yeterli güvenceleri içermemesi nedeniyle Anayasa’nın 13 ve 40’ıncı maddelerine aykırıdır.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, 6’ncı maddenin altıncı ve sekizinci fıkraları madde metninden çıkarılmalı ve yine yukarıda sıralanan güvenceler (önceden bildirim, süre verilmesi, kademeli ve son çare niteliğinde yaptırım, engelin kaldırılma usulü, etkili yargısal denetim) gözetilerek kanun teklifi yeniden düzenlenmelidir.

Madde 8 Hakkında

Teklifin 8’inci maddesiyle yabancı dijital konaklama platformları, 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun kapsamında turizm payı ödeyecektir. Platformların Türkiye turizminden elde ettikleri gelirden kamuya pay ayrılması yerindedir.

Ancak bu gelir tümüyle merkezî bir yapıya aktarılmakta, turizmin yükünü taşıyan belediyelere ve bölgelere herhangi bir pay ayrılmamaktadır. Oysa turizmin altyapı, atık, su ve ulaşım gibi yükleri öncelikle yerel yönetimler tarafından karşılanmaktadır. Turizm payının bir bölümünün, faaliyetin gerçekleştiği yerdeki yerel yönetimlere ve bölgesel kalkınmaya aktarılması gerekmektedir.

Turizm Emekçileri Hakkında

Teklif, platformlar ile konaklama tesisleri arasındaki ilişkiyi komisyon oranından fiyat serbestisine, sıralama kurallarından kampanya yasağına kadar ayrıntılı biçimde düzenlemektedir. Ancak turizm gelirinin asıl yaratıcısı olan emekçilere ilişkin tek bir hüküm içermemektedir.

Komisyon tavanı gibi düzenlemelerle tesislere sağlanacak kazanımın ücretlere, kayıtlı istihdama ve çalışma koşullarına yansıtacağına dair hiçbir güvence bulunmamaktadır. Turizm sektörünü düzenleyen her yasal düzenlemenin, sektörde çalışanların güvenceli ve insanca çalışma koşullarını da gözetmesi gerekmektedir.

George Aslan
Mardin

Vezir Coşkun Parlak
Hakkari

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

6 Ekim 2026 tarihinde TBMM Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda görüşülerek kabul edilen 2/3803 esas numaralı Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifi, on madde ve bir geçici maddeden oluşmaktadır. Teklifte, yurt dışında yerleşik dijital konaklama platformlarının Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan izin alması, Türkiye'de temsilci bulundurması, vergi yükümlülüklerini yerine getirmesi ve turizm payı ödemesi öngörülmektedir. Ancak kurulan özel faaliyet rejimi, tüketicinin mevcut güvencelerini ve seyahat acentalarının faaliyet koşullarını birlikte korumamakta; idarenin yetkilerini yeterli açıklıkta sınırlandırmamaktadır.

Türkiye turizminin dijital dönüşümünü, küçük konaklama işletmelerinin uluslararası müşterilere ulaşmasını ve satış kanallarını çeşitlendirmesini destekliyoruz. Türkiye'de ekonomik faaliyet yürüten yabancı platformların kayıt altına alınmasını, vergisel yükümlülüklerini yerine getirmesini ve kamu denetimine tabi olmasını da gerekli görüyoruz. Bununla birlikte, dijital satış kanallarına erişimin geliştirilmesi, tüketicinin haklarının ve acenta istihdamının zayıflatılmasını haklı kılmamaktadır. Teklif, bu alanlarda eşit yükümlülükleri ve etkili güvenceleri birlikte sağlayan bir düzenleme ortaya koyamamıştır.

Turizm; seyahat acentaları, turist rehberleri, ulaşım işletmeleri, yerel esnaf ve turizm emekçileriyle geniş bir ekonomik faaliyet alanıdır. Bu nedenle teklifin değerlendirilmesinde, bu kesimlerin turizm gelirinden aldığı payın, istihdamın ve Türkiye'de yaratılan katma değer in ülke içinde kalmasının gözetilmesi gerekir. Yabancı platformlara açılan faaliyet alanları ile yerli işletmelerin yükümlülükleri arasındaki farklar giderilmeden, dijitalleşmenin turizm sektörünün bütününe yarar sağlayacağı ileri sürülemez.

Komisyon görüşmelerinde sektör temsilcileri teklif hakkında farklı görüşler dile getirmiştir. Seyahat acentası örgütleri eşit yükümlülükler, istihdam ve paket tur güvenceleri konusunda itiraz ederken, konaklama işletmelerini temsil eden örgütler dijital satış kanallarına erişimin önemini vurgulamıştır. Teklif, acentaların faaliyet alanı ve tüketici güvencelerine ilişkin itirazları gidermemiştir. Acentaların faaliyetlerinin ve tüketici haklarının korunmasına ilişkin değişiklik önergelerimizin reddedilmesiyle bu sorunlar komisyonda kabul edilen metinde de süregelmiştir.

Teklifin gerekçesi ve komisyon görüşmelerinde yapılan açıklamalar, düzenlemenin ekonomik ve sosyal sonuçlarını değerlendirmek için yeterli değildir.

Acenta istihdamına ve gelirlerine, küçük otellerin satış maliyetlerine, tüketici fiyatlarına ve platformların pazar gücüne etkileri kapsamlı bir etki değerlendirmesiyle ortaya konulmamıştır. Beş milyon Türk lirası izin bedelinin ve yüzde 17 üst sınırının ekonomik dayanağı da yeterince açıklanmamıştır. Paket tur istisnasının sonuçları ile Türkiye’de yaratılan turizm gelirinin ne kadarının ülkede kalacağı değerlendirilmeden kurulan faaliyet rejimi, sektörün farklı kesimleri üzerindeki etkileri bakımından eksik hazırlanmıştır.

Seyahat acentalarının mesleki koşullar, teminat ve paket tur sigortasıyla yürüttüğü faaliyetlerin bir bölümü, yabancı platformlara ayrı bir izin rejimiyle açılmaktadır. Paket tur niteliğindeki işlemlerin yalnızca yabancı platform üzerinden gerçekleştirilmesi nedeniyle özel koruma kapsamından çıkarılması, tüketicinin mevcut güvencelerini zayıflatmaktadır. Türkiye’de temsilci bulunması ve Türk mahkemelerinin yetkili kılınması ise tüketici alacağının tahsilini sağlayacak mali güvencenin yerini tutmamaktadır.

Teklifteki eksiklikler tüketici güvenceleriyle sınırlı kalmamaktadır. İzin iptaline dayanak yapılan fiillerin belirsizliği, Bakanlığın faaliyet alanlarını belirleme yetkisi ve erişim engelinin mevcut rezervasyonlara etkisi bakımından da yeterli sınırlar ve güvenceler kurulmamıştır. Bu konulardaki eleştirilerimiz aşağıda Anayasa, yasama tekniği ve ilgili maddeler bakımından açıklanmıştır.

Değişiklik önergelerimizle tüketici alacaklarının zorunlu sigortayla korunmasını, doğrudan satışların belgeli seyahat acentaları aracılığıyla gerçekleştirilmesini ve paket tur sözleşmelerine ilişkin korumanın sürdürülmesini önerdik. Ayrıca Bakanlığın yetkisinin teknik uygulamayla sınırlandırılmasını, elektronik ticaret hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcı statülerine ilişkin istisnanın kaldırılmasını ve izin iptalinin Kanunda açıkça belirtilen ihlal ve koşullara bağlanmasını talep ettik. Önergelerimizin tamamı reddedilmiş; tüketicinin korunması, acentaların faaliyet alanı ve idarenin yetkilerinin sınırlandırılması bakımından önerdiğimiz güvenceler teklif metnine alınmamıştır.

Komisyonunda kabul edilen değişikliklerle platformların satış bedeli üzerinden aldıkları tutarların her durumda vergiler hariç hesaplanması sağlanmış ve yürürlük tarihi ertelenmiştir. Buna karşılık, yüzde 17 üst sınırı yalnızca yurt içinden yurt içine yapılan satışlarla sınırlandırılmış; yurt dışından yurt içine yapılan satışlar bu sınırın dışında bırakılmıştır. Kabul edilen değişiklikler, teklifin tüketici güvenceleri ve faaliyet koşulları bakımından taşıdığı temel eksiklikleri gidermemiştir.

KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Anayasanın 2 nci maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesi, kişilerin hangi davranışlarının hangi yaptırımla karşılaşacağını önceden bilebilmesini gerektirir. Teklifin 6 ncı maddesinin altıncı fıkrasında izin iptaline dayanak yapılan "ülke yararına aykırı", "kamu güvenliğini sarsıcı" ve "ülke turizmini baltalayıcı" faaliyetlerin hangi somut fiilleri kapsadığı gösterilmemiştir. Faaliyet izninin iptali ve sonrasında erişimin engellenmesi sonucunu doğurabilecek bu kavramlar, idarenin takdir yetkisini sınırlandıracak açıklıkta değildir. Bu düzenleme, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

Anayasanın 7 nci maddesi uyarınca yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir ve devredilemez. Teklifin 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası, Kanunda sayılan faaliyetlerle bağlantılı ve bunların tamamlayıcısı niteliğindeki turizm faaliyetlerinden izin verilecekleri belirleme yetkisini Bakanlığa bırakmaktadır. Ancak bu faaliyetlerin kapsamı ve yetkinin sınırları kanunda gösterilmemiştir. Yasama organının belirlemesi gereken faaliyet alanının bu biçimde idari düzenlemelere bırakılması, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi bakımından sorun doğurmaktadır. İdarenin teknik uygulama yetkisi ile faaliyet kapsamını belirleme yetkisi arasındaki sınır teklif metninde kurulmamıştır.

Anayasanın 172 nci maddesi, tüketicinin korunmasını devletin görevleri arasında saymaktadır. Teklifin 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrası, paket tur niteliğindeki işlemleri yabancı platform üzerinden gerçekleştirildiği için paket tur kapsamı dışında tutarak mevcut koruma düzeyini geriye götürmektedir. Aynı nitelikteki işlemde tüketicinin güvencelerinin satış kanalına göre farklılaştırılması, devletin tüketiciyi koruma göreviyle bağdaşmamaktadır. Tüketici alacaklarını koruyacak zorunlu sigorta güvencesinin bulunmaması da bu eksikliği ağırlaştırmaktadır. Genel tüketici hükümlerinin uygulanması, paket tura özgü korumaların kaldırılmasını haklı kılmamaktadır.

KANUN TEKLİFİNİN YASAMA TEKNİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Teklifin amacı ve kapsamı yurt içinde gerçekleştirilen faaliyetler üzerinden kurulmuş; sınır aşan dijital işlemlerde faaliyet yerinin hangi ölçüte göre belirleneceği açıklanmamıştır. Hizmetin sunulduğu yer, müşterinin bulunduğu yer ve satışın gerçekleştirildiği yer arasındaki ilişkinin tanımlanmaması, hangi işlemlerin kanun kapsamına gireceği konusunda tereddüt yaratmaktadır. Yüzde 17 üst sınırının komisyonda yurt içinden yurt içine yapılan satışlarla sınırlandırılması da bu eksikliği belirginleştirmiştir.

Teklifin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki başka bir işletme veya izin belgesi aranmayacağına ilişkin hükmün, 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında korunan seyahat acentası ve araç kiralama işletmesi yetkileriyle ilişkisi yeterince açık kurulmamıştır. Ayrıca 4 üncü maddenin dördüncü fıkrası ile 7 nci maddede Bakanlığa verilen yetkilerin, diğer kanunlarla düzenlenen faaliyet alanlarını ve izin yükümlülüklerini değiştirmeye imkan vermediği metinde açıkça gösterilmemiştir. Bu konuların idari yorumla çözüme bırakılması, kanunlar arasındaki ilişkinin açıklığını ve uygulamanın öngörülebilirliğini zayıflatmaktadır.

İzin belgesinin iki yıllık geçerlilik süresi düzenlenmesine rağmen, başvuruların sonuçlandırılacağı azami süre ve yenileme koşulları özel olarak belirlenmemiştir. Geçici 1 inci maddede mevcut platformlar için yalnızca başvuru süresi öngörülmüştür. Başvurusu değerlendirilmekte olan platformların faaliyetleri ile mevcut rezervasyonların hukuki durumu belirsiz bırakılmıştır. İzin süresinin sona ermesi veya başvurunun reddi erişim engeline yol açabildiğinden, bu eksiklikler hem işletmeleri hem de tüketicileri doğrudan etkilemektedir.

Komisyonunda 5 inci maddeye eklenen dokuzuncu fıkradaki vergiler hariç hesaplama kuralının, 6 ncı maddedeki yaptırım hükümleriyle ilişkisi açık biçimde kurulmamıştır. Yeni hesaplama kuralının ihlalinde uygulanacak yaptırımın ve ilgili madde atıflarının tereddüde yer bırakmaması gerekir. Yaptırıma ilişkin açıklığın genel düzenleme yetkisine bırakılması, kanun metnindeki eksikliği gidermemektedir.

KANUN TEKLİFİNİN MADDELER ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRMESİ

Teklifin 3 üncü maddesinin değerlendirilmesi

Madde, izin belgesi alınmasını zorunlu tutmakta; belge ücretini beş milyon Türk lirası, geçerlilik süresini iki yıl olarak belirlemektedir. Ücretin her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılması ve Cumhurbaşkanınca iki katına kadar artırılabilmesi veya yarısına kadar indirilebilmesi öngörülmektedir. Ancak izin bedelinin platformların ölçeği ve denetim maliyetiyle ilişkisi yeterince açıklanmamıştır. Başvuruların sonuçlandırılacağı azami sürenin, yenileme koşullarının ve yenilemede ücretin nasıl uygulanacağını özel olarak belirlenmemesi de izin rejimini belirsiz bırakmaktadır.

Türkiye'de temsilci atanması ve tebligata esas bir adres gösterilmesi olumlu olmakla birlikte, temsilcinin yetki ve mali sorumluluğu yeterince düzenlenmemiştir. Gerçek kişi temsilci atanmasına da izin verildiğinden, platformun Türkiye'de kendi adına şirket kurması zorunlu değildir. Platform ile temsilcinin sorumlulukları ve tüketici alacaklarının tahsilini sağlayacak malvarlığı güvencesi açık biçimde kurulmamıştır.

Tebliğat adresinin bulunması, ödenmiş bedelin iadesini veya tazminatın tahsilini tek başına sağlamaz.

Değişiklik önergemizle, platformun veya hizmet sağlayıcısının iflası dahil, hizmetin hiç ya da gereği gibi sunulmamasından doğan tüketici alacaklarının zorunlu sigortayla korunmasını önerdik. Tüketicieye sigortacıya doğrudan başvuru hakkı tanınmasını da talep ettik. Önergemizin reddedilmesiyle, temsilci bulundurma yükümlülüğünü tamamlayacak ve bedel iadesi ile tazminat alacağının tahsilini güvence altına alacak özel mali güvence teklif metnine alınmamıştır.

Teklifin 4 üncü maddesinin değerlendirilmesi

Birinci fıkra, yabancı platformlara Bakanlıktan turizm belgeli konaklama işletmelerinin, izin belgeli turizm amaçlı kiralanan konutların ve uçak biletlerinin doğrudan satışını gerçekleştirme yetkisi vermektedir. İkinci fıkrada diğer münhasır seyahat acentası hizmetlerinin belgeli acentalar, araç kiralama hizmetlerinin ise yetkili işletmeler aracılığıyla sunulması şartı korunmaktadır. Buna rağmen acentaların temel gelir alanlarına giren doğrudan satışlar, acentaların tabi olduğu faaliyet koşullarıyla aynı güvenceler kurulmaksızın yabancı platformlara açılmaktadır. Bu satışların belgeli seyahat acentaları aracılığıyla gerçekleştirilmesine ilişkin değişiklik önergemiz kabul edilmemiştir. Böylece adil rekabet koşulları ve acenta istihdamı bakımından itiraz ettiğimiz farklılıklar korunmuştur.

Üçüncü fıkra, birinci fıkra kapsamında en az iki hizmetin birlikte satıldığı işlemleri paket tur kapsamı dışında tutmaktadır. İki hizmetin birlikte satılması her durumda tek başına paket tur sayılması için yeterli değildir; 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 51 inci maddesindeki koşullar esas alınır. Bu koşulları taşıyan bir işlemin yalnızca yabancı platformdan satın alındığı için özel koruma dışında bırakılması, tüketicinin güvencelerini satış kanalına göre farklılaştırmaktadır. İşlemin niteliğini esas alarak paket tur sözleşmelerine ilişkin hükümlerin uygulanmasını sağlayan değişiklik önergemiz reddedilmiştir. Genel tüketici hükümleri, paket tura özgü bilgilendirme, sözleşmeden dönme, ifa sorumluluğu ve sigorta güvencelerinin yerini tutmamaktadır.

Dördüncü fıkra, Kanunda belirtilen faaliyetlerle bağlantılı ve bunların tamamlayıcısı niteliğindeki turizm faaliyetlerinden izin verilecekleri belirleme yetkisini Bakanlığa vermektedir. Bakanlık temsilcisi bu yetkinin diğer kanunlarla verilmiş yetkileri ortadan kaldırmayacağını belirtmiş olsa da bu sınır kanun metninde açıkça kurulmamıştır. Bakanlığın yetkisini teknik usul ve esaslarla sınırlandıran değişiklik önergemizde, faaliyet alanının idari düzenlemeyle genişletilemeyeceğini ve başka

kanunlardaki belge ve izin yükümlölüklerinin kaldırılamayacağını da açıkça belirttik. Önergemizin reddedilmesiyle, faaliyet kapsamının idari düzenlemelerle genişletilmesine ilişkin belirsizlik giderilmemiştir.

Beşinci fıkrada Türk hukukunun uygulanması ve Türk mahkemelerinin münhasıran yetkili kılınması olumlu bir düzenlemedir. Ancak tüketicinin Türkiye’de yargı yoluna başvurabilmesi, mahkeme kararının uygulanması ve alacağının tahsiliyle tamamlanır. Türk mahkemelerinin yetkili kılınması, tüketici alacağını koruyacak mali güvence eksikliğini gidermemektedir.

Altıncı fıkrada platformlar, yetkilendirildikleri faaliyetler bakımından 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanundaki elektronik ticaret hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcı statülerinin dışında tutulmaktadır. Yetkili seyahat acentaları için de benzer bir statü istisnası bulunmaktadır. Ancak bu benzerlik, yabancı platformların ayrı izin rejiminde eksik bırakılan tüketici ve işletme güvencelerini tamamlamamaktadır. İstisnanın kaldırılmasına ilişkin önergemiz, özel faaliyet rejiminde bu güvenceler sağlanmadan genel elektronik ticaret düzenlemelerinin dışında bir alan oluşturulmasına karşı verilmiştir. Önergemiz reddedilmiş; özel kanun ile genel elektronik ticaret düzenlemeleri arasındaki ilişkiye yönelik itirazımız giderilmemiştir.

Teklifin 5 inci maddesinin değerlendirilmesi

Madde, platformların izin kapsamı dışında faaliyette bulunmasını yasaklamakta; konaklama işletmelerinin ve turizm amaçlı kiralanan konutların belge numaralarının doğrulanmasını ve yayımlanmasını öngörmektedir. Karşılıksız ücret alınmasının, işletmenin kamu kurumlarına veya yargıya başvurusu nedeniyle sıralamasının düşürülmesinin ve alternatif satış kanallarının kısıtlanmasının yasaklanması yerindedir. Ancak işletmenin sıralama kararının gerekçesini öğrenmesini, delile ulaşmasını ve etkili itirazda bulunmasını sağlayacak güvenceler yeterince açık kurulmamıştır. Bu eksiklik, yasaklanan uygulamalara karşı işletmenin hakkını aramasını güçleştirmektedir.

Komisyon görüşmelerinde kabul edilen önergeyle, sekizinci fıkradaki yüzde 17 üst sınırı yurt içinden yurt içine yapılan satışlarla sınırlandırılmıştır. Oran değiştirilmemiş, sınırın uygulanacağı satışların kapsamı daraltılmıştır. Yurt dışından yurt içine yapılan satışların bu sınırın dışında bırakılması, konaklama işletmelerinin söz konusu satışlardaki komisyon yüküne karşı korunmasını sağlamamaktadır. Satışların yurt içi ve yurt dışı ayrımında hangi ölçütlerin kullanılacağını açıklanmaması da uygulamada tereddüt yaratmaktadır.

Aynı önergeyle, sekizinci fıkradaki katma değer vergisi hariç hesaplama hükmü yerine ayrı bir dokuzuncu fıkra eklenmiş ve platformların satış bedeli üzerinden aldıkları tutarların her durumda vergiler hariç hesaplanması öngörülmüştür. KDV ve konaklama vergisi dahil vergiler üzerinden komisyon alınmasının önlenmesi olumlu bir değişikliktir. Ancak yeni hesaplama kuralının ihlaline uygulanacak yaptırımla bağlantısının açık kurulmamış olması, hükmün etkili uygulanması bakımından eksiklidir.

Komisyon üst sınırının her ne ad altında olursa olsun alınan tutarları kapsamaması, reklam, görünürlük veya bağlantılı şirketler üzerinden alınan bedellerle sınırın aşılmasını önleme bakımından önemlidir. Hükmün uygulanması, platform sözleşmelerinin ve fiili uygulamaların birlikte denetlenmesini gerektirir. Bununla birlikte, denetim ve idari yaptırım işletmelerden haksız alınan bedellerin iadesinin yerini tutmaz. İade hakkının etkili biçimde kullanılmasını sağlayacak güvencelerin eksikliği sürmektedir.

Teklifin 6 ncı maddesinin değerlendirilmesi

Madde, yükümlülükler aykırılık hallerinde idari para cezaları, izin belgesinin iptali ve erişimin engellenmesi yaptırımlarını düzenlemektedir. Hizmetin eksik verilmesi veya hiç verilmemesi halinde sözleşme başına elli bin ile yüz bin Türk lirası arasında idari para cezası öngörülmüştür. Bu tutarların küresel platformlar üzerindeki caydırıcılığına ilişkin değerlendirme yeterince ortaya konulmamıştır. Ayrıca kamuya ödenen idari para cezası, tüketicinin veya işletmenin zararını gidermez. İdari yaptırım öngörülmesi, haksız alınan bedellerin iadesi ve tazminatın tahsili için gereken mali güvencenin yerini tutmamaktadır.

Üçüncü fıkra, idari para cezaları ile mahkeme kararları ve bunların icrasından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesinin Bakanlığa bildirilmesi halinde otuz gün süre verilmesini öngörmektedir. Bu süre sonunda yükümlülük yerine getirilmezse izin belgesi iptal edilmektedir. Düzenleme yargı kararlarının uygulanmasını desteklemekle birlikte, izin iptali tüketiciye ödenmesi gereken bedelin tahsilini tek başına sağlamaz. Platformun veya hizmet sağlayıcısının iflası durumunda alacağı koruyacak özel mali güvencenin bulunmaması, bu yaptırımın tüketicinin zararını gidermeye yetmediğini göstermektedir.

Beşinci fıkra Bakanlığın belirleyeceği donanım, program ve yazılımların kullanılması ve işler halde tutulması zorunluluğu öngörülmektedir. Bu yükümlülük ile Bakanlığın bilgi talepleri bakımından, hangi verilerin hangi amaçla işleneceği ve erişimin sınırları yeterince açık gösterilmemiştir. Kişisel veriler ve ticari sırların

korunması ile ölçülü ve güvenli veri aktarımının sağlanması, teknik denetim yetkisinin sınırlarının belirlenmesini gerektirir. Teknik kesintiler ile yükümlülüğün kasıtlı ihlalinin birbirinden ayrılmaması da yaptırımların uygulanmasında tereddüt yaratmaktadır. Savunma, gerekçeli karar ve bildirim güvencelerinin gözetilmesi, bu eksikliklerin giderilmesiyle birlikte ele alınmalıdır.

Altıncı fıkarda izin iptaline dayanak yapılan "ülke yararına aykırı", "kamu güvenliğini sarsıcı" ve "ülke turizmini baltalayıcı" faaliyetler somut ölçütlerle tanımlanmamıştır. Benzer ifadelerin 1618 sayılı Kanunda bulunması, yeni düzenlemedeki belirlilik sorununu ortadan kaldırmaz. İzin iptalini Kanunda açıkça belirtilen ihlal ve koşullara bağlayan değişiklik önergemiz reddedilmiştir. Böylece ağır bir yaptırımın uygulanmasında idari takdiri sınırlayacak açık ve öngörülebilir koşullar metne alınmamıştır.

Sekizinci fıkarda erişim engeli kararının yirmi dört saat içinde sulh ceza hakiminin onayına sunulması, hakimnin kırk sekiz saat içinde karar vermemesi halinde tedbirin kendiliğinden kalkması ve karara itiraz edilebilmesi düzenlenmiştir. Ancak tedbirin kapsamı ve aykırılık giderildiğinde kaldırılma usulü yeterince açık değildir. İhlalle ilgisi olmayan işletme ve işlemler ile mevcut rezervasyonların, iptal ve iade işlemlerinin korunmasına ilişkin açık güvenceler kurulmamıştır. Bu eksiklik, yaptırımın ihlalle ilgisi bulunmayan tüketici ve işletmeleri de etkilemesine yol açabilecek niteliktedir.

Bu nedenlerle, tüketicinin mevcut güvencelerini zayıflatan, seyahat acentalarının faaliyet koşulları bakımından farklılıklar yaratan ve idarenin yetkilerini yeterli açıklıkta sınırlandırmayan düzenlemelere karşı çıkıyoruz. Bu sorunları gidermek üzere verdiğimiz değişiklik önergeleri kabul edilmemiştir. Yukarıda açıklanan gerekçelerle, 2/3803 esas numaralı Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifinin bu haliyle kanunlaşmasına karşı olduğumu bildiririm.

Hüseyin Yıldız
Aydın

MUHALEFET ŞERHİ

2/3803 esas numaralı Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifi, esas komisyonu Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu; tali komisyonları Dijital Mecralar Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu olmak üzere 10/08/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. Teklif, yürürlük ve yürütme maddeleri ile bir geçici madde dâhil 11 maddeden oluşmaktadır. Komisyon görüşmeleri 06/10/2026 tarihinde gerçekleştirilmiş; 5 ve 9'uncu maddelerde yapılan değişikliklerle Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Teklif;

- Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’de elektronik ticaret ortamı üzerinden faaliyette bulunma koşullarını, izin belgesi alma ve Türkiye’de temsilci bulundurma yükümlülüklerini,
- Platformların doğrudan gerçekleştirebileceği faaliyetleri, bu faaliyetlerin sınırlarını ve hizmet sağlayıcılar karşısındaki yükümlülüklerini,
- Platformların hizmete konu satış bedeli üzerinden alabilecekleri tutara ilişkin üst sınırı, idari yaptırımları, izin belgesinin iptalini ve erişimin engellenmesine ilişkin hükümleri,
- İzin belgesi kapsamındaki faaliyetlerden doğan uyumsuzluklarda Türk hukukunun uygulanmasını ve Türk mahkemelerinin yetkili olmasını,
- 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun kapsamında yabancı dijital konaklama platformlarının turizm payı yükümlülükleri arasına alınmasını

öngörmektedir.

Teklif, yabancı dijital platformların Türkiye’de kurallı ve denetlenebilir biçimde faaliyet göstermesini amaçlamakla birlikte; yerli seyahat acentalarıyla rekabet dengesi, tüketicinin mevcut koruma seviyesinin korunması, idari işlemlerde belirlilik ve mali yükümlülüklerde öngörülebilirlik bakımından sakıncalar içermektedir.

Usul Üzerine Değerlendirmeler

Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifi, konusu itibarıyla Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunun görev alanına girmekle birlikte yalnızca turizm mevzuatını ilgilendiren dar kapsamlı bir düzenleme değildir. Teklif; elektronik ticaret, dijital platform düzenlemeleri, tüketicinin korunması, rekabet hukuku, seyahat acentacılığı, idari yaptırımlar, erişimin engellenmesi ve mali yükümlülükler gibi birbiriyle bağlantılı ancak farklı ihtisas alanlarına doğrudan temas etmektedir. Bu nedenle teklifin Dijital Mecralar Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna tali olarak havale edilmesi yerindedir ancak eksiktir. Teklifin içerdiği düzenlemeler itibarıyla Adalet Komisyonunun da tali komisyon olarak belirlenmemesi doğru olmamıştır.

Esas komisyon teklif üzerindeki görüşmelerini 6 Ekim 2026 tarihinde tamamlamış ve Teklifin tümünü kabul etmiş olmasına rağmen tali komisyonlara ait TBMM kayıtlarında teklifin hâlen “Komisyonda” olduğu görülmektedir. Tali komisyonların uzmanlık alanlarına giren başlıklarda esas komisyona görüş sunmadan yasama sürecinin ilerletilmesi, tali komisyona havale kurumunu şekli bir işleme indirgemektedir. Özellikle dijital pazarların işleyişi, e-ticaret mevzuatıyla getirilen istisnalar, rekabet etkileri ve tüketici sözleşmeleri bakımından bu iki komisyonun değerlendirmesi yasama kalitesini güçlendirecek niteliktedir. Ancak AK Partinin alışkanlık haline getirdiği üzere tali komisyon süreci işletilmemiş ve teklifi görüşmemiştir.

Komisyon toplantısı 6 Ekim 2026 tarihinde saat 15.12’de başlamış ve 17.40’ta sona ermiştir. Yaklaşık iki buçuk saatlik bu süre içinde Teklifin tümü üzerinde görüşmeler yapılmış, yürürlük ve yürütme maddeleri ile geçici madde dâhil 11 madde görüşülmüş, çok sayıda değişiklik önergesi karara bağlanmış ve sektör temsilcilerinin değerlendirmeleri alınmıştır. Dijital ekonomi, tüketici hukuku ve turizm sektöründeki rekabet yapısı üzerinde kalıcı sonuçlar doğuracak bir düzenlemenin bu kadar kısa sürede sonuçlandırılması Komisyonun ihtisas ve müzakere işlevinin gerektirdiği derinlikli inceleme bakımından yetersizdir.

Teklifin 6’ncı maddede düzenlenen erişimin engellenmesi tedbirinin Anayasa’nın 13 ve 40’ıncı maddeleri bakımından incelenmesi amacıyla Adalet Komisyonuna havale edilmemiş olması önemli bir eksikliktir. Faaliyetin bütünü üzerinde sonuç doğuran erişim engeli ile izin belgesinin iptali gibi ağır idari yaptırımların temel haklar, ölçülülük, etkili başvuru ve yargısal denetim bakımından ayrıntılı değerlendirilmesi gerekirken teklifin hızlıca komisyondan geçirilmesi önemli bir usul eksikliğidir.

Teklifin genel gerekçesinde yabancı dijital konaklama platformlarının özel bir kanuni rejime kavuşturulmasının amaçları açıklanmakta; ancak 5 milyon Türk lirası tutarındaki izin belgesi bedelinin, yüzde 17’lik platform payı sınırının, mevcut paket tur rejiminden getirilen istisnanın ve yerli seyahat acentaları üzerindeki rekabet etkisinin hangi nicel ve sektörel verilere dayandığı ortaya konulmamaktadır. Kanunla piyasaya giriş şartları ve milyonlarca tüketiciyi etkileyen yeni bir faaliyet modeli kurulurken, teklifin ekonomik ve hukuki etkilerinin ölçülebilir verilerle değerlendirilmesi yasama sürecinin asli unsurlarından biri olmalıdır. Bu hususların bir nedeni varsa etki analizinde değerlendirilebilecekken teklifin etki analizi sunulmamıştır.

Komisyon görüşmelerinde sektör temsilcilerinin teklif hakkında farklı değerlendirmeler ortaya koyduğu görülmüştür. Türkiye Seyahat Acentaları Birliği temsilcisi, özellikle yabancı dijital platformlara tanınan faaliyet alanı, paket tur istisnası, tüketicilerin mevcut yasal güvenceleri ve yerli seyahat acenteleri bakımından rekabet koşulları konusunda ciddi itirazlar dile getirirken; Türkiye Otelciler Birliği ve Türkiye Otelciler Federasyonu temsilcileri düzenlemeyi genel olarak desteklediklerini ifade etmişlerdir. Sektörün temel aktörleri arasında teklifin rekabet dengesi ve tüketici hakları üzerindeki sonuçları bakımından bu derece farklı değerlendirmeler bulunmasına rağmen teklif, 6 Ekim 2026 tarihinde saat 15.12’de başlayan ve 17.40’ta sona eren tek Komisyon toplantısında maddeleriyle birlikte görüşülerek kabul edilmiştir. Bu durum, özellikle paket tur rejimi ve yabancı platformların faaliyet sınırları gibi

doğrudan sektör yapısını ve tüketici haklarını etkileyen hususların daha geniş teknik değerlendirmeye tabi tutulması gerektiği yönündeki kanaatimizi güçlendirmektedir. Katılımcılık, yalnızca paydaşların görüşlerini dinlemekle değil; ortaya konulan hukuki ve sektörel itirazların metne yansıtılmasını sağlayacak yeterli müzakere süresini oluşturmakla anlam kazanır.

Bu nedenlerle Teklifin komisyon sürecinin; tali komisyona havalede Adalet Komisyonunun eksik kalması, havale edilen tali komisyon görüşlerinin alınması, temel haklara müdahale niteliği taşıyan yaptırımların denetimi, tüketici ve rekabet hukukuyla uyumun sağlanması ve ekonomik etki analizinin ortaya konulmaması yönlerinden eksik kaldığı değerlendirilmiştir.

Geneli Üzerine Değerlendirmeler

Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’de haksız rekabete yol açacak, vergi yükümlülüklerinden kaçınacak, kamu otoritesinin denetimi dışında kalacak ve tüketicinin karşısında etkili bir muhatap bulunmasını güçleştirecek şekilde faaliyet göstermesi kabul edilemez. Bu alanın açık, denetlenebilir ve hukuki bir zemine kavuşturulması gereklidir. Bakanlıktan izin belgesi alınması, Türkiye’de temsilci bulundurulması, Türk hukukunun uygulanması ve Türk mahkemelerinin yetkili kılınması yönündeki yaklaşımın amacı bu bakımdan yerindedir.

Komisyonunda da ifade edildiği üzere, 2024 yılında Antalya’da yabancı bir internet sitesi üzerinden otel rezervasyonu yapan bir Türk vatandaşından otele geldiğinde “milliyet farkı” adı altında 120 avro ilave ücret talep edilmesi ve Bakanlığın bu uygulamayı haksız bularak yaptırım uygulaması, meselenin yalnızca vergilendirme veya ticari kayıt altına alma meselesi olmadığını göstermiştir. Yabancı dijital platformların Türkiye’de faaliyet göstermesine ilişkin yeni bir sistem kurulacaksa bu sistemin ilk ve tartışmasız önceliği Türk vatandaşının tüketici hakkını ve Türk turizmcisinin ekonomik menfaatini güvence altına almak olmalıdır.

Teklifin temel sorunu, ihtiyaç duyulan düzenlemeyi yaparken yabancı platformlara yeni bir faaliyet alanı açılması ile yerli turizm ekosisteminin korunması arasındaki dengeyi yeterince kuramamasıdır. Bir platformun yurt dışında yerleşik olması, Türkiye’de aynı ekonomik faaliyeti yürüten yerli bir teşebbüse göre daha avantajlı bir hukuki rejime tabi tutulmasının gerekçesi olamaz. Adil rekabet, aynı ekonomik faaliyetin esas itibarıyla aynı yükümlülükler ve aynı tüketici koruma standartları altında yürütülmesini gerektirir.

Bunun yanında teklifin hazırlanma gerekçesi zamanlama bakımından da ikna edici biçimde ortaya konulmamıştır. 2017 yılında Türkiye’deki konaklama tesislerinin pazarlanmasına aracılık faaliyetlerinin haksız rekabet gerekçesiyle mahkeme kararıyla durdurulmasının üzerinden yaklaşık dokuz yıl geçmiştir. O tarihte sorunlu görülen yapının bugün hangi somut ekonomik, hukuki veya teknolojik değişiklikler sebebiyle yeniden ve bu kez özel bir kanunla sisteme dâhil edildiği açık biçimde açıklanmalıdır. Yalnızca “dijitalleşme” ve “sektörün ihtiyaçları” şeklindeki genel ifadeler, dokuz yıllık politika değişikliğini tek başına gerekçelendirmeye yeterli değildir.

Dijital dönüşüm, küresel platformları mevcut sektör aktörlerinin yerine ikame etmek veya turizm gelirinin daha büyük bölümünü aracı yapılara yönlendirmek olarak anlaşılmamalıdır. Türkiye'nin turizm politikası; üreticiyle tüketiciyi mümkün olduğu ölçüde doğrudan buluşturan, aracılık maliyetlerini azaltan, turizm gelirinin daha büyük bölümünü konaklama işletmesine, çalışanlara ve yerel ekonomiye bırakan bir yapıyı güçlendirmelidir. Yabancı dijital platformların sisteme dâhil edilmesi, millî turizm gelirini koruyan bu yaklaşımı zayıflatmamalıdır.

Teklif ise bir taraftan yabancı platformların izin ve denetim altına alınmasını öngörürken diğer taraftan aynı platformlara yerli seyahat acentalarından farklı hukuki sonuçlar doğurabilecek istisnalar tanımaktadır. Özellikle birden fazla turizm hizmetinin birlikte satıldığı işlemlerin paket tur sayılmaması ve platformların yetkilendirildikleri faaliyetlerde 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı veya elektronik ticaret hizmet sağlayıcı kabul edilmemesi, “eşit rekabet” amacıyla açıklanması güç düzenlemelerdir. Yeni hukuki statü, mevcut yerli işletmelerin yükümlülüklerini ağırlaştıran bir rekabet asimetrisine dönüşmemelidir.

Tüketici bakımından da kanunun başarısı, platformun Bakanlıkla ilişkisini basit biçimde kurmaktan ibaret değildir. Rezervasyon, ödeme, iptal, hizmetin gereği gibi ifa edilmemesi ve birden fazla hizmetin birlikte satılması hâllerinde tüketicinin hangi koruma rejiminden yararlanacağı açık ve mevcut hakları geriye götürmeyecek şekilde düzenlenmelidir. Türkiye’de temsilci bulundurulması ve uyuşmazlıklarda Türk hukukunun uygulanması önemli olmakla birlikte, tüketiciyi mevcut paket tur korumalarından mahrum bırakan bir istisna bu olumlu düzenlemelerin etkisini zayıflatmaktadır.

Sonuç itibarıyla ihtiyaç duyulan düzenleme; yabancı dijital platformlara yalnızca faaliyette bulunabilecekleri bir hukuki kapı açan değil, Türk vatandaşını, yerli seyahat acentalarını, konaklama işletmelerini ve ülkenin ekonomik menfaatlerini öncelikli olarak koruyan bir sistem kurmalıdır. Türkiye’nin ihtiyacı komisyonculuğa hukuki zemin oluşturmak değil; rekabeti, doğrudan satışı, tüketici güvenliğini ve millî turizm gelirini birlikte koruyan öngörülebilir bir dijital turizm rejimidir. Teklif bu dengeyi mevcut hâliyle sağlayamamaktadır.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler

Madde 3

Madde ile yabancı dijital konaklama platformlarının yurt içinde faaliyette bulunabilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığından izin belgesi alma zorunluluğu düzenlenmekte; başvuruda aranacak şartlar, belge ücreti, belgenin geçerlilik süresi ve Türkiye’de temsilci bulundurma yükümlülüğü belirlenmektedir. Yabancı platformların kayıt ve izin sistemine alınması gerekli olmakla birlikte, maddenin mevcut hâli mali yükümlülüklerin öngörülebilirliği ve idari başvuru sürecinin belirliliği bakımından iki temel sorun taşımaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında izin belgesi ücreti 5 milyon Türk lirası olarak belirlenmekte; bu tutarın her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılması öngörüldükten sonra

Cumhurbaşkanına tutarı iki katına kadar artırma veya yarısına kadar indirme yetkisi verilmektedir. Böylece kanunda belirlenen bir bedel, herhangi bir nesnel ölçüt gösterilmeksizin 2,5 milyon Türk lirası ile 10 milyon Türk lirası arasında yürütme organının kararıyla değiştirilebilecektir.

İzin belgesi, kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinin ön şartıdır ve belge bedeli platform bakımından doğrudan mali sonuç doğuran bir kamu yükümlülüğüdür. Hukuk devleti, kanunilik ve öngörülebilirlik ilkeleri gereğince bu tür bir bedelin temel unsurlarının ve değişiklik ölçütlerinin kanunda açık biçimde gösterilmesi gerekir. Cumhurbaşkanına, hiçbir ekonomik gösterge, piyasa koşulu veya objektif kıstas dahi belirtilmeksizin bu denli geniş bir artırma ve indirme aralığı tanınması, mali yükümlülüğün kapsamının yürütmenin takdirine bırakılması ve yasama yetkisinin asli unsurları bakımından belirsizlik yaratmaktadır.

Maddenin ikinci temel eksikliği izin belgesi başvurusunun Bakanlıkça hangi süre içinde inceleneceği ve karara bağlanacağına ilişkin açık bir hüküm içermemesidir. Teklifin geçici 1'inci maddesinde hâlihazırda faaliyette bulunan platformlara üç ay içinde başvuru yükümlülüğü getirilmiş; 5'inci maddede izin belgesine esas bilgi ve belgelerdeki değişikliklerin on beş gün içinde bildirilmesi ve Bakanlıkça istenen bilgi ve belgelerin on beş gün içinde sunulması zorunlu tutulmuştur. Buna karşılık idarenin başvuruyu sonuçlandırmasına ilişkin özel ve azami bir süre öngörülmemiştir.

Komisyon görüşmelerinde idari başvurular bakımından genel mevzuatta yer alan sürelerin yeterli olduğu ifade edilmişse de teklif sahibi tarafından ifade edilen ve ilgili bakan yardımcısı tarafından teyit edilen altmış günlük süre doğru değildir. 8/7/2021 tarihli ve 7331 sayılı Kanunun ile İdari Yargılama Usulü Kanununda belirtilen altmış günlük zımnı ret süresi otuz güne düşürülmüştür. Ancak bu yaklaşım özel kanunla kurulan izin rejiminin niteliğini karşılamamaktadır.

İzin belgesinin faaliyet gösterebilmenin ön şartı olduğu ve belgenin iki yıl süreyle geçerli olduğu sistemde başvurunun belirsiz sürelerle bekletilmemesi; eksik belgelerin ne kadar sürede bildirileceğinin ve eksiksiz başvurunun ne kadar sürede karara bağlanacağının kanunda açıkça belirlenmesi gerekir. Bu yalnızca başvuru sahibinin hukuki güvenliği bakımından değil, idarenin farklı başvurularda farklı süreler uygulamasının ve bürokratik sürecin suistimale açık hâle gelmesinin önlenmesi bakımından da gereklidir. Kanuna eklenecek özel süre, kamu görevlilerine süre bakımından bir yükümlülük ve İYUK'ta belirtilen otuz günlük zımnı ret süresinden ayrı olarak gerekçeli karar verme zorunluluğu getirecektir. Ayrıca her bir idari başvurunun idare hukuku bakımından yeniden süre başlatabileceği nedeniyle işlemlerin sürüncemede bırakılmaması ve ayrımcılığın da önlenmesi ancak özel düzenleme ile mümkündür.

Bu nedenle vermiş olduğumuz önergeyle; Cumhurbaşkanına izin belgesi ücretini iki katına kadar artırma veya yarısına kadar indirme yetkisi veren hükmün çıkarılması, başvurunun yapılmasından itibaren on beş gün içinde eksik bilgi ve belge bulunup bulunmadığının Bakanlıkça incelenmesi, eksikliklerin bu süre içinde başvuru sahibine bildirilmesi, eksiksiz

başvuruların veya eksikliği tamamlanan başvuruların en geç otuz gün içinde karara bağlanması ve ret kararlarının gerekçeli olarak bildirilmesi öngörülmüştür.

Önergemiz, izin sürecini başvuru sahibi ile idare bakımından karşılıklı yükümlülüklerin açıkça belirlendiği, ölçülü, öngörülebilir ve denetlenebilir bir usule kavuşturmayı amaçlamaktadır. Buna rağmen önergemiz Komisyonunda kabul edilmemiş, Cumhurbaşkanına tanınan geniş bedel belirleme yetkisi ile başvurunun sonuçlandırılmasına ilişkin süre eksikliği madde metninde korunmuştur.

Madde 4

Madde ile yabancı dijital konaklama platformlarının izin belgesi kapsamında gerçekleştirebileceği faaliyetler düzenlenmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasında, yabancı dijital konaklama platformları tarafından ulaştırma, konaklama ve bunlara bağlı olmayan hizmetlerden en az ikisinin birlikte gerçekleştirildiği satışların paket tur kapsamında değerlendirilmeyeceği hüküm altına alınmaktadır.

Oysa 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 51'inci maddesinde ulaştırma, konaklama ve bunlara bağlı olmayan diğer turizm hizmetlerinden en az ikisinin, Kanunda öngörülen şartlarla birlikte satılması paket tur sözleşmesi olarak düzenlenmiştir. Bir işlemin paket tur niteliği, satışı gerçekleştiren teşebbüsün Türkiye'de veya yurt dışında kurulmuş olmasına göre değil; tüketiciye sunulan hizmetlerin niteliğine ve satışın ekonomik yapısına göre belirlenmelidir.

Teklifteki istisna kabul edildiğinde aynı nitelikteki konaklama ve ulaştırma hizmetlerini birlikte satan 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu kapsamında faaliyet gösteren bir seyahat acentası, şartları oluştuğunda paket tur mevzuatından kaynaklanan bilgilendirme, sözleşme, ifa ve sorumluluk yükümlülüklerine tabi olacak; yabancı dijital konaklama platformunun ekonomik olarak aynı nitelikteki satışı ise kanun gereği paket tur sayılmayacaktır. Aynı pazarda aynı hizmeti sunan teşebbüsler arasında satıcının yerleşim yerine dayalı bu farklılık, yabancı dijital platform lehine ayrıcalıklı bir hukuki rejim ve rekabet avantajı oluşturabilecek niteliktedir.

Söz konusu istisna yalnızca yerli seyahat acentalarının rekabet koşullarını etkilememekte, tüketicinin korunması seviyesini de geriye götürmektedir. Paket tur rejiminin dışında bırakılan işlemlerde tüketicinin 6502 sayılı Kanun ve ilgili ikincil mevzuatla paket turlara özgü olarak tanınan korumalardan yararlanamaması söz konusu olacaktır. Yabancı platformların denetlenmesini, tüketici haklarının korunmasını ve sektörde adil rekabetin sağlanmasını amaçladığını ileri süren bir kanunda, yabancı platformların aynı nitelikteki satışlarını yerli seyahat acentalarına uygulanan koruyucu rejimin dışında bırakmak teklifin amacıyla açık bir çelişki oluşturmaktadır.

Dijitalleşme, tüketicinin mevcut haklarını azaltmanın veya yerli işletmeler için geçerli olan yükümlülükleri yabancı platformlar bakımından ortadan kaldırmanın gerekçesi olamaz. Hukuki statü farklılığı ancak objektif ve haklı bir nedene dayanıyorsa kabul edilebilir. Burada

ise aynı hizmet bileşiminin yalnızca yabancı dijital platform tarafından sunulması nedeniyle paket tur rejiminin dışına çıkarılmasını haklı kılacak, tüketici ve rekabet hukuku bakımından ikna edici bir gerekçe ortaya konulmamıştır.

Bu nedenle vermiş olduğumuz önergeyle, maddenin üçüncü fıkrasının teklif metninden çıkarılması; işlem ve hizmetin niteliği esas alınarak mevcut paket tur mevzuatının bütün teşebbüslere eşit uygulanması, tüketicinin mevcut koruma seviyesinin geriye götürülmemesi ve yerli seyahat acentaları aleyhine rekabet eşitsizliği oluşturulmaması amaçlanmıştır.

Önergemiz Komisyonda kabul edilmemiş ve yabancı dijital konaklama platformları tarafından gerçekleştirilen aynı nitelikteki satışları paket tur rejiminin dışında bırakan hüküm madde metninde korunmuştur. Bu tercih, tüketicinin korunması ve adil rekabet ilkeleri bakımından Teklifin en önemli sakıncalarından biri olmaya devam etmektedir.

Sonuç olarak

Yabancı dijital konaklama platformlarının Türkiye’de kurlsız, denetimsiz ve vergisel yükümlülüklerden bağımsız biçimde faaliyet göstermesine son verilmesi; bu platformların Türk hukukuna tabi kılınması, ülkemizde etkili bir muhatap bulundurması ve kamu denetimine alınması gereklidir. Ancak düzenleme yapılırken yabancı platformlara bir faaliyet alanı açılması, Türk vatandaşının ve yerli turizm işletmelerinin haklarının önüne geçirilemez.

Komisyonca kabul edilen metin; izin belgesi ücretinin belirlenmesinde yürütmeye ölçütsüz ve geniş bir takdir alanı bırakması, izin başvurularının sonuçlandırılmasına ilişkin açık bir süre güvencesi öngörmemesi ve aynı nitelikteki satışlarda yabancı dijital platformları paket tur rejiminin dışında bırakarak tüketici koruması ile rekabet dengesini zayıflatması nedeniyle mevcut hâliyle yeterli ve dengeli bir düzenleme değildir. Düzenlemenin; aynı faaliyete aynı hukuki yükümlülüklerin uygulanması, tüketici haklarının geriye götürülmemesi, idari süreçlerin açık ve denetlenebilir olması ve millî turizm gelirinin korunması esasları çerçevesinde yeniden ele alınması gerektiği kanaatindeyiz. Bu nedenlerle Komisyonca kabul edilen Teklife ilişkin yukarıda belirtilen çekincelerimizi ve muhalefetimizi dikkate sunarız.

Yasin Öztürk
Denizli

Yavuz Aydın
Trabzon

MUHALEFET ŞERHİ

Yeni Yol Grubu olarak 2/3803 esas numaralı “Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanunu Teklifi” ile ilgili görüş ve önerilerimiz aşağıda belirtilmiştir.

GİRİŞ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye Büyük Millet Meclisi Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu gündeminde bulunan "Yabancı Dijital Konaklama Platformları Kanun Teklifi", genel gerekçesinde kayıt dışılıkla mücadele, tüketicinin korunması, vergisel adalet ve adil rekabet gibi son derece meşru ve gerekli amaçlar taşıdığını iddia etmektedir. Ancak kanun teklifinin yasa maddeleri, hukuki güvenlik ve ölçülülük ilkeleri çerçevesinde detaylıca incelendiğinde, söz konusu meşru amaçların hiçbirinin gerçekleştirilemediği, aksine bu hedeflerle taban tabana zıt bir tablo ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Teklifin özellikle 3. ve 4. maddeleri, yabancı teknoloji tekellerine ulusal mevzuatımızın (1618 sayılı Seyahat Acentaları Kanunu, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun) çok üzerinde, benzeri görülmemiş muafiyetler ve imtiyazlar sağlamaktadır. Yerli seyahat acentelerinin yıllardır tabi olduğu zorlu yasal yükümlülükler ortada dururken, küresel devlere adeta yeni bir kapitülasyon alanı yaratılmakta, ulusal turizm pazarımız ve acentelerimizin münhasır yasal hakları fiilen tasfiye edilme tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmaktadır. Bu durum, kanunun temel felsefesinin yerli sektörü korumak yerine yabancı platformların önündeki engelleri tüm güvenceleri yok sayarak kaldırmak olduğunu göstermektedir.

I. İDAREYE TANINAN SINIRSIZ YETKİLER, KUVVETLER AYRILIĞI VE BELİRLİLİK İLKESİNİN İHLALI

Kanun teklifinde, ticari girişimin Kültür ve Turizm Bakanlığı iznine bağlanmasına karşın, bu sınırlamanın asli unsurlarının kanunda ölçülü ve öngörülebilir biçimde belirtilmemiş olması idare hukuku ve Anayasa açısından büyük bir sorundur. Teklifte; izin verme, başvurunun reddi, faaliyetin askıya alınması veya iptal edilmesine ilişkin nesnel ölçütler, başvurunun sonuçlanma süresi ve idarenin gerekçeli ret rejimi net bir şekilde belli değildir. İzin belgesinin süresi iki yıl olarak tanımlanmış, ancak bu sürenin sonunda uygulanacak yenileme başvurusu usulü ve yenileme ücretleri düzenlenmemiştir.

Teklif, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na; yeni faaliyetlere izin verme, uygulamaya ilişkin donanım, yazılım ve teknik usulleri belirleme ile uygulamanın esasına dair kuralları tek başına tayin etme yetkisi vermektedir. Bu durum, Meclis'in yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine açıkça aykırılık teşkil etmekte ve idarenin yönetmelik çıkarma yetkisinin sınırlarını tehlikeli boyutlarda genişletmektedir. Bu teklif ile Bakanlık adeta; izni veren, faaliyet kapsamını dilediği gibi genişleten, altyapı ve yazılım zorunlulukları getiren, idari para cezası kesen, belge iptal eden, erişim engeli kararı veren ve tüm bu süreçten elde edilen belge ücreti gelirini kendi döner sermayesine katan tek ve mutlak makam konumuna getirilmiştir. Tüm bu geniş yetkilere rağmen, idareyi denetleyecek bağımsız bir kurul veya etkin bir denetim mekanizmasının öngörülmemiş olması, hukuki güvenliği derinden sarsmaktadır. Ayrıca kanun metninde "yurt içinde faaliyet" kavramı net şekilde tanımlanmamıştır. Faaliyetin tespitinde Türkçe arayüz mü, Türk Lirası ile tahsilat mı, yoksa Türkiye'deki kullanıcıya yönelme mi esas alınacaktır, belirsizdir.

Kanun teklifinde, yabancı platformlara eksiklikleri bildirmesi veya düzeltmesi için "15 günlük" ve "3 aylık" kesin süreler dayatılırken; Bakanlığın yapılan bir izin başvurusu ile ilgili ne kadar sürede karar vereceğine dair hiçbir azami süre sınırı konulmamıştır. İdareye ucu açık bir bekleme süresi tanınması, dosyaların süresiz bekletilmesine, keyfi uygulamalara ve idari sürecin öngörülebilirliğinin yok edilmesine yol açacaktır. Başvuruların en geç 30 gün içinde gerekçeli olarak karara bağlanması şartı kanuna derç edilmelidir.

Kanun teklifinin 2. maddesinde geçen "yabancı dijital konaklama platformu" tanımında yabancılık ölçütünün ne olduğu muğlak bırakılmıştır. Kuruluş yeri mi, şirket merkezi mi, yoksa kontrol/ortaklık yapısı mı esas alınacağı netleştirilmemiştir; bu durum yerli görünümü ancak yabancı gruba bağlı şirketler ile gerçek yerli şirketler arasında haksız rekabetin nasıl ayrıştırılacağı sorusunu cevapsız bırakmaktadır.

II. ÖLÇÜLÜLÜK İLKESİNE AYKIRI YAPTIRIMLAR, İPTAL VE ERİŞİM ENGELİ HUKUKSUZLUKLARI

İptal ve erişime engeline ilişkin yaptırımlar, ihlallerin hukuken kesinleşmesi ve platformlardan savunma alınması şartı aranmaksızın işletilmektedir. Kanunun 6. maddesi kapsamında, "ülke yararına aykırı, kamu güvenliğini sarsıcı ve ülke turizmini baltalayıcı faaliyetler" gibi son derece muğlak, idarenin sübjektif yorumuna açık ifadeler doğrudan belge iptali ve erişim engeli sebebi yapılmıştır. Belge iptalinin beraberinde erişim engelini ve altı ay boyunca yeniden başvuru yasağını getirdiği dikkate alındığında, bu tür sübjektif yaptırımların orantılılık, ihlalin düzeyi ve masumiyet karinesi güvenceleri açısından kanunda açıkça sınırlandırılması şarttır.

Erişim engeli kararının idari bir makam tarafından verilmesi ve hâkim denetiminin ancak uygulamadan sonra gerçekleşmesi, Anayasa'nın 13. ve 40. maddelerine açıkça aykırıdır. Anayasa Mahkemesinin 2021 tarihli Keskin Kalem Yayıncılık kararında da vurgulandığı üzere; etkili bir yargısal denetim mekanizması işletilmeden ve somut "kamu yararı" tehlikesi ispatlanmadan, salt idari kararlar platformun tamamına erişim engeli getirilmesi ölçülülük ilkesini ve adil yargılanma hakkını ihlal etmektedir.

Teklifin 6. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan; mahkeme kararlarının veya idari para cezalarının yerine getirilmediğinin Bakanlığa bildirilmesi üzerine, platforma verilen 30 günlük sürenin ardından izin belgesinin derhal iptal edilmesi büyük bir eksikliktir. Zira bu hükümde, para cezalarının veya mahkeme kararlarının hukuken kesinleşmiş olması, icra edilebilir aşamaya gelmesi veya yargıdan yürütmeyi durdurma kararı alınıp alınmadığı dikkate alınmamaktadır. Benzer şekilde, turizm payının yatırılmasındaki 15 günlük gecikme doğrudan iptale, Bakanlığa bilgi verilmesindeki gecikme ise para cezası ve 15 gün sonunda belge iptaline yol açmaktadır.

İzin belgesi iptal edildiğinde idareye hiçbir takdir yetkisi bırakılmaksızın ve engelleme ihlale konu olan belirli ilanlarla sınırlandırılmaksızın, platformun tamamına toptan erişim engeli kararı verilmektedir. Bu idari işlemin ardından 24 saat içinde sulh ceza hâkiminden onay istenmesi bir güvence gibi sunulsa da idari yargı denetimi açısından yetersizdir. Belge iptali esasen bir idari işlemdir; idari yargıda dava açılması erişim engeli kararının uygulanmasını kendiliğinden durdurmayacağı için, yargısal koruma sağlanmadan bir platformun tüm faaliyetinin durdurulması telafisi güç ticari zararlara ve piyasadan orantısız dışlanmalara neden olacaktır. Avrupa Birliği (AB) mevzuatında yaptırımlar yıllık küresel cironun %6'sı ile %10'u oranında cirosal büyüklüğe göre (nispi) kesilirken; mevcut kanun teklifinde belirlenen 200 bin

ila 500 bin TL arasındaki maktu (sabit) para cezaları, küresel devler için caydırıcı olmaktan uzak ve yalnızca "ihmal edilebilir operasyonel gider" niteliğindedir. Buna karşın, maktu cezalar küçük platformlar için yıkıcı olabilecektir ve adaletsizdir.

III. 1618 SAYILI KANUNUN TASFİYESİ VE YERLİ ACENTELERE KURULAN TUZAKLAR

Teklifin 3. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "İzin belgesi olarak faaliyette bulunan yabancı dijital konaklama platformlarının bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri için başkaca bir işletme/izin belgesi aranmaz" ibaresi, Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesini yerle bir etmektedir. Bugün Türkiye'de yerleşik tüm seyahat acenteleri 1618 sayılı Kanun uyarınca Bakanlık onayına tabidir; TÜRSAB'a üyelik aidatı ödemek, nakdi teminat mektubu sunmak, fiziki mekan tahsis etmek ve nitelikli personel çalıştırmak zorundadır. Küresel yabancı şirketler ise tek bir idari izin belgesi bedelini ödeyerek tüm bu ağır mali ve idari sorumluluklardan muaf tutulmaktadır. Yerli acentelerimizin 54 yıllık kurumsal birikimi ve yasal tekel hakkı, rekabet hukukuna açıkça aykırı bir şekilde yabancı platformlara bedelsiz terk edilmektedir.

Ayrıca, 4. maddenin 1. fıkrasında yabancı platformlara "elektronik yolla gerçekleştirilen uçak bileti satışlarını doğrudan gerçekleştirebilecekleri" yetkisinin verilmesi, yerli acentelerimize kurulan bir başka ağır tuzaktır. 1618 sayılı Kanun'un 1. ve 4. maddeleri, münferit veya toplu bilet satışı ve buna aracılık etme yetkisini münhasıran A Grubu Seyahat Acentalarına vermiştir. Kanun teklifinin 4. maddesinin gerekçesi, seyahat acentelerinin münhasır faaliyet alanlarının korunmasının amaçlandığını iddia etse de bilet satış yetkisinin yabancılara doğrudan verilmesi bu iddiayla çelişmekte ve haksız rekabeti yasallaştırmaktadır.

Temsilcilik konusu da bir diğer büyük zafiyettir. 3. maddenin 5. fıkrası uyarınca, yabancı platformların Türkiye'deki temsilcisi olarak yalnızca bir gerçek kişi veya bir tebligat (UETS) adresi gösterilmesi yeterli sayılmıştır. Milyarlarca liralık devasa bir pazarı yönetecek olan bu platformların, Türkiye'de haczedilebilir bir sermayesi, tüzel kişiliği, malvarlığı veya tüketici mağduriyetlerini karşılayacak bloke edilmiş bir teminat (Garanti Fonu) bulundurma zorunluluğu yoktur. AB'nin Dijital Hizmetler Yasası (DSA) madde 13 uyarınca birlik dışı platformların cezai ve mali açıdan tam yetkili, şahsen sorumlu tüzel bir Yasal Temsilci ataması emredici bir kural iken, Türkiye'de bir posta adresi veya sıradan bir "tabela temsilciliği" kabul edilmektedir. Tüketicilerimiz ve yerli acentelerimiz, muhtemel icra veya tazminat süreçlerinde karşılarında ne muhatap ne de haczedilebilir bir varlık bulabilecektir.

IV. TÜKETİCİNİN KORUNMASI (6502) VE E-TİCARET KANUNUNUN (6563) İHLALİ

Kanun teklifinin 4. maddesinin 3. fıkrasında yer alan "ulaştırma, konaklama ve bunlara bağlı olmayan hizmetlerden en az ikisinin birlikte yapıldığı satışlar paket tur kapsamında değerlendirilmez" şeklindeki ifade, modern tüketici hukukunu kökten sarsan bir hukuk garabetidir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 51. maddesi ile Paket Tur Sözleşmeleri Yönetmeliği, ulaşım ve konaklamanın birlikte sunulmasını tartışmasız biçimde "Paket Tur" kabul etmektedir. Avrupa Birliği Paket Tur Direktifi (2015/2302) uyarınca da ulaştırma ve konaklama bir dinamik pakettir ve kesinlikle iflas koruma ile paket tur sigortasına tabidir. Yerli bir acente bu tür bir paket sattığında ağır cezai sorumluluklar, ayıplı hizmet tazminatları ve zorunlu sigorta yükü altına girerken; yabancı platformlar "paket tur sayılmaz" kalkanıyla, tüketici haklarını bütünüyle saf dışı bırakarak aynı hizmeti sıfır yasal sorumlulukla satacaktır. Ayrıca hizmet eksik verildiğinde sadece idari ceza öngörülmüş; müşteri bedelini

tahsil eden platformun 6502 sayılı kanun kapsamında tüketiciye karşı otel ile birlikte "müştereken ve müteselsilen sorumlu" olacağı metinde tanımlanmamıştır.

Diğer taraftan, teklifin 4. maddesinin 6. fıkrası ile platformların "6563 sayılı Kanun kapsamında aracı hizmet sağlayıcı kabul edilmeyeceği" hüküm altına alınmıştır. Bu muafiyet ile yabancı platformlar, Ticaret Bakanlığı'nın elektronik ticaret pazar yerlerine uyguladığı ağır lisans bedellerinden, haksız ticari uygulama tüzüklerinden ve rekabet denetimlerinden kanun yoluyla kaçırılmakta, idari sorumluluk alanının dışına çıkarılmaktadır.

Platformların veya aracılık edilen hizmet sağlayıcıların iflası hâlinde, tüketicilerin iade ve tazminat alacaklarını güvence altına alacak zorunlu bir sigorta mekanizması kurulması talebi reddedilmiştir. Tüketicinin bedel iadesi için doğrudan sigortacıya başvurabilmesini sağlayacak güvencelerin reddedilmesi, tüketicinin korunması amacıyla taban tabana zıttır.

Müşteriye hizmetin eksik veya hiç verilmemesi durumunda platformlara kesilecek 50.000 TL ile 100.000 TL arasındaki maktu (sabit) cezalar, milyar dolarlık küresel devler için caydırıcılıktan tamamen uzaktır. Muhalefet tarafından sunulan, idari para cezasının ihlalin ağırlığıyla orantılı olması adına "ürün veya hizmetin satış bedelinin 5 katına kadar" oransal olarak belirlenmesi teklifi de gerekçesiz şekilde reddedilmiştir.

V. FİYAT PARİTESİ, ALGORİTMA DİKTATÖRLÜĞÜ VE MALİ HUKUKSUZLUKLAR

Kanun teklifinin 5. maddesinin 7. fıkrası "Geniş Parite" kısıtlamalarına değinmiş ancak "Dar Parite" (Narrow MFN) yasağını açıkça getirmemiştir. Dar parite sözleşmeleri sebebiyle otellerimiz, kendi resmi internet sitelerinde veya resepsiyonlarında dahi dijital platformlarda verdikleri fiyattan daha ucuz bir fiyat sunamamaktadır. AB Dijital Piyasalar Yasası (DMA) Madde 5/3 uyarınca ve Almanya Federal Mahkemesi (BGH) içtihatlarında hem dar hem geniş parite otellerin fiyat politikası özgürlüğünü kısıtladığı için kesin olarak yasaklanmışken; teklif metni otelcilerimizi yine yabancı tekelin fahiş komisyonuna mahkûm etmeye devam etmektedir. Teklifin 5/8. maddesi %17'lik bir komisyon tavanı getirirse de platformların bu tavanın etrafından dolanarak; arama sıralamasında öne çıkarma, sponsorlu arama ve tercihli liste payı adı altında görünürlük ücretleri talep edip otellerden fiilen %25-30 kesinti yapmasını engelleyecek şeffaf, denetlenilebilir bir "algoritma regülasyonu" veya kapsam netliği bulunmamaktadır. Günübirlik konut kiralamalarının denetiminde de reaktif (gecikmeli işlem) bir model benimsenmiş; Japonya (Minpaku) veya Barselona'daki gibi, Bakanlık veri tabanı ile gerçek zamanlı API entegrasyonu (filtresi) olmayan ilanların sisteme hiç girememesi şart koşulmamıştır.

Kanundaki mali yükümlülükler de vergi ve mülkiyet güvenliği ile çelişmektedir. Belirlenen 5 Milyon TL'lik izin belgesi ücreti idari bir hizmetin karşılığında ziyade fiili bir vergi/harç niteliği taşıdığı için, Cumhurbaşkanına tanınan artırma yetkisi Anayasa'nın 73. Maddesi kapsamındaki vergi ödevi sınırlarıyla tartışma yaratmaktadır. Ayrıca izin belgesi alabilmek, doğrudan Dijital Hizmet Vergisi (DHV) mükellefiyetine bağlanmıştır. 7194 sayılı yasa uyarınca hasılat sınırlarının altında kalarak DHV'den muaf olan daha ufak çaplı platformların akıbeti belirsiz olup, geçiş sürecinde doğrudan piyasadan dışlanma ve erişim engeliyle karşılaşmaları söz konusudur. Turizm payı matrahının DHV'ye bağlanması, komisyon tavanı ve belge ücretleriyle birleştiğinde ortaya çıkacak kümülatif mali yükün fiyatlara yansımaya dair hiçbir etki analizi yapılmamıştır.

İzin belgesi alabilmek için getirilen "vergi dairelerine borcunun bulunmaması" şartı, vergi hukukunun temel prensipleri açısından son derece belirsizdir. Düzenlemede bu borcun kesinleşmiş olup olmadığına veya kanuni yollarla tecil ve taksitlendirilmiş (yapılandırılmış) olup olmadığına dair hiçbir ayırım yapılmamıştır. Bu durum, usulüne uygun şekilde taksitlendirme yapan işletmelerin dahi otomatik olarak faaliyet izninden mahrum bırakılması riskini doğurmaktadır.

Platformların %17 komisyon olarak işlem yapması, Türkiye'deki turizm faaliyetlerinden elde edilen gelirin doğrudan %17'sinin yurt dışına transfer edilmesi (sermaye çıkışı) anlamına gelmektedir. Ayrıca, izin şartı olan Dijital Hizmet Vergisinin (DHV) tahsilatı, ticari defterleri yurt dışında olan bu platformların "kendi beyanlarına" dayanacaktır. Türk hukuk sisteminin, yurt dışındaki bu defterleri ve beyannameleri fiilen denetleme yetkisi olmadığı için vergi adaleti tamamen yabancı şirketlerin insafına bırakılmıştır.

VI. YEREL YÖNETİMLERİN VE DENETİM KAPASİTESİNİN YOK SAYILMASI

Turizm sezonlarında nüfusu katlanarak artan bölgelerde yol, su, kanalizasyon, temizlik ve ulaşım gibi ağır altyapı hizmetlerini yerel yönetimler (belediyeler) üstlenmektedir. Ancak teklifle toplanacak olan 5 milyon TL'lik izin belgesi bedelleri Bakanlık döner sermayesine, turizm payları ise Turizm Geliştirme Ajansına (TGA) aktarılmaktadır. Toplanacak devasa e-ticaret lisans bedellerinin ve gelirlerin, altyapı yükünü çeken turizm bölgelerindeki yerel yönetimlere nüfus oranında aktarılmaması büyük bir adaletsizliktir.

Sayıştay raporlarında, Kültür ve Turizm Bakanlığının son beş yıl içerisinde mevcut belgeli turizm tesislerinde rutin yerinde denetim yapmadığı ve yıllık denetim takvimi kuramadığı açıkça tespit edilmiştir. Sahadaki mevcut tesisleri dahi etkin biçimde denetleyemeyen bir idareye, küresel dijital platformlar üzerinde sınırsız bir algoritmik ve dijital denetim yetkisi verilmesi gerçekçi değildir ve denetim zafiyetini büyütecektir.

Son olarak 4. maddedeki "münhasıran Türk Hukuku ve Türk mahkemeleri" zorunluluğu, Milletlerarası Özel Hukuk (MÖHUK) çerçevesindeki hukuk seçimi serbestisine ve uluslararası tahkim mekanizmalarına aykırıdır; kararların yurt dışında icrası ve tenfizi aşamasında büyük çıkmazlar yaratacaktır.

Meclis komisyonuna sevk edilen bu kanun teklifi, yukarıda sıralanan köklü değişiklikler ve yapısal düzeltmeler yapılmaksızın yasalaştığı takdirde, Türkiye'nin dijital turizm egemenliğini küresel devlere devreden ve ulusal sektörü çöküşe sürükleyen bir "imtiyaz kanunu" olarak tarihe geçecektir. Yukarıda dile getirdiğimiz sebeplerle, çekincelerimizi ve bu kanun teklifine karşı olduğumuzu kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Mehmet Atmaca

Bursa

RİZE MİLLETVEKİLİ HARUN MERTOĞLU VE
GİRESUN MİLLETVEKİLİ NAZIM ELMAS İLE
120 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

YABANCI DİJİTAL KONAKLAMA PLATFORMLARI KANUNU TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - (1) Bu Kanunun amacı; yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde gerçekleştirilen faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Kanun yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde faaliyette bulunabilmesine ilişkin koşulları, yükümlülükleri ve uygulanacak yaptırımları kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

a) Aracı hizmet sağlayıcı: Başkalarına ait iktisadi ve ticari faaliyetlerin yapılmasına elektronik ticaret ortamını sağlayan gerçek ve tüzel kişileri,

b) Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,

c) Hizmet sağlayıcı: Elektronik ticaret faaliyetinde bulunan gerçek ya da tüzel kişileri,

ç) İzin belgesi: Yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde faaliyette bulunabilmesi için Bakanlık tarafından düzenlenen izin belgesini,

d) Yabancı dijital konaklama platformu: Elektronik ticaret ortamı üzerinden bu Kanun kapsamında yurt içinde faaliyette bulunan yurt dışında yerleşik hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcıyı,

ifade eder.

İzin belgesi ve aranılan şartlar

MADDE 3- (1) Yabancı dijital konaklama platformlarının faaliyet gösterilebilmesi için Bakanlıktan izin belgesi alması zorunludur. İzin belgesi olarak faaliyette bulunan yabancı dijital konaklama platformlarının bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri için başkaca bir işletme/izin belgesi aranmaz.

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

YABANCI DİJİTAL KONAKLAMA PLATFORMLARI KANUNU TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - (1) Bu Kanunun amacı; yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde gerçekleştirilen faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Kanun yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde faaliyette bulunabilmesine ilişkin koşulları, yükümlülükleri ve uygulanacak yaptırımları kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

a) Aracı hizmet sağlayıcı: Başkalarına ait iktisadi ve ticari faaliyetlerin yapılmasına elektronik ticaret ortamını sağlayan gerçek ve tüzel kişileri,

b) Bakanlık: Kültür ve Turizm Bakanlığını,

c) Hizmet sağlayıcı: Elektronik ticaret faaliyetinde bulunan gerçek ya da tüzel kişileri,

ç) İzin belgesi: Yabancı dijital konaklama platformlarının elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde faaliyette bulunabilmesi için Bakanlık tarafından düzenlenen izin belgesini,

d) Yabancı dijital konaklama platformu: Elektronik ticaret ortamı üzerinden bu Kanun kapsamında yurt içinde faaliyette bulunan yurt dışında yerleşik hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcıları,

ifade eder.

İzin belgesi ve aranılan şartlar

MADDE 3- (1) Yabancı dijital konaklama platformlarının faaliyet gösterebilmesi için Bakanlıktan izin belgesi alması zorunludur. İzin belgesi olarak faaliyette bulunan yabancı dijital konaklama platformlarının bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri için başkaca bir işletme/izin belgesi aranmaz.

(Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve
Giresun Milletvekili Nazım Elmas ile
120 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Belge ücreti beş milyon Türk lirasıdır. Bu tutar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Cumhurbaşkanı bu tutarı iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetkilidir. Belge ücreti Bakanlık döner sermaye hesabına yatırılır.

(3) İzin belgesinin geçerlilik süresi iki yıldır ve belge devredilemez.

(4) İzin belgesi alabilmek için;

- a) Dijital hizmet vergisi mükellefi olunması,
- b) Vergi dairelerine borcunun bulunmaması,
- c) Yurt içinde tebligata esas bir irtibat adresi

ve sorumlu bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya bir tüzel kişinin gösterilmesi,

ç) Sorumlu gerçek veya tüzel kişiler için Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) adresinin bildirilmesi,

d) Belge ücretinin yatırılmış olması, gereklidir.

(5) Yabancı dijital konaklama platformları adli veya idari makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereğinin yerine getirilmesi ve kişiler tarafından bu Kanun ve diğer kanunlar kapsamında yapılacak başvuruların cevaplandırılması ve diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için yetkili en az bir kişiyi Türkiye’de temsilci olarak belirler ve bu kişinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde faaliyetini yürüttüğü elektronik ticaret ortamında yer verir ve Bakanlığa bildirir. Temsilcinin tüzel kişi olması halinde tüzel kişiliğin 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre sermaye şirketi türünde kurulmuş olması, şirketi temsile yetkili kişilerden en az birinin Türk vatandaşı ve Türkiye’de mukim olması zorunludur. Temsilcinin gerçek kişi olması hâlinde ise bu kişinin Türk vatandaşı ve Türkiye’de mukim olması zorunludur.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Belge ücreti beş milyon Türk lirasıdır. Bu tutar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Cumhurbaşkanı bu tutarı iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetkilidir. Belge ücreti Bakanlık döner sermaye hesabına yatırılır.

(3) İzin belgesinin geçerlilik süresi iki yıldır ve belge devredilemez.

(4) İzin belgesi alabilmek için;

- a) Dijital hizmet vergisi mükellefi olunması,
- b) Vergi dairelerine borcunun bulunmaması,
- c) Yurt içinde tebligata esas bir irtibat adresi

ve sorumlu bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya bir tüzel kişinin gösterilmesi,

ç) Sorumlu gerçek veya tüzel kişiler için Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) adresinin bildirilmesi,

d) Belge ücretinin yatırılmış olması, gereklidir.

(5) Yabancı dijital konaklama platformları adli veya idari makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereğinin yerine getirilmesi ve kişiler tarafından bu Kanun ve diğer kanunlar kapsamında yapılacak başvuruların cevaplandırılması ve diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için yetkili en az bir kişiyi Türkiye’de temsilci olarak belirler ve bu kişinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde faaliyetini yürüttüğü elektronik ticaret ortamında yer verir ve Bakanlığa bildirir. Temsilcinin tüzel kişi olması halinde tüzel kişiliğin 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre sermaye şirketi türünde kurulmuş olması, şirketi temsile yetkili kişilerden en az birinin Türk vatandaşı ve Türkiye’de mukim olması zorunludur. Temsilcinin gerçek kişi olması hâlinde ise bu kişinin Türk vatandaşı ve Türkiye’de mukim olması zorunludur.

(Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve
Giresun Milletvekili Nazım Elmas ile
120 Milletvekilinin Teklifi)

(6) Yabancı dijital konaklama platformunun finansal muhasebe açısından konsolide bir grubun üyesi olması hâlinde müstakil olarak faaliyette bulunacak her bir platform için ayrı belge düzenlenir. Bu şekilde belgelendirme işlemlerinde aynı tebligat adresi ve sorumlu kişi üzerinden işlem yürütülebilir.

İzin belgesinin niteliği ve kapsamı

MADDE 4- (1) Yabancı dijital konaklama platformları Bakanlıktan turizm belgeli konaklama işletmeleri ile Bakanlıktan izin belgeli turizm amaçlı kiralanan konutların elektronik ticaretini ve elektronik yolla gerçekleştirilen uçak bileti satışlarını doğrudan gerçekleştirebilirler.

(2) Yabancı dijital konaklama platformları, bu Kanun gereğince doğrudan gerçekleştirme hakkına sahip oldukları faaliyetler dışında münhasıran seyahat acentaları tarafından sunulan hizmetlerin ticaretini 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu kapsamında işletme belgesini haiz seyahat acentaları aracılığı ile araç kiralama hizmetlerini ise bu amaçla Ticaret Bakanlığınca yetkilendirilmiş işletmeler aracılığı ile yapabilirler.

(3) Birinci fıkra kapsamında doğrudan yabancı dijital konaklama platformları tarafından ulaştırma, konaklama ve bunlara bağlı olmayan hizmetlerden en az ikisinin birlikte yapıldığı satışlar paket tur kapsamında değerlendirilmez.

(4) Bu Kanunda açıkça belirtilenlerle bağlantılı ve bunların tamamlayıcısı niteliğindeki turizm faaliyetlerinden izin verilebilecekleri belirlemeye Bakanlık yetkilidir.

(5) İzin belgesi kapsamında yer alan faaliyetlerden kaynaklı uyuşmazlıklarda münhasıran Türk hukuku uygulanır ve Türk mahkemeleri münhasıran yetkilidir.

(6) Bu Kanun uyarınca yetkilendirilen ve münhasıran yetkilendirildikleri konularda faaliyet gösteren yabancı dijital konaklama platformları, 23/10/2014 tarihli ve 6563 sayılı

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(6) Yabancı dijital konaklama platformunun finansal muhasebe açısından konsolide bir grubun üyesi olması hâlinde müstakil olarak faaliyette bulunacak her bir platform için ayrı belge düzenlenir. Bu şekilde belgelendirme işlemlerinde aynı tebligat adresi ve sorumlu kişi üzerinden işlem yürütülebilir.

İzin belgesinin niteliği ve kapsamı

MADDE 4- (1) Yabancı dijital konaklama platformları Bakanlıktan turizm belgeli konaklama işletmeleri ile Bakanlıktan izin belgeli turizm amaçlı kiralanan konutların elektronik ticaretini ve elektronik yolla gerçekleştirilen uçak bileti satışlarını doğrudan gerçekleştirebilirler.

(2) Yabancı dijital konaklama platformları, bu Kanun gereğince doğrudan gerçekleştirme hakkına sahip oldukları faaliyetler dışında münhasıran seyahat acentaları tarafından sunulan hizmetlerin ticaretini 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu kapsamında işletme belgesini haiz seyahat acentaları aracılığı ile araç kiralama hizmetlerini ise bu amaçla Ticaret Bakanlığınca yetkilendirilmiş işletmeler aracılığı ile yapabilirler.

(3) Birinci fıkra kapsamında doğrudan yabancı dijital konaklama platformları tarafından ulaştırma, konaklama ve bunlara bağlı olmayan hizmetlerden en az ikisinin birlikte yapıldığı satışlar paket tur kapsamında değerlendirilmez.

(4) Bu Kanunda açıkça belirtilenlerle bağlantılı ve bunların tamamlayıcısı niteliğindeki turizm faaliyetlerinden izin verilebilecekleri belirlemeye Bakanlık yetkilidir.

(5) İzin belgesi kapsamında yer alan faaliyetlerden kaynaklı uyuşmazlıklarda münhasıran Türk hukuku uygulanır ve Türk mahkemeleri münhasıran yetkilidir.

(6) Bu Kanun uyarınca yetkilendirilen ve münhasıran yetkilendirildikleri konularda faaliyet gösteren yabancı dijital konaklama platformları, 23/10/2014 tarihli ve 6563 sayılı

(Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve
Giresun Milletvekili Nazım Elmas ile
120 Milletvekilinin Teklifi)

Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı veya elektronik ticaret hizmet sağlayıcı kabul edilmez.

Yabancı dijital konaklama platformlarının yükümlülükleri

MADDE 5- (1) Yabancı dijital konaklama platformları izin belgesi kapsamı dışında faaliyette bulunamaz, başka ürünlerin satış ve pazarlamasını gerçekleştiremez. İzin belgesi kapsamındaki faaliyetlerini yalnızca bu faaliyetler için kullanacağı elektronik ticaret ortamı üzerinden gerçekleştirmek zorundadır.

(2) Yabancı dijital konaklama platformları; izin belgesine esas bilgi ve belgelerde meydana gelen değişiklikleri on beş gün içerisinde Bakanlığa bildirir.

(3) Yabancı dijital konaklama platformları, Bakanlıkça istenilen bilgi ve belgeleri on beş gün içinde göndermek zorundadır. Talep edilmesi ve talebin uygun görülmesi halinde Bakanlıkça on beş gün ek süre verilir.

(4) Yabancı dijital konaklama platformları, konaklama işletmeleri ve turizm amaçlı kiralanan konutların elektronik ticareti ve tanıtımında belge numaralarını Bakanlıkça belirlenen usule uygun şekilde doğrulayarak faaliyetlerinde bu belge numaralarına yer vermek zorundadır.

(5) Yabancı dijital konaklama platformları, herhangi bir hizmet verilmediği veya verilen hizmetin türü ve hizmet bedelinin tutar ya da oranı aracılık sözleşmesinde belirtilmediği hâllerde faaliyete konu hizmeti verenden bedel alamaz.

(6) Yabancı dijital konaklama platformları, aracılık sözleşmesinde herhangi bir nesnel ölçüte yer verilmediği hâlde ya da kamu kurumlarına veya adli mercilere başvuruda bulunduğu gerekçesiyle faaliyete konu hizmeti vereni sıralama ya da tavsiye sisteminde geriye düşüremez, hizmeti kısıtlayamaz, askıya alamaz veya sonlandıramaz.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı veya elektronik ticaret hizmet sağlayıcı kabul edilmez.

Yabancı dijital konaklama platformlarının yükümlülükleri

MADDE 5- (1) Yabancı dijital konaklama platformları izin belgesi kapsamı dışında faaliyette bulunamaz, başka ürünlerin satış ve pazarlamasını gerçekleştiremez. İzin belgesi kapsamındaki faaliyetlerini yalnızca bu faaliyetler için kullanacağı elektronik ticaret ortamı üzerinden gerçekleştirmek zorundadır.

(2) Yabancı dijital konaklama platformları; izin belgesine esas bilgi ve belgelerde meydana gelen değişiklikleri on beş gün içerisinde Bakanlığa bildirir.

(3) Yabancı dijital konaklama platformları, Bakanlıkça istenilen bilgi ve belgeleri on beş gün içinde göndermek zorundadır. Talep edilmesi ve talebin uygun görülmesi halinde Bakanlıkça on beş gün ek süre verilir.

(4) Yabancı dijital konaklama platformları, konaklama işletmeleri ve turizm amaçlı kiralanan konutların elektronik ticareti ve tanıtımında belge numaralarını Bakanlıkça belirlenen usule uygun şekilde doğrulayarak faaliyetlerinde bu belge numaralarına yer vermek zorundadır.

(5) Yabancı dijital konaklama platformları, herhangi bir hizmet verilmediği veya verilen hizmetin türü ve hizmet bedelinin tutar ya da oranı aracılık sözleşmesinde belirtilmediği hâllerde faaliyete konu hizmeti verenden bedel alamaz.

(6) Yabancı dijital konaklama platformları, aracılık sözleşmesinde herhangi bir nesnel ölçüte yer verilmediği hâlde ya da kamu kurumlarına veya adli mercilere başvuruda bulunduğu gerekçesiyle faaliyete konu hizmeti vereni sıralama ya da tavsiye sisteminde geriye düşüremez, hizmeti kısıtlayamaz, askıya alamaz veya sonlandıramaz.

(Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve
Giresun Milletvekili Nazım Elmas ile
120 Milletvekilinin Teklifi)

(7) Yabancı dijital konaklama platformları; faaliyete konu hizmeti verenlerin ticari ilişkilerini, alternatif kanallardan aynı ya da farklı fiyattan mal veya hizmet sunmasını ya da reklam yapmasını kısıtlayamaz, kendisinden veya herhangi bir kişiden mal veya hizmet teminine satış fiyatında tek taraflı değişiklik yapılması dâhil olmak üzere, faaliyete konu hizmeti verenleri kampanyalı hizmet satışına zorlayamaz. Bunlara imkân sağlayan herhangi bir hükme aracılık sözleşmesinde yer veremez.

(8) Yabancı dijital konaklama platformları tarafından hizmete konu satış bedeli üzerinden alınacak tutar her ne ad altında olursa olsun yüzde on yediyi geçemez. Yabancı dijital konaklama platformlarının hizmete konu satış bedeli üzerinden aldıkları tutar, katma değer vergisi hariç tutar üzerinden hesaplanır.

İdari yaptırımlar ve belge iptali

MADDE 6- (1) Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince 1618 sayılı Kanun kapsamında işletme belgesini haiz seyahat acentaları aracılığı ile sunulması zorunlu hizmetler ile Ticaret Bakanlığınca yetkilendirilmiş işletmeler aracılığı ile sunulması gereken araç kiralama hizmetlerinin yetki/işletme belgesini haiz olmayan işletmeler vasıtasıyla gerçekleştirildiğinin tespiti halinde iki yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir.

b) 5 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edilmesi halinde iki yüz bin Türk lirası idari para cezası verilerek aykırılığın giderilmesi için on beş gün süre verilir. Aykırılığın verilen süre içerisinde giderilmemesi veya aynı takvim yılı içerisinde ikinci defa tespiti halinde idari para cezası yüzde elli artırılarak uygulanır. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde üçüncü defa tespiti halinde ayrıca süre verilmeksizin izin belgesi iptal edilir.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(7) Yabancı dijital konaklama platformları; faaliyete konu hizmeti verenlerin ticari ilişkilerini, alternatif kanallardan aynı ya da farklı fiyattan mal veya hizmet sunmasını ya da reklam yapmasını kısıtlayamaz, kendisinden veya herhangi bir kişiden mal veya hizmet teminine satış fiyatında tek taraflı değişiklik yapılması dâhil olmak üzere, faaliyete konu hizmeti verenleri kampanyalı hizmet satışına zorlayamaz. Bunlara imkân sağlayan herhangi bir hükme aracılık sözleşmesinde yer veremez.

(8) Yabancı dijital konaklama platformları tarafından hizmete konu satış bedeli üzerinden alınacak tutar her ne ad altında olursa olsun yurtiçinden yurtiçine yapılan satışlarda yüzde on yediyi geçemez.

(9) Yabancı dijital konaklama platformlarının hizmete konu satış bedeli üzerinden aldıkları tutar, her durumda vergiler hariç tutar üzerinden hesaplanır.

İdari yaptırımlar ve belge iptali

MADDE 6- (1) Bu Kanunun;

a) 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince 1618 sayılı Kanun kapsamında işletme belgesini haiz seyahat acentaları aracılığı ile sunulması zorunlu hizmetler ile Ticaret Bakanlığınca yetkilendirilmiş işletmeler aracılığı ile sunulması gereken araç kiralama hizmetlerinin yetki/işletme belgesini haiz olmayan işletmeler vasıtasıyla gerçekleştirildiğinin tespiti halinde iki yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir.

b) 5 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edilmesi halinde iki yüz bin Türk lirası idari para cezası verilerek aykırılığın giderilmesi için on beş gün süre verilir. Aykırılığın verilen süre içerisinde giderilmemesi veya aynı takvim yılı içerisinde ikinci defa tespiti halinde idari para cezası yüzde elli artırılarak uygulanır. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde üçüncü defa tespiti halinde ayrıca süre verilmeksizin izin belgesi iptal edilir.

(Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve
Giresun Milletvekili Nazım Elmas ile
120 Milletvekilinin Teklifi)

c) 5 inci maddesinin ikinci veya üçüncü fıkralarına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde iki yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir. Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren on beş gün içinde yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde izin belgesi iptal edilir.

ç) 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı olarak faaliyetlerinde belge numaralarına yer verilmediğinin tespiti halinde belgesiz konaklama işletmeleri için 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 33 üncü maddesinin onuncu fıkrası, belgesiz turizm amaçlı kiralanan konutlar için 25/10/2023 tarihli ve 7464 sayılı Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi hükümleri uygulanır.

d) 5 inci maddesinin beşinci fıkrasına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde haksız olarak alınan bedelin on katı tutarında idari para cezası verilir.

e) 5 inci maddesinin altıncı fıkrasına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde beş yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir.

f) 5 inci maddesinin yedinci fıkrasına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde beş yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde ikinci defa tespiti halinde idari para cezası yüzde elli artırılarak uygulanır. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde üçüncü defa tespiti halinde izin belgesi iptal edilir.

g) 5 inci maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde haksız olarak alınan bedelin on katı tutarında idari para cezası verilir. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde ikinci defa tespiti halinde idari para cezası yüzde elli artırılarak uygulanır. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde üçüncü defa tespiti halinde izin belgesi iptal edilir.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) 5 inci maddesinin ikinci veya üçüncü fıkralarına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde iki yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir. Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren on beş gün içinde yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde izin belgesi iptal edilir.

ç) 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı olarak faaliyetlerinde belge numaralarına yer verilmediğinin tespiti halinde belgesiz konaklama işletmeleri için 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 33 üncü maddesinin onuncu fıkrası, belgesiz turizm amaçlı kiralanan konutlar için 25/10/2023 tarihli ve 7464 sayılı Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi hükümleri uygulanır.

d) 5 inci maddesinin beşinci fıkrasına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde haksız olarak alınan bedelin on katı tutarında idari para cezası verilir.

e) 5 inci maddesinin altıncı fıkrasına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde beş yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir.

f) 5 inci maddesinin yedinci fıkrasına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde beş yüz bin Türk lirası idari para cezası verilir. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde ikinci defa tespiti halinde idari para cezası yüzde elli artırılarak uygulanır. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde üçüncü defa tespiti halinde izin belgesi iptal edilir.

g) 5 inci maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı hareket edildiğinin tespiti halinde haksız olarak alınan bedelin on katı tutarında idari para cezası verilir. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde ikinci defa tespiti halinde idari para cezası yüzde elli artırılarak uygulanır. Aykırılığın aynı takvim yılı içerisinde üçüncü defa tespiti halinde izin belgesi iptal edilir.

(Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve
Giresun Milletvekili Nazım Elmas ile
120 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Müşteriye verilmesi taahhüt edilen hizmetin eksik verilmesi ya da hiç verilmemesi halinde her bir sözleşme başına elli bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.

(3) Bu Kanuna göre düzenlenen idari para cezaları ile bu Kanunun uygulanmasından kaynaklanan uyumsuzluklara ilişkin mahkemelerce verilen kararlar ve kararların icrasından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin Bakanlığa bildirilmesi halinde Bakanlıkça yükümlülüklerin yerine getirilmesi için yabancı dijital konaklama platformuna otuz gün süre verilir. Verilen süre sonunda yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde izin belgesi iptal edilir.

(4) 11/7/2019 tarihli ve 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanuna göre yatırılması gereken turizm payının aynı Kanuna göre belirlenen usul ve esaslara uygun olarak süresinde yatırılmaması halinde yabancı dijital konaklama platformuna turizm payının yatırılması için on beş gün süre verilir. Verilen süre sonunda yatırılmaması halinde izin belgesi iptal edilir.

(5) Yabancı dijital konaklama platformları, bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinde Bakanlıkça belirlenen donanım, program ve yazılımları kullanmak ve işler halde bulundurmak zorundadır. Aksi durumun tespiti halinde beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası uygulanır.

(6) Ülke yararına aykırı, kamu güvenliğini sarsıcı ve ülke turizmini baltalayıcı faaliyetlerde bulunulması halinde izin belgesi iptal edilir.

(7) İzin belgesi iptal edilen yabancı dijital konaklama platformları altı ay süreyle yeni belge talebinde bulunamaz.

(8) Bakanlıktan izin belgesi almaksızın yurt içinde faaliyette bulunduğu tespit edilenler ile izin belgesi iptal edilen veya izin belgesi süresi sona eren yabancı dijital konaklama platformları

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Müşteriye verilmesi taahhüt edilen hizmetin eksik verilmesi ya da hiç verilmemesi halinde her bir sözleşme başına elli bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.

(3) Bu Kanuna göre düzenlenen idari para cezaları ile bu Kanunun uygulanmasından kaynaklanan uyumsuzluklara ilişkin mahkemelerce verilen kararlar ve kararların icrasından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin Bakanlığa bildirilmesi halinde Bakanlıkça yükümlülüklerin yerine getirilmesi için yabancı dijital konaklama platformuna otuz gün süre verilir. Verilen süre sonunda yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde izin belgesi iptal edilir.

(4) 11/7/2019 tarihli ve 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanuna göre yatırılması gereken turizm payının aynı Kanuna göre belirlenen usul ve esaslara uygun olarak süresinde yatırılmaması halinde yabancı dijital konaklama platformuna turizm payının yatırılması için on beş gün süre verilir. Verilen süre sonunda yatırılmaması halinde izin belgesi iptal edilir.

(5) Yabancı dijital konaklama platformları, bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesinde Bakanlıkça belirlenen donanım, program ve yazılımları kullanmak ve işler halde bulundurmak zorundadır. Aksi durumun tespiti halinde beş yüz bin Türk lirası idari para cezası uygulanır.

(6) Ülke yararına aykırı, kamu güvenliğini sarsıcı ve ülke turizmini baltalayıcı faaliyetlerde bulunulması halinde izin belgesi iptal edilir.

(7) İzin belgesi iptal edilen yabancı dijital konaklama platformları altı ay süreyle yeni belge talebinde bulunamaz.

(8) Bakanlıktan izin belgesi almaksızın yurt içinde faaliyette bulunduğu tespit edilenler ile izin belgesi iptal edilen veya izin belgesi süresi sona eren yabancı dijital konaklama platformları

(Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve
Giresun Milletvekili Nazım Elmas ile
120 Milletvekilinin Teklifi)

için Bakanlıkça erişimin engellenmesi kararı verilir ve bu karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Erişim engelleme kararları yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, karar kendiliğinden kalkar. Sulh ceza hâkimliğince verilen karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir.

(9) Bu maddede belirtilen idari yaptırımlar Bakanlık tarafından uygulanır.

Düzenleme yetkisi

MADDE 7- (1) Bu Kanunun uygulanması sırasında doğacak tereddütleri ve uygulamaya ilişkin aksaklıkları gidermeye, uygulama birliğini sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapmaya, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlık yetkilidir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 8- 11/7/2019 tarihli ve 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan “Seyahat acentalarından (münferit uçak bileti satışları hariç)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve yabancı dijital konaklama platformlarından” ibaresi ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Yabancı dijital konaklama platformlarından alınacak payın hesabında dijital hizmet vergisinin matrahı esas alınır.”

Geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde faaliyette bulunan yabancı dijital konaklama platformları tarafından, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde izin belgesi almak üzere Bakanlığa başvurulması zorunludur. Bu yükümlülüğe uymayan veya başvurusu kabul edilmeyenler hakkında 6 ncı maddenin sekizinci fıkrası hükümleri uygulanır.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

için Bakanlıkça erişimin engellenmesi kararı verilir ve bu karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Erişim engelleme kararları yirmi dört saat içinde sulh ceza hâkiminin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırk sekiz saat içinde açıklar; aksi hâlde, karar kendiliğinden kalkar. Sulh ceza hâkimliğince verilen karara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir.

(9) Bu maddede belirtilen idari yaptırımlar Bakanlık tarafından uygulanır.

Düzenleme yetkisi

MADDE 7- (1) Bu Kanunun uygulanması sırasında doğacak tereddütleri ve uygulamaya ilişkin aksaklıkları gidermeye, uygulama birliğini sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapmaya, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Bakanlık yetkilidir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 8- 11/7/2019 tarihli ve 7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan “Seyahat acentalarından (münferit uçak bileti satışları hariç)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve yabancı dijital konaklama platformlarından” ibaresi ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir. “Yabancı dijital konaklama platformlarından alınacak payın hesabında dijital hizmet vergisinin matrahı esas alınır.”

Geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte elektronik ticaret ortamı üzerinden yurt içinde faaliyette bulunan yabancı dijital konaklama platformları tarafından, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde izin belgesi almak üzere Bakanlığa başvurulması zorunludur. Bu yükümlülüğe uymayan veya başvurusu kabul edilmeyenler hakkında Bu Kanunun 6 ncı maddesinin sekizinci fıkrası hükümleri uygulanır.

(Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve
Giresun Milletvekili Nazım Elmas ile
120 Milletvekilinin Teklifi)

Yürürlük

MADDE 9- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10- (1) Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

(Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 9- (1) Bu Kanun 1/1/2027 tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10- (1) Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

